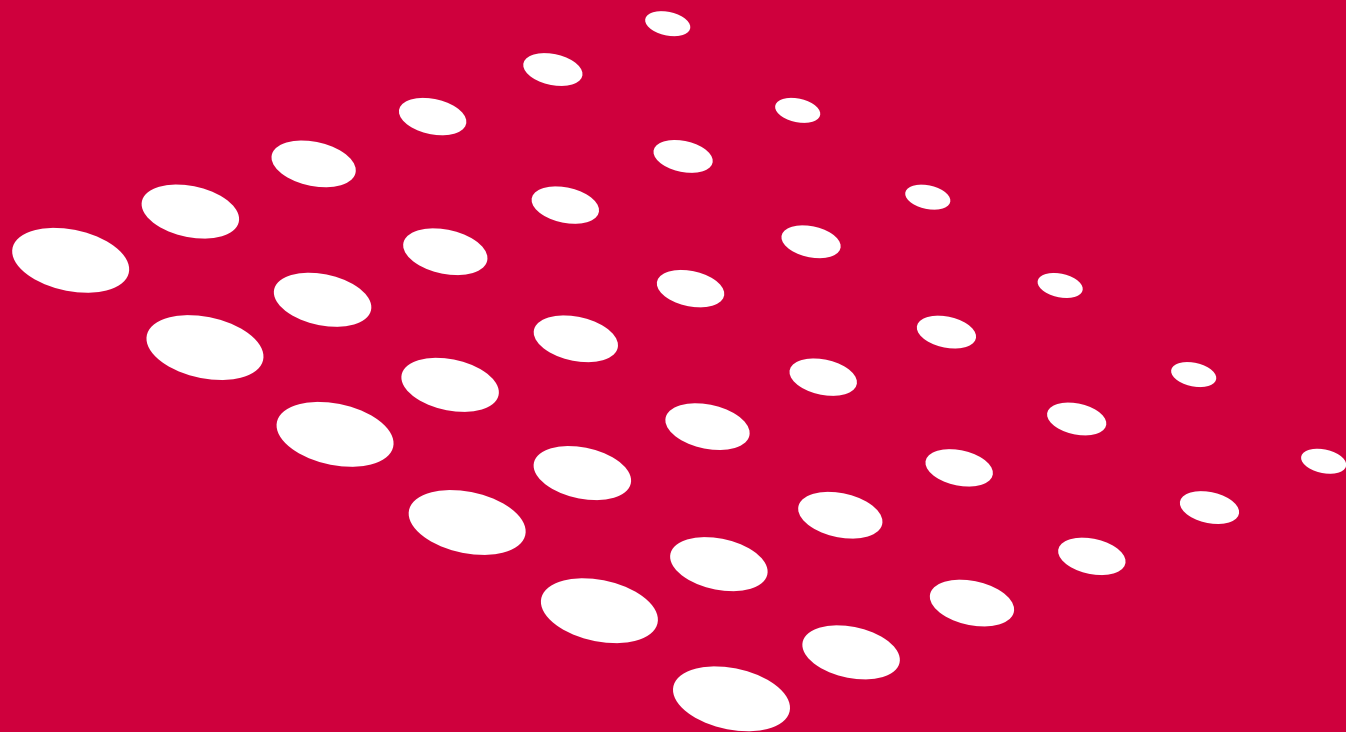

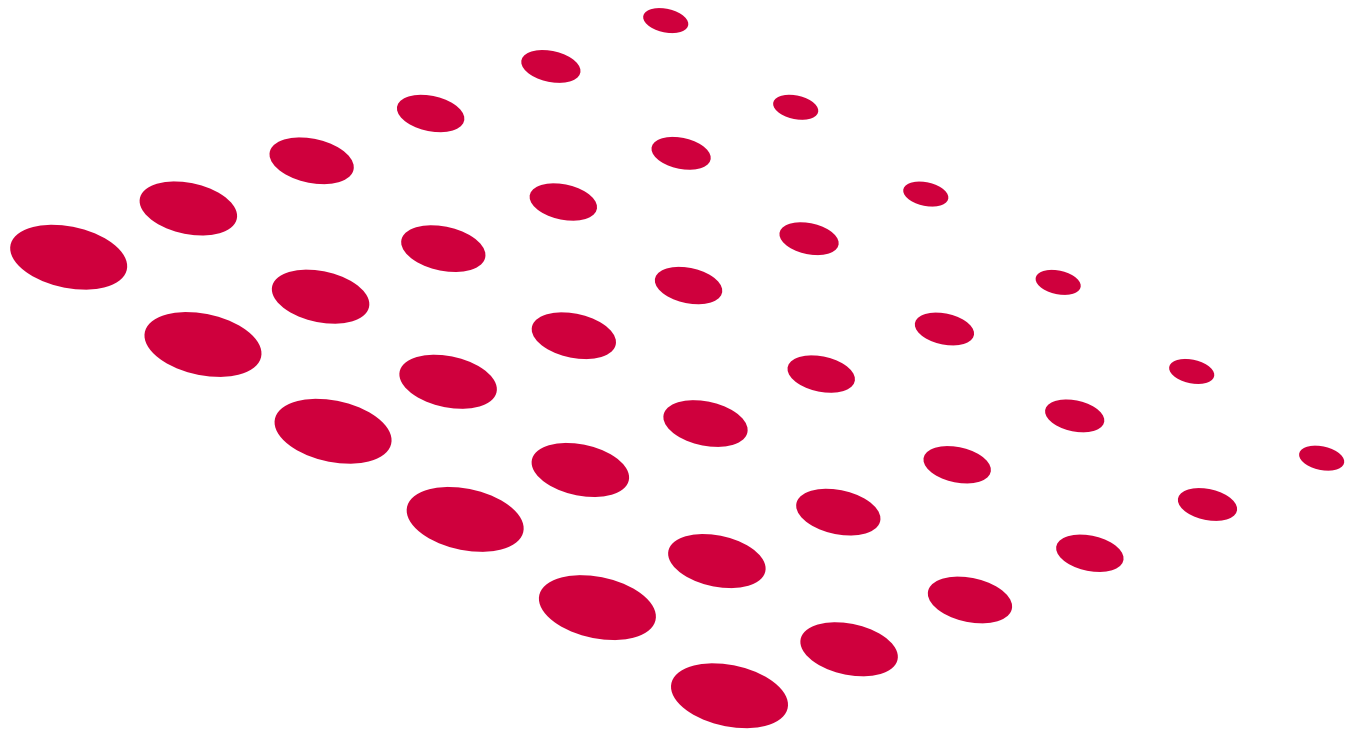
Informe 2012 ●

OBSERVATORI BARCELONA

CRÈDITS

Informe 2012 ●
OBSERVATORI BARCELONA

Com el conjunt de la Unió Europea, la ciutat de Barcelona es troba avui en un moment crucial, en el que la crisi econòmica i financera, la situació laboral, el model social i el context institucional plantegen conjuntament reptes de primera magnitud a les administracions públiques.

En aquest entorn complex, el nou equip de govern municipal afronta els propers anys amb rigor, austeritat i ambició. El rigor pressupostari i l'austeritat són els eixos de la nostra gestió interna, convinguts com estem que avui constitueixen l'única via per a guanyar credibilitat i la millor política social. Per això hem adaptat la nostra comptabilitat al Sistema Europeu de Comptes, l'Ajuntament paga els seus proveïdors a 30 dies i Barcelona tancarà l'exercici 2012 amb dèficit zero; una gestió acurada que permetrà al municipi incrementar el nivell d'estalvi brut respecte als ingressos corrents i dissenyar un pla d'inversions del mandat de 1.909 milions d'euros sense endeutament afegit.

Aquesta aposta per la solvència i la credibilitat internacional de l'Ajuntament s'emmarca en una estratègia ambiciosa a mig i llarg termini, que aspira a dotar la ciutat d'un nou model productiu encaminat al creixement econòmic i la competitivitat, que potencii els seus actius consolidats i alhora impulsi nous sectors estratègics de futur.

Certament, Barcelona compta amb bones bases per a assolir aquests objectius. En primer lloc, la seva estructura diversificada, en la que sectors madurs com la indústria o el comerç conviuen amb el dinamisme de les activitats creatives i serveis de qualitat reconeguda en àmbits com el sanitari. També el seu lideratge en l'àmbit del turisme urbà, que ha permès que el sector batís el 2011 tots els rècords històrics –amb més de 15,5 milions de pernoctacions– i que recentment l'aeroport del Prat hagi superat per primera vegada Barajas com a punt d'origen i destinació. O el conjunt d'universitats i escoles de negoci de referència internacional del nostre territori.

A partir d'aquestes fortaleses, Barcelona es vol projectar cap el futur impulsant un model econòmic basat en la creativitat, la cultura, la innovació, el coneixement i el benestar amb una estratègia basada en els següents eixos:

- Fomentar que la cultura i l'esport siguin veritables activitats generadores d'activitat econòmica, principalment a partir d'esdeveniments internacionals de referència. En aquest sentit, són reptes rellevants a curt termini la posada en marxa de grans equipaments culturals com el Disseny Hub, el Centre Cultural del Born i el Centre d'Art Fabra i Coats.

- Avançar com a ciutat compromesa amb el coneixement i la formació professional, que sigui sinònim d'excel·lència en el camp de l'educació i esdevingui un referent en l'educació terciària, en els màsters, postgraus i doctorats. Tot afavorint, alhora, una interrelació més gran entre les universitats i el teixit productiu de la ciutat amb projectes com el nou Campus Tecnològic del Besòs a la zona Fòrum.

- Fer una aposta decidida per nous sectors estratègics de futur. Per exemple, Barcelona pot ser pionera en la revolució tecnològica urbana en curs al voltant dels conceptes de les ciutats intel·ligents, l'autosuficiència i eficiència energètica i la mobilitat elèctrica.

Pel que fa a l'àmbit tecnològic, la Capitalitat Mundial de les Tecnologies Mòbils que Barcelona exercirà fins al 2018 constitueix una oportunitat única d'atracció de talent i d'inversions, a la que el present informe incorpora un monogràfic específic. Es tracta d'un projecte estratègic que ens ha de permetre consolidar un nou teixit industrial i empresarial al territori metropolità capaç de generar innovació i avantatges competitius en tots els sectors i crear nous llocs de treball altament qualificats.

- Potenciar les infraestructures i la logística per tal de que Barcelona esdevingui capital econòmica del sud d'Europa i de la Mediterrània. En aquest sentit, cal seguir insistint en la necessitat de completar els accessos ferroviaris definitius al port i de construir el corredor mediterrani, una infraestructura clau per desplegar el potencial dels principals ports del nostre litoral connectant-los eficaçment amb el mercat europeu.

Per aconseguir aquests objectius, l'Ajuntament ha posat en marxa la Taula Barcelona Creixement, que aplega representants de tots els sectors econòmics i socials de la ciutat amb l'objectiu de treballar conjuntament en l'impuls de la reactivació econòmica. Una taula que aspira a generar un entorn de confiança que faciliti el desenvolupament de l'activitat econòmica i empresarial (*business friendly*) –sobretot en àmbits estratègics de futur– i que ha dissenyat un Pla d'Acció amb 30 mesures concretes actualment en aplicació.

La darrera peça clau que configura el model econòmic que Barcelona està desenvolupant és l'obertura i projecció internacional de la nostra ciutat. Cal remarcar que, en un any tan complex com el 2011, l'àrea de Barcelona va assolir un rècord històric d'exportacions i –com mostra l'informe que els presentem– va mantenir un posicionament internacional favorable en àmbits clau de l'activitat econòmica i empresarial. En el marc de la iniciativa Barcelona Creixement, l'Ajuntament es proposa promoure i gestionar el valuós factor de competitivitat que suposa la Marca Barcelona tot posant-la al servei de la recuperació econòmica de tot Catalunya i prestant especial atenció als mercats estratègics on les nostres empreses cerquen oportunitats.

En presentar aquest desè informe anual de l'Observatori de Barcelona, voldria trametre la meua felicitació a l'equip tècnic per la seva tasca, agrair la implicació de totes les institucions i entitats que li donen suport i renovar el compromís per enfortir i renovar la col·laboració públicoprivada que, en els propers anys, serà novament una de les claus per a impulsar Barcelona cap al futur.

Xavier Trias

Alcalde de Barcelona

En l'informe de l'Observatori de Barcelona d'enguany presentem, per segon any consecutiu, el monogràfic sobre el clima empresarial a l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB), elaborat pel Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructures de la Cambra.

Aquest monogràfic presenta l'anàlisi dels resultats obtinguts a partir de l'Enquesta de clima empresarial que fem la Cambra de Comerç de Barcelona i l'Institut d'Estadística de Catalunya. En aquesta enquesta, els empresaris catalans valoren com ha anat l'any 2011 en termes de facturació, exportació, ocupació i inversió, una informació única i exclusiva per conèixer la realitat empresarial, i per tant, d'especial rellevància per a la ciutat de Barcelona en el context econòmic actual.

El context econòmic del 2011 ha empitjorat notablement, malgrat que no ha estat un any tant dolent com ho va ser el 2009. A finals d'any s'ha confirmat la temuda recaiguda de l'activitat econòmica, tant en l'àmbit nacional com regional, després de la lleu recuperació que es va registrar el 2010. Una recaiguda que ha estat conseqüència de la intensificació de la crisi de deute sobirà a Europa, l'alentiment de l'activitat i del comerç mundial, i la implementació de polítiques públiques d'austeritat, i que s'ha deixat notar, principalment, a partir de la segona meitat del 2011.

En efecte, els resultats de l'Enquesta de clima empresarial posen de manifest un empitjorament notable de la marxa dels negocis, així com de la facturació, a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, el 2011. Dels sectors analitzats (indústria, construcció, comerç minorista, hotels i serveis empresarials), només l'hoteler ha tingut una marxa dels negocis favorable i un creixement de la facturació afavorit pel turisme estranger.

De fet, el sector turístic ha estat un dels que ha tingut un millor comportament a Catalunya i a Barcelona el 2011. Segons dades de Turisme de Barcelona, l'any s'ha tancat amb 7,4 milions de turistes, un màxim històric impulsat per l'avenç del turisme estranger que suposa un creixement del 3,6% respecte al 2010. De fet, segons dades de l'informe de l'Euromonitor International, l'any 2010 Barcelona es manté en la posició 16a del rànquing de ciutats del món i en la 5a d'Europa més visitades pels estrangers, amb més de 5 milions de turistes internacionals, més que Las Vegas, El Cairo, Beijing i Los Angeles, a nivell mundial, i que Amsterdam i Praga entre les ciutats europees.

La resta de sectors analitzats a l'Enquesta del clima empresarial han registrat una disminució de la facturació, especialment intensa a la construcció i al comerç minorista, en què aquesta ha caigut a taxes de dos dígits. Mentre que la facturació al sector de serveis empresarials ha passat de l'estancament el 2010 al descens el 2011, i a la indústria ha passat de créixer el 2010 a caure el 2011. Alhora que, el creixement de les exportacions de la indústria de l'AMB ha perdut impuls durant el 2011, afectada pel context econòmic internacional.

Ara bé, malgrat la pèrdua d'impuls, el 2011 les exportacions de l'àrea de Barcelona assoleixen un volum de 42.036,2 milions d'euros, el més alt de la sèrie històrica, i registren un creixement anual del 10,4%, consolidant l'àrea de Barcelona com el principal nucli exportador de l'economia espanyola. Així mateix, Catalunya destaca per ser una de les regions europees amb millors perspectives exportadores per al 2012, segons l'Enquesta de perspectives empresarials d'Eurochambres.

Per tant, la internacionalització de l'economia de Barcelona constitueix el seu principal actiu competitiu per compensar la davallada de l'activitat, tant per la via de les exportacions de béns com pel turisme.

La complexa situació macroeconòmica fa encara més evident el valor estratègic del posicionament i la imatge de l'economia barcelonina i catalana a l'exterior, i la necessitat de continuar treballant per impulsar-la.

Vull acabar expressant el meu agraïment a l'equip tècnic pel treball i l'esforç de millora continua en el projecte que representa l'Observatori de Barcelona i a totes aquelles entitats que un any més han col·laborat proporcionant informació i enriquint el contingut de l'informe que us presentem.

Miquel Valls i Maseda

President de la Cambra de Comerç de Barcelona

6 Introducció**10 Fitxa estadística Barcelona****14 L'Observatori de Barcelona****18 Resultats:****20 Ciutat per als negocis**

20 Introducció

22 Millors ciutats europees per als negocis

23 Activitat emprenedora als països de l'OCDE

24 Perspectives empresarials a les regions europees

26 Principals regions europees receptores de projectes d'inversió estrangera

27 Millors ciutats europees per a les compres

28 Principals ciutats del món organitzadores de reunions internacionals

30 Societat del coneixement

30 Introducció

32 Població ocupada en manufactures i serveis tecnològics a les regions europees

34 Població ocupada en ciència i tecnologia i despeses en recerca i desenvolupament a les regions europees

36 Sol·licitud de patents a les províncies principals de l'OCDE

38 Principals ciutats del món pel que fa a la producció científica

40 Turisme

40 Introducció

42 Principals aeroports europeus per volum de passatgers

43 Turistes internacionals a ciutats del món

44 Creuers als ports principals d'Europa

46 Sostenibilitat i qualitat de vida

46 Introducció

48 Compromís mediambiental de les empreses europees

49 Millors ciutats europees en qualitat de vida per als treballadors

50 Emissions de gasos d'efecte hivernacle en ciutats del món

Millors ciutats europees pel que fa al transport intern

Caràcter social i cultural en ciutats globals

52 Preus i costos

52 Introducció

Impost de Societats i IVA a països del món

Cost de la vida en ciutats del món

Preu del lloguer de l'habitatge en ciutats del món

Preu del lloguer d'oficines en ciutats del món

Preu del lloguer de locals comercials en ciutats del món

Preu del lloguer del sòl industrial en ciutats europees

59 Nivells salarials en ciutats del món

60 Mercat laboral i formació

60 Introducció

62 Taxa d'ocupació a les regions europees

64 Taxa d'atur a les regions europees

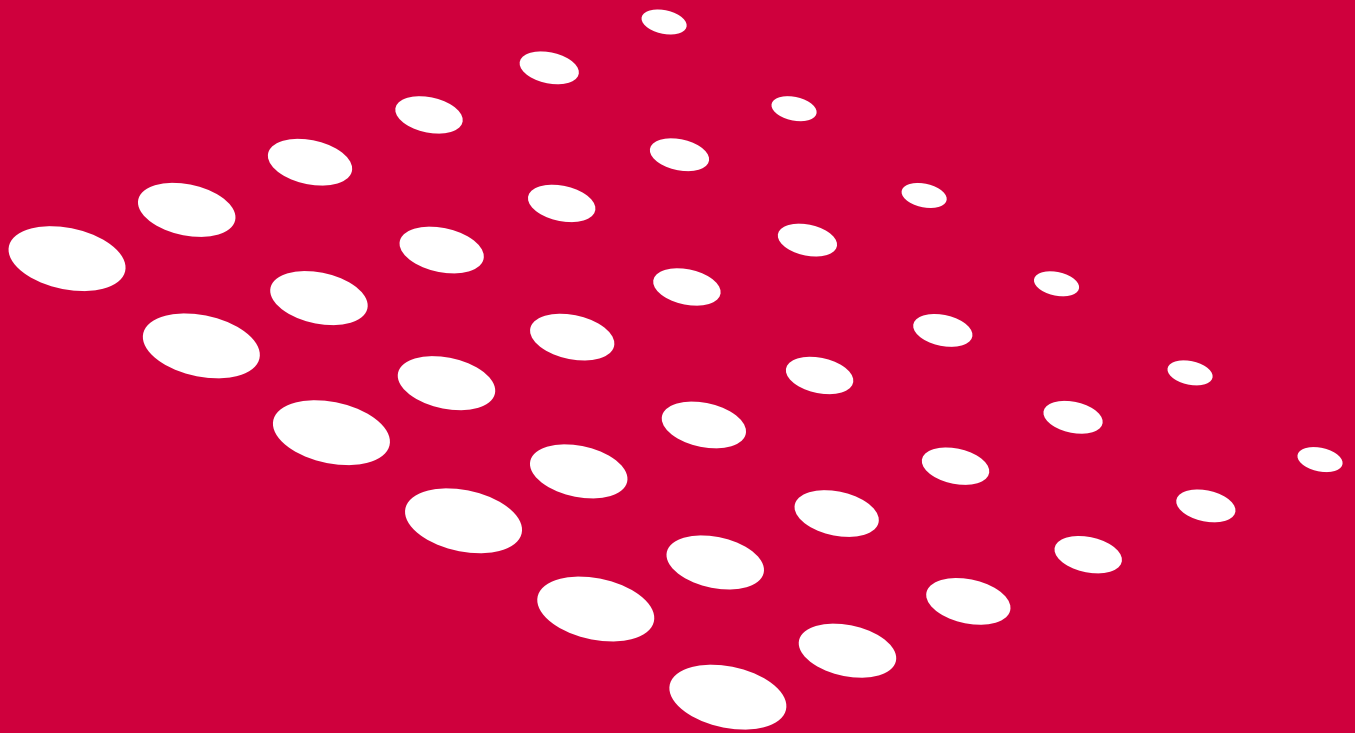
65 Treballadors amb estudis universitaris a les regions europees

66 Millors escoles de negocis europees

68 Síntesi**74 Monogràfic**

Pendent

Introducció

El 2011 s'ha caracteritzat per l'alentiment del procés de recuperació que l'economia mundial havia iniciat amb vigor el 2010. En efecte, a la segona meitat de l'any, la crisi del deute sobirà, la provocada pel tsunami i el posterior accident nuclear al Japó, i els desequilibris d'algunes economies emergents, han frenat el dinamisme de l'activitat, que ha tancat l'any amb un creixement global del 3,8%. En el cas de la zona euro, els processos d'ajust fiscal i l'alentiment de l'activitat s'han traduït en la caiguda generalitzada dels índexs de confiança, l'accentuació de la feblesa de la demanda interna i el clar empitjorament de la majoria dels indicadors, factors que situen l'economia a les portes d'una nova recessió, segons els experts.

Aquest procés té un impacte especialment acusat als països del sud d'Europa i planteja reptes competitiu de primer ordre a les seves àrees urbanes. En efecte, els processos simultanis d'ajust fiscal, crisi financera i contracció de l'activitat estan afectant negativament els indicadors de conjuntura i la percepció internacional de les economies d'aquesta àrea geogràfica. D'altra banda, l'actual fase de la globalització comporta un procés de convergència entre països que està desplaçant el centre de gravetat econòmic del planeta cap a l'Orient, fent que els països emergents siguin els principals motors de creixement i els receptors de fluxos d'inversió estrangera de procedència mundial.

En aquest context incert i complex, Barcelona manté un bon posicionament internacional en diversos àmbits rellevants per a l'activitat econòmica i empresarial. Així, cal destacar que assoleix el 6è lloc en el rànquing de millors ciutats europees per als negocis segons l'informe *European Cities Monitor* (ECM) 2011 de Cushman & Wakefield, i s'ha situat entre les 6 primeres del continent de forma ininterrompuda durant la dècada 2001-2011. A més, els executius europeus enquestats a l'ECM 2011 consideren Barcelona la ciutat d'Europa amb la millor qualitat de vida per als treballadors, la segona que millor es promou (després de Londres) i la tercera millor percebuda com a ciutat de negocis. Altres fonts de prestigi confirmen aquesta valoració favorable, com és el cas d'Ernst and Young, que a l'*European Attractiveness Survey* considera Barcelona la tercera ciutat europea més atractiva per establir-hi operacions d'inversió l'any 2011, o *The Economist Intelligence Unit*, que a l'informe *Hot Spots: Benchmarking Global City Competitiveness* la situa entre les deu primeres ciutats del món pel que fa al caràcter social i cultural i també quant a la seva atractivitat global.

El Marc Estratègic de l'Ajuntament de Barcelona 2012-2015 conté la visió i els objectius que estableixen el full de ruta del que Barcelona aspira a aconseguir en els propers quatre anys, amb dues grans prioritats: la reactivació econòmica i la qualitat de vida i el benestar de les persones. Pel que fa a la dimensió del progrés econòmic, es defineixen els objectius següents com a ciutat:

- Fer de la Barcelona metropolitana la capital logística del Sud d'Europa.
- Impulsar sectors emergents d'alt valor afegit, reforçar els sectors econòmics consolidats i establir Barcelona com a referent de qualitat.
- Generar les condicions per atraure capital per invertir a la ciutat.
- Potenciar l'aportació internacional a l'economia barcelonina.
- Orientació empresa. Suport a pimes i autònoms, i promoure l'emprenedoria.
- Fer de Barcelona un lloc fàcil per fer negocis (*Business Friendly*)
- Fer de Barcelona una ciutat de Cultura, Coneixement, Creativitat i Ciència, i generar un entorn favorable per atraure i retenir talent.

Per tal de portar a la pràctica aquests objectius, s'ha posat en marxa la taula Barcelona Creixement, una iniciativa col·lectiva liderada per l'Ajuntament de Barcelona amb l'objectiu de garantir les condicions per al creixement econòmic i actuar com a motor de país des de la practicitat, treballant en xarxa de forma ràpida i amb impacte. Aquesta iniciativa aspira a esdevenir el centre del conjunt de polítiques orientades a promoure el desenvolupament econòmic de la ciutat i la seva àrea d'influència durant els propers anys, i després d'una primera fase de treball en sis àrees prioritàries (promoció internacional, redefinició del paper de l'administració, finançament, talent i emprenedoria, societat i Barcelona connectada), ha portat a dissenyar un Pla d'Acció que contempla 30 mesures concretes per aplicar de manera ràpida.

Un dels eixos centrals d'aquest Pla d'Acció és el de suport a l'empresa, que és un actiu important pel creixement econòmic i la generació d'ocupació. En aquest sentit, es preveu posar en marxa una Oficina d'Atenció a l'Empresa que esdevingui el punt únic de contacte per a la informació, validació i recepció de tots els tràmits de l'Ajuntament en l'àmbit de les llicències i permisos. Així mateix, es crearà una zona franca d'emprenedors al districte 22@ per impulsar l'establiment de tots els sectors que tinguin projectes de desenvolupament lligats a les tecnologies de la mobilitat. La creació d'una línia d'aval de l'Ajuntament de 2M€ i l'inici d'un programa metropolità d'acceleració per a les 30 empreses amb major potencial de creixement, de tres programes de creació d'empreses en sectors estratègics o d'un programa Reempresa, també figuren entre les mesures que han de contribuir a l'acompliment d'aquest objectiu, junt amb l'impuls del reconeixement dels valors i el paper de l'empresari als mitjans de comunicació i a les escoles.

La ciutat aspira, doncs, a generar un entorn de confiança que faciliti el desenvolupament de l'activitat econòmica i empresarial (*business friendly*). En primer lloc, amb l'agilització de la concessió i la gestió de les llicències d'activitat, i el pagament a 30 dies als proveïdors. Així mateix, alguns dels altres instruments que contribuiran a l'assoliment d'aquest objectiu són la creació de la Plataforma virtual Barcelona Connecta per fomentar el

networking entre empresaris, emprenedors, associacions i actors, la d'una plataforma que faciliti la compra pública amb pimes i emprenedors locals, l'elaboració d'una Guia *on line* d'informació i suport als tràmits i l'aterratge del talent i l'empresa internacional.

La internacionalització de l'economia de Barcelona s'ha consolidat en els darrers anys com un dels seus principals motors d'activitat, en un període de marcada feblesa de la demanda interna. La ciutat aspira a potenciar-la amb una estratègia destinada a impulsar el gran actiu que suposa la marca Barcelona (liderada per l'Ajuntament i amb un consell empresarial), i amb mesures com l'organització d'un Fòrum d'experts sobre empresa i finançament al Mediterrani, la creació de la taula econòmica Barcelona/Xina amb els actors més rellevants en aquest mercat o la creació del *Barcelona Economic Showroom* com espai físic de presentació del potencial econòmic de la ciutat. L'altre element imprescindible per desplegar plenament el potencial competitiu i exportador del teixit econòmic metropolità és el reforçament de les infraestructures productives, amb mesures com la creació d'accessos ferroviaris (a mig termini, del Corredor Mediterrani) que facilitin la distribució de mercaderies des del port de Barcelona als principals mercats europeus.

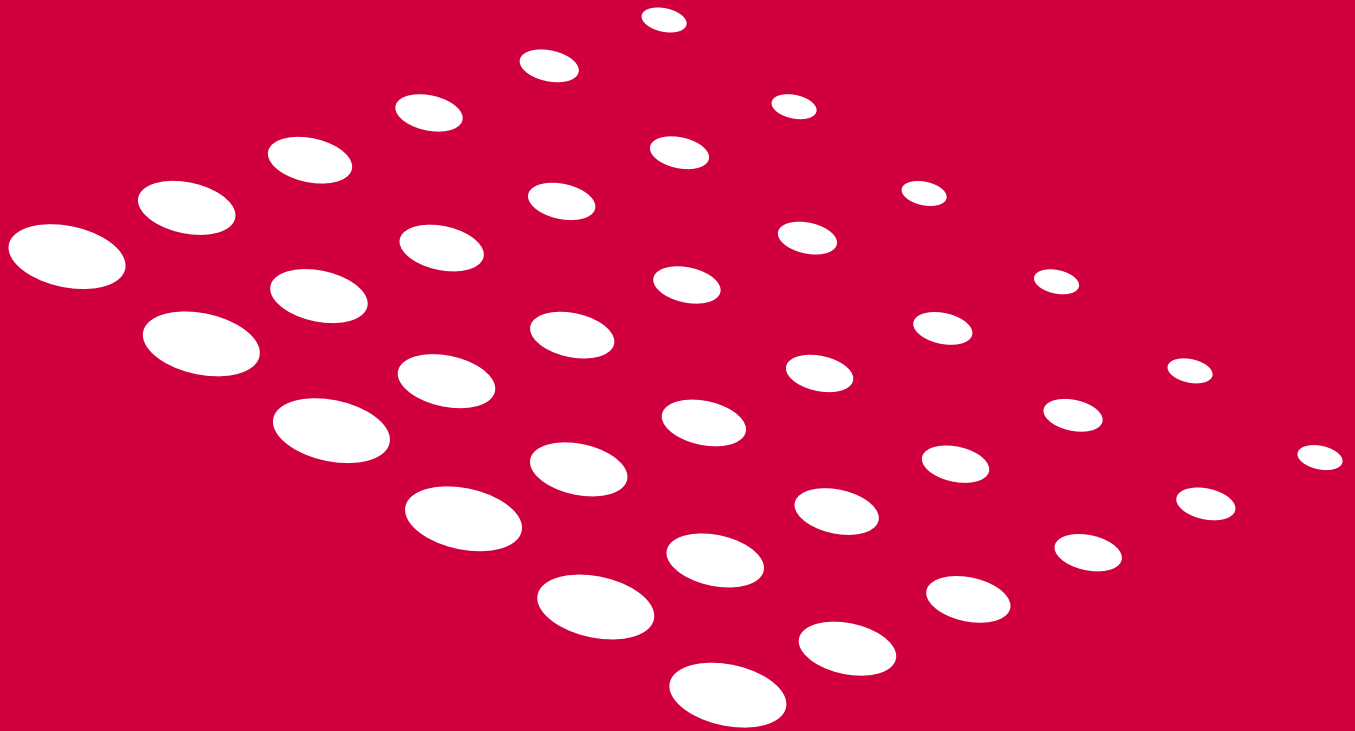
En un context internacional d'elevada competència i lideratge creixent dels països emergents, Barcelona aspira, doncs, a generar les condicions per atraure capital per invertir a la ciutat. L'organització de 7 fòrums d'inversió a l'any que connectin xarxes de business angels i inversors privats per potenciar el finançament d'un centenar d'empreses, el llançament d'una convocatòria pública i internacional per un valor de 5M€ per atraure fons privats disposats a invertir en projectes empresarials estratègics, la captació de nou capital privat no estructurat i la promoció de *crowdfunding* a través de l'organització de 2 jornades, figuren entre les mesures específiques en aquest sentit.

Barcelona aspira a seguir avançant en els propers anys cap a la transformació del model productiu, tot impulsant els sectors emergents d'alt valor afegit i reforçant alhora els sectors econòmics consolidats, a fi d'establir la ciutat com a referent de qualitat. La recent designació de Barcelona com a capital mundial de la telefonia mòbil pel període 2012-2018 suposa una gran oportunitat en aquest terreny que, a més del seu impacte sobre el turisme de negocis, reforça el perfil tecnològic de la ciutat i la seva capacitat d'atreure empreses, professionals i innovació en sectors capdavanters. Posar en valor l'oferta educativa de Barcelona incloent universitats i escoles de negoci, i l'impuls de la mobilitat elèctrica a la ciutat a través de taxis i motos, són altres projectes emblemàtics que han de contribuir a fer que Barcelona sigui una ciutat de cultura, coneixement, creativitat i ciència que generi un entorn favorable per atraure i retenir talent.

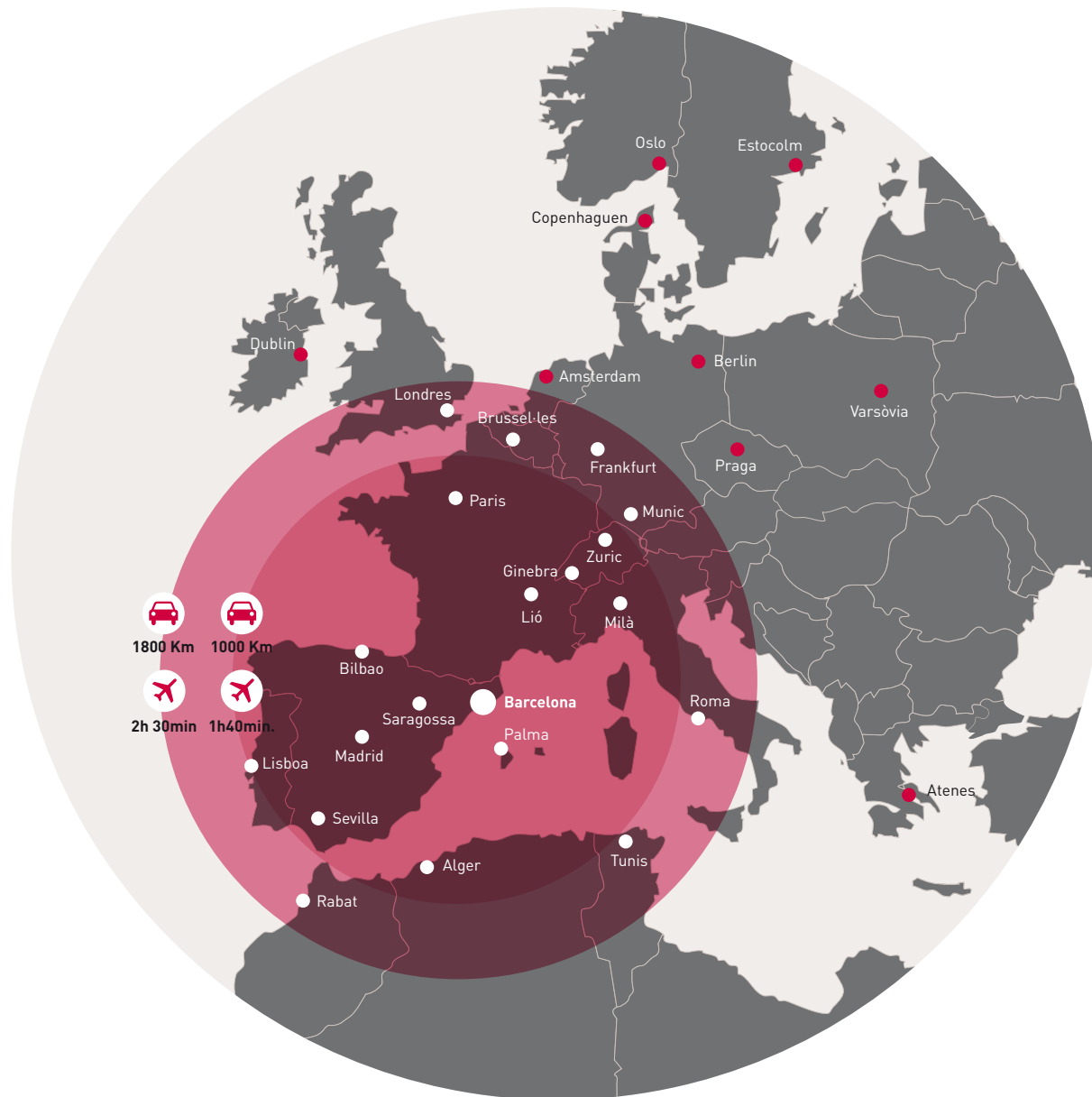
En els propers anys, la promoció de l'activitat turística en el conjunt de la ciutat s'acompanyarà de la creació i l'aplicació de plans de turisme i itineraris econòmics per barris a mode d'instrument per avançar cap a la descentralització que propugna el Pla Estratègic de Turisme 2015. Així mateix, per tal de reforçar el bon posicionament de Barcelona en l'àmbit del turisme de negocis, en els propers 4 anys es procurarà la captació de 5 fires i congressos internacionals estratègics per a la ciutat.

Barcelona compta amb actius competitius rellevants per encarar el futur, com la seva economia diversificada, el dinamisme de la seva base exportadora, l'atractiu turístic o el posicionament de la marca Barcelona com a referent de qualitat d'àmbit internacional. Alhora, però, es troba immersa en un context complex en el que tant la crisi econòmica i financera com les tendències globals plantegen reptes competitius formidables a les àrees urbanes del sud d'Europa. En aquest entorn incert i amb un full de ruta estratègic renovat, la ciutat afronta uns anys crucials en què es requerirà intensificar amb fórmules innovadores la col·laboració pública-privada, i reforçar l'aposta d'impulsar l'avenç cap a un model productiu basat en el coneixement, la creativitat i la sostenibilitat, els factors clau de la competitivitat i el desenvolupament del S. XXI.

Fitxa estadística

FITXA ESTADÍSTICA BARCELONA 2011

ENTORN GEOGRÀFIC	
Superfície (km²)	102,2
Població	1.615.448
Població estrangera (% sobre el total)	17,3
Densitat (habitants/ km²)	15.807
Climatologia (Observatori Can Bruixa) 2011	
Temperatura mitjana mensual	17,2°C
Precipitació anual (mm)	699
Hores de sol	2597,7

ENTORN ECONÒMIC	
DADES MACROECONÒMIQUES	
PIB (var. int %) - Catalunya (III trim 2011)	0,7
Afiliats a la Seguretat Social	992.231
Taxa d'atur 16-64 anys (%)	17,2
Taxa d'ocupació 16-64 anys (%)	65,9
Taxa d'activitat 16-64 anys (%)	79,6
IPC (var. mitjana, %)- prov. BCN	3,2
Exportacions (milions d'€)- prov. Barcelona	42.036,2
Importacions (milions d'€)- prov. Barcelona	56.576,9
Inversions a l'exterior (milions d'€) -Catalunya	2.520,3
Inversions de l'exterior (milions d'€) -Catalunya	2.987,7
Empreses - prov. BCN	453.485
Empreses estrangeres a Catalunya*	5.061

COMERÇ I TURISME	
Establiments comerç al detall -prov. BCN (gener 2011)	71.167
Eixos comercials	24
Mercats municipals (nombre i superfície comercial (m²))	43;206.769
Hotels	
Nombre	339
Places	63.528
Turistes	7.390.778

INFRASTRUCTURES	
Aeroport	
Pistes (nombre i longitud (m))	3/3352;2660;2540
Passatgers	34.399.180
Passatgers internacionals (%)	63,1
Port	
Superfície terrestre (ha)	1.065,3
Molls i atracadors (km)	20,3
Trànsit total (milers de tones)	43.065,46
Activitat firal i congressual	
Salons*	52
Visitants*	2.983.097
Superfícies ocupada pels salons (m²)*	747.263

FORMACIÓ I CIUTAT DEL CONEIXEMENT	
Universitats catalanes	12
Alumnes universitaris a Catalunya (curs 2009/2010)	244.263
Escoles estrangeres (prov. Barcelona)	35
Empreses innovadores a Catalunya (2010)	5.334

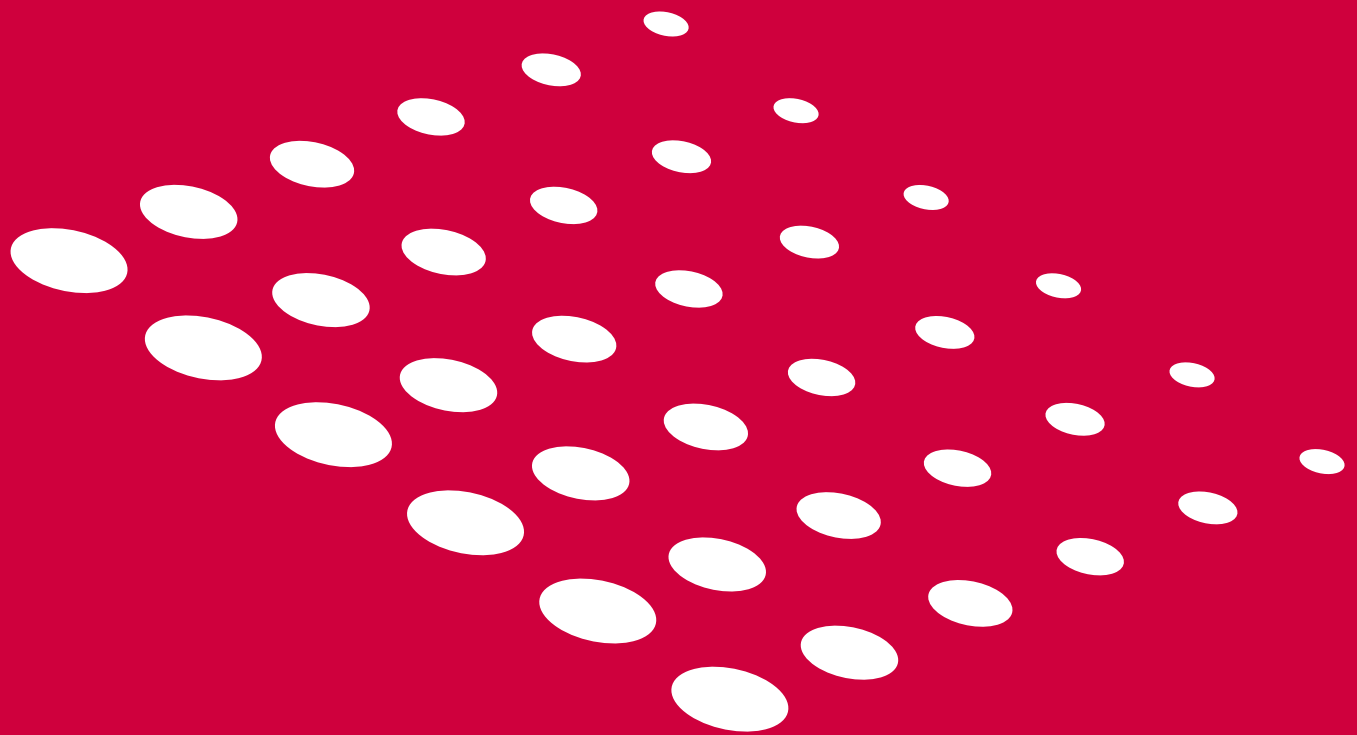
QUALITAT DE VIDA	
Platges (nombre i metres)	7;4.410
Carril bici (km i abonats bicings)	181,5;121.819
Biblioteques públiques (nombre establiments;usuaris)	37;56.178.297
Museus, col·leccions i centres d'exposició (nombre i usuaris)	40;18.604.402
Equipaments esportius públics (nombre i usuaris)	1776; 194.656
Espectadors teatre, música i cinema	12.213.301

Nota: Dades de 2011, excepte *2010 i (a) avanç provisional

Font: AENA, Ajuntament de Barcelona, Anuari Comarcal de Caixa Catalunya, Fira de Barcelona, Generalitat de Catalunya, Idescat, INE, Instituto Nacional de Meteorologia, Ports de l'Estat, Secretària d'Estat de Comerç, Turisme de Barcelona i Institut de Cultura de Barcelona, Ministeri d'Educació.

* 2008 **2010

L'Observatori

Us presentem l'*Informe 2012* de l'Observatori de Barcelona.

L'Observatori de Barcelona és una iniciativa promoguda per l'Ajuntament de Barcelona i la Cambra de Comerç de Barcelona que compta amb la col·laboració d'un gran nombre d'entitats de la ciutat que, any rere any, col·laboren amb la Secretaria Executiva facilitant informació i fent aportacions clau sobre els seus sectors d'activitat.

Amb aquesta desena edició de l'informe anual de l'Observatori de Barcelona es vol continuar oferint referències que serveixin de base per a la presa de decisions dels agents econòmics interessats en fer negocis o establir-se a Barcelona, per atraure talent i donar suport a la presentació de candidatures a esdeveniments o a l'obertura de seus a la ciutat de Barcelona. Amb aquesta finalitat, com cada any, l'informe presenta el posicionament de Barcelona respecte de les principals ciutats del món en un conjunt d'indicadors econòmics i socials de referència.

L'*Informe 2012* es presenta amb un format clar i directe, i inclou els apartats següents:

Una introducció general sobre la situació i les línies d'actuació preferents de la ciutat en matèria econòmica.

- Una selecció d'indicadors significatius que ofereixen al lector una presentació sintètica i eficient d'aquelles magnituds més rellevants des del punt de vista del posicionament de la ciutat, del que la caracteritza i dels reptes a assolir. En concret, l'informe actual presenta 28 indicadors en sis àmbits temàtics -negocis, coneixement, turisme, sostenibilitat i qualitat de vida, preus i costos, i mercat de treball i formació- dels quals tres són nous: millors ciutats europees per a les compres, que forma part del capítol de ciutat de negocis, turistes internacionals en ciutats del món de l'apartat de Turisme, i caràcter social i cultural en ciutats globals al capítol de Sostenibilitat i qualitat de vida. Val a dir que, per a cada indicador, s'inclouen elements visuals, amb gràfiques o mapes, que faciliten la comprensió dels resultats i l'anàlisi de la seva evolució temporal.

- Un article monogràfic elaborat per la Cambra de Comerç de Barcelona on s'analiza el clima empresarial del 2011 de l'economia de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, que inclou un tractament específic dels principals sectors econòmics. D'aquesta manera, a partir de les opinions dels empresaris es contextualitza l'entorn en el qual s'han trobat Catalunya i la ciutat de Barcelona.

- Com a novetat d'aquesta edició s'incorpora un article monogràfic sobre l'ecosistema de la telefonia mòbil a Barcelona i Catalunya elaborat per la Cambra de Comerç de Barcelona que analitza el seu desenvolupament recent al món i la seva actual dimensió econòmica a Catalunya i a Barcelona, per tal de conèixer el punt de partida, les oportunitats i els principals reptes associats al projecte Barcelona Mobile World Capital.

- Un apartat de síntesi on es pot veure el posicionament de Barcelona respecte a les principals ciutats de referència, de forma visual i resumida.

L'Observatori de Barcelona es caracteritza pels trets següents:

- Es construeix sobre la base d'una bateria d'indicadors, definits preferentment a escala de ciutat, però susceptibles d'ampliació a altres àmbits territorials.

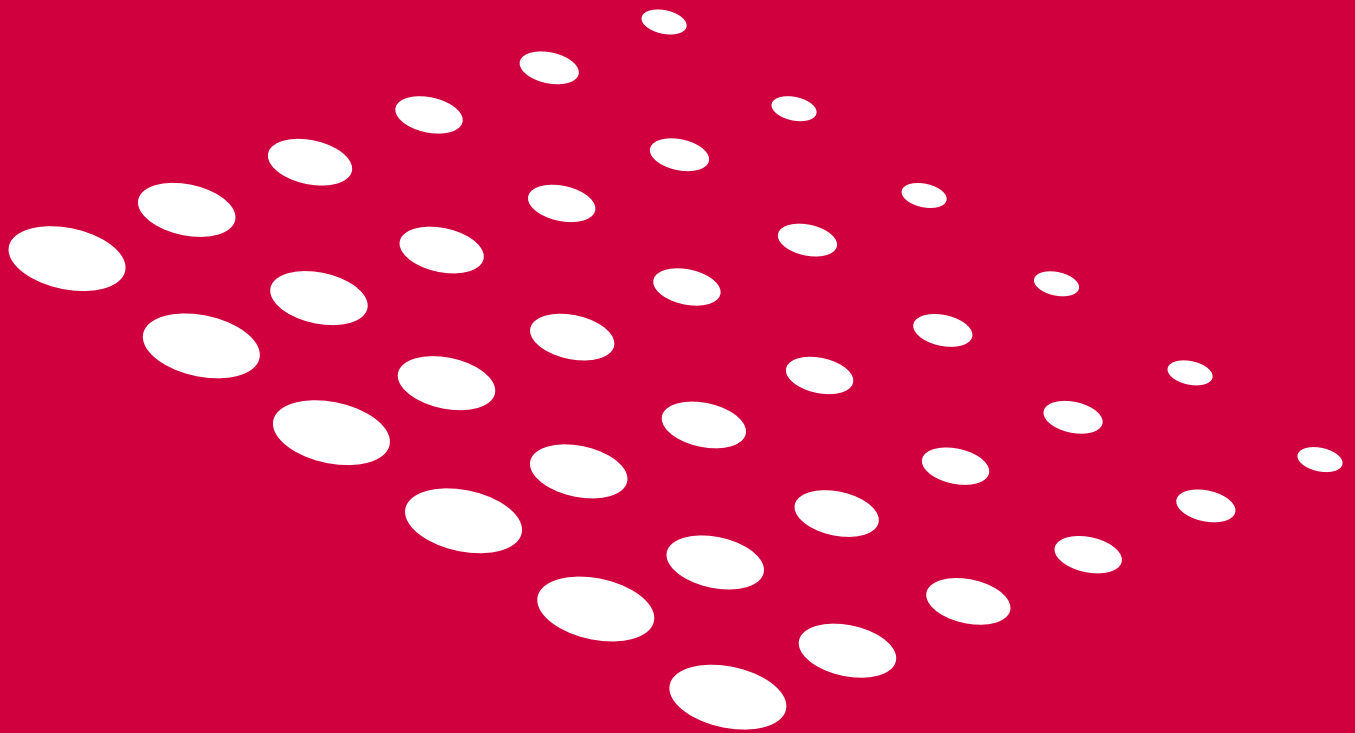
- Les dades s'obtenen per a una mostra que, en alguns casos, arriba a seixanta ciutats de tot el món. Cal assenyalar que per a alguns indicadors, per raó de dimensió mostral, es fa una selecció que recull les principals àrees urbanes.

- Els indicadors incorporen, on és possible, una representació gràfica de l'evolució que permet avaluar la progressió en cada àmbit concret.

- Les fonts d'informació són entitats i institucions internacionals de prestigi reconegut.

- Les dades i la informació que es recullen són de màxima actualitat, atenant a la disponibilitat existent.

Resultats 2012

Pendent

Ciutat per als negocis

Introducció

L'any 2011 ha estat marcat per l'alentiment de la recuperació de l'activitat econòmica mundial. Un afebliment que s'ha concentrat en la segona meitat de l'any arran de l'agreujament de la crisi de deute sobirà a la zona euro i l'augment de les tensions financeres a partir de l'estiu, que han tingut efectes globals especialment intensos a nivell europeu. Aquesta situació, unida a les polítiques públiques d'austeritat, ha fet que les economies espanyola, catalana i barcelonina hagin entrat novament en recessió el primer trimestre del 2012, i que les perspectives per al conjunt de l'any s'hagin revisat significativament a la baixa.

En aquest context, la internacionalització de l'economia de Barcelona constitueix el seu principal actiu competitiu per compensar la davallada de l'activitat. El 2011 cal destacar especialment el gran dinamisme del comerç exterior i l'excel·lent evolució de les exportacions de l'àrea de Barcelona, que assoleixen un volum de 42.036,2 milions d'euros, el més alt de la sèrie històrica, i registren una variació interanual del 10,4% respecte del 2010, consolidant l'àrea de Barcelona com el principal nucli exportador de l'economia espanyola. Així mateix, Catalunya destaca per ser una de les regions europees amb millors perspectives exportadores per al 2012 (en concret, són més positives que les de París, Frankfurt, Estocolm o Amsterdam), segons l'enquesta de perspectives empresarials d'*Eurochambres*.

La complexa situació macroeconòmica fa encara més evident el valor estratègic del posicionament i la imatge de l'economia barcelonina i catalana a l'exterior. En aquest sentit, cal destacar la sisena posició que ocupa la ciutat comtal com a preferida pels alts executius europeus per ubicar els negocis el 2011, d'acord amb l'*European Cities Monitor* de Cushman and Wakefield, i el fet que durant la dècada 2001-2011 se situa entre les 6 primeres del continent de forma ininterrompuda. Així mateix, els executius europeus enquestats a l'ECM 2011 situen Barcelona com la segona ciutat d'Europa que millor es promou (després de Londres) i la tercera ciutat millor percebuda com a ciutat de negocis del continent, després de Londres i París.

Altres indicadors rellevants confirmen aquesta percepció favorable. Així, l'any 2011 la inversió estrangera bruta productiva a Catalunya ha estat de 3.022,0 milions d'euros, el que suposa (després del de 2010) el segon millor registre de la darrera dècada. En l'àmbit internacional, Barcelona és la tercera ciutat europea en nombre de projectes d'inversió internacional l'any 2011 segons l'*European Attractiveness Survey 2012* d'Ernst and Young i es troba entre les deu primeres àrees urbanes del món pel que fa a nombre de projectes d'inversió estrangera entre 2007 i 2011 en l'anàlisi realitzada per KPMG en el *Global Cities Investment Monitor 2012*. Pel que fa al seu potencial futur, l'informe *FDI Cities and regions of the Future 2012/2013*, publicat pel prestigiós Financial Times, atorga la quarta posició a Barcelona i la segona a Catalunya en els rànquings globals de promoció d'inversió estrangera, refermant el seu lideratge en aquest àmbit entre les ciutats i regions del sud d'Europa.

D'altra banda, en un context general d'augment de l'activitat emprenedora a Europa l'any 2011, la Taxa d'Activitat Emprenedora a Catalunya i a la província de Barcelona creix per primer cop en cinc anys i se situa en el 6,8 i el 7%, respectivament.

Al mateix temps, Barcelona és la tercera ciutat del món on se celebren més reunions internacionals el 2011. El comerç barceloní també està molt ben posicionat de cara a l'exterior, ja que Barcelona obté el segon lloc entre les millors ciutats per a les compres dels turistes internacionals, segons el *Globe Shopper Index*, i a més, és una de les 10 destinacions principals preferides per les empreses de la distribució internacional, segons Jones Lang Lasalle.

L'Ajuntament de Barcelona està promovent la iniciativa Barcelona Creixement, que aspira a canalitzar els esforços dels sectors públic i privat per definir conjuntament l'estratègia i prioritzar les accions que desenvolupar per facilitar l'activitat empresarial i afavorir la seva competitivitat tot assolint una ciutat i una administració business friendly. Amb aquest objectiu s'està desenvolupant un ampli conjunt de mesures de dinamització de l'activitat a la ciutat a curt i mitjà termini que inclou la promoció de la marca Barcelona en l'àmbit econòmic, la implementació d'una Oficina d'Atenció a l'Empresa, la creació d'una xarxa de col·laboració i *crosslanding* amb les principals ciutats del món, i un programa metropolità d'acceleració del creixement empresarial. Val a dir que l'estratègia proactiva de la ciutat segueix gaudint de reconeixement internacional, i en aquest sentit destaca el guardó European Enterprise Awards 2011 atorgat pel projecte «La transformació del paisatge empresarial de Barcelona» de Barcelona Activa.

Millors ciutats europees per als negocis l'any 2011

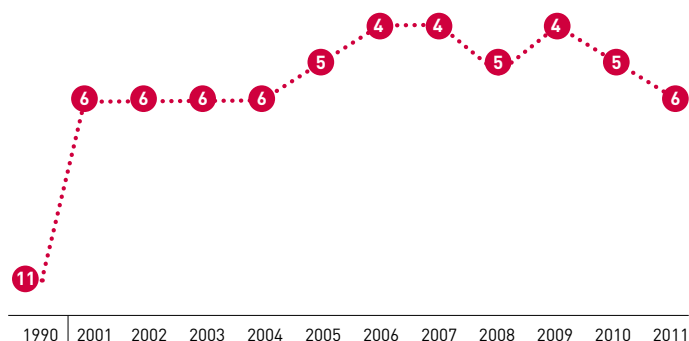
Barcelona, sisena millor ciutat europea per als negocis

L'*European Cities Monitor*, prestigiós informe elaborat per la consultora Cushman and Wakefield a partir de les opinions dels alts executius de 500 companyies europees, atorga a Barcelona la sisena posició entre les millors ciutats europees per als negocis l'any 2011. La ciutat perd una posició respecte al 2010, després d'avançar Brussel·les i ser superada per Amsterdam i Berlín, en un rànquing que segueixen encapçalant Londres, París i Frankfurt.

Cal tenir present que durant la dècada 2001-2011 Barcelona s'ha situat entre les sis primeres posicions d'aquest rànquing de forma ininterrompuda i que l'any 1990 ocupava el lloc 11, el que evidencia la seva progressió. D'altra banda, els resultats del 2011 mostren que, a continuació de les tres àrees urbanes que lideren el rànquing de manera indiscutible, s'estableix una forta competència entre un grup de cinc ciutats del qual Barcelona en forma part, juntament amb Amsterdam, Berlín, Madrid i Brussel·les.

Així mateix, l'informe del 2011 destaca Barcelona com la segona ciutat d'Europa que millor es promou, la tercera en familiaritat dels executius com a centre de negocis i la sisena en disponibilitat d'espai per a oficines i mobilitat interna.

Posicionament de Barcelona

Font: Cushman & Wakefield, European Cities Monitor

Rànquing 1990	Ciutat	Rànquing 2010	Rànquing 2011
1	Londres	1	1
2	París	2	2
3	Frankfurt	3	3
5	Amsterdam	6	4
15	Berlín	7	5
11	Barcelona	5	6
17	Madrid	8	7
4	Brussel·les	4	8
12	Munic	9	9
7	Zuric	13	10
8	Ginebra	14	11
9	Milà	11	12
19	Estocolm	16	13
6	Düsseldorf	10	14
14	Hamburg	15	15
13	Manchester	12	16
16	Lisboa	17	17
:	Birmingham	18	18
18	Lió	19	19
:	Dublín	20	20
25	Varsòvia	24	21
:	Istanbul	26	22
20	Viena	22	23
:	Copenhaguen	25	24
23	Praga	21	25
:	Hèlsinki	31	26
:	Bucarest	35	27
:	Leeds	23	28
21	Budapest	30	29
10	Glasgow	29	30
:	Edimburg	27	31
:	Bratislava	32	32
24	Moscú	33	33
:	Oslo	34	34
:	Roma	28	35
22	Atenes	36	36

Nota: El 1990, sols 25 ciutats van ser incloses en l'estudi.
Font: Cushman & Wakefield, European Cities Monitor 2011

Activitat emprendedora als països de l'OCDE l'any 2011

Primer augment de la taxa d'activitat emprendedora en cinc anys

D'acord amb les dades del *Global Entrepreneurship Monitor* (GEM), l'any 2011 la taxa d'activitat emprendedora (TEA) de la població resident a la província de Barcelona se situa en un 7% i creix (+1,5 punts percentuals) per primer cop en cinc anys, com també succeeix a Catalunya (6,8%) i, després de 4 anys, a Espanya (5,8%). La TEA de Barcelona torna a situar-se per davant de França (5,7%), Finlàndia (6,3%) o Suïssa (6,6%), que l'havien superada el 2010, i segueix sent superior a la de Bèlgica (5,7%) o Alemanya (5,6%).

L'augment de l'emprenedoria és generalitzat a la major part del continent europeu, on destaquen els registres d'alguns països de l'Est que provoquen un augment de la mitjana de la Unió Europea (7,6%) que la porta a superar la TEA de Barcelona. En l'àmbit de l'OCDE s'aprecia que les taxes d'activitat emprendedora més elevades corresponen a països amb taxes de creixement positives del PIB durant el període de desacceleració econòmica, com és el cas de la Xina, l'Argentina i el Brasil.

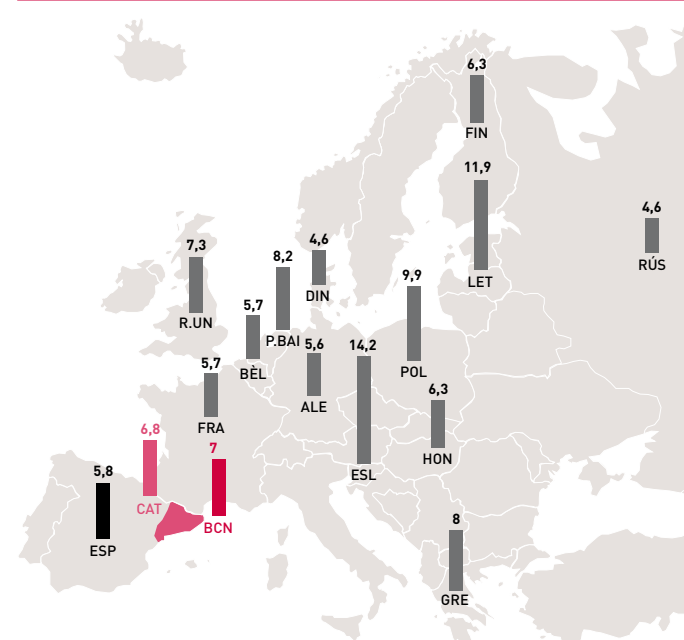
L'àrea de Barcelona supera la mitjana de la Unió Europea amb relació a la taxa d'empresaris consolidats (8,9%) i mostra també una menor taxa d'abandonaments empresarials (1,7%), mentre que presenta indicadors inferiors a la mitjana de la UE pel que fa a la proporció de població adulta involucrada en processos empresarials (26,4%) o a la taxa de nous emprenedors (2,8%).

País	Activitat emprendedora (% sobre població 18-64 anys)
Xina	24,0
Argentina	20,8
Brasil	14,9
Eslovàquia	14,2
Estats Units	12,3
Letònia	11,9
Polònia	9,9
Països Baixos	8,2
Grècia	8,0
Mitjana UE	7,6
Regne Unit	7,3
Barcelona	7,0
Catalunya	6,8
Suïssa	6,6
Finlàndia	6,3
Hongria	6,3
Espanya	5,8
Bèlgica	5,7
França	5,7
Alemanya	5,6
Japó	5,2
Dinamarca	4,6
Rússia	4,6

Nota: L'activitat emprendedora inclou empreses naixents (menys de 3 mesos d'activitat) i d'empreses noves (de 3 a 42 mesos d'activitat). La base de dades original conté 45 països, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de països de referència.

Font: Global Entrepreneurship Monitor (GEM). Informe executiu de Catalunya 2011

Activitat emprendedora 2011 (% sobre població)

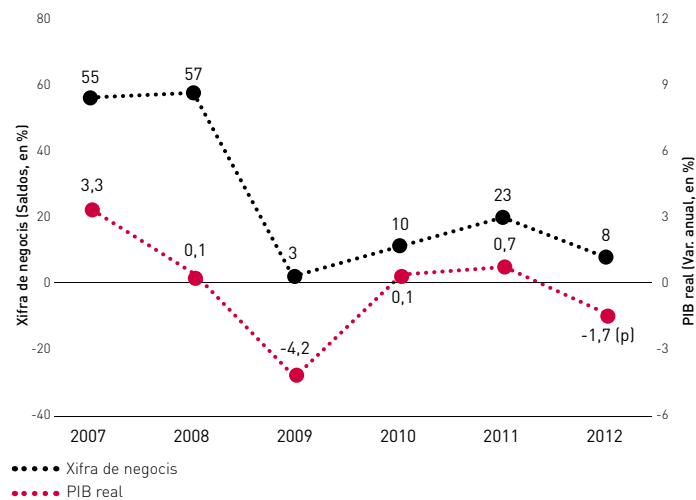
Font: Global Entrepreneurship Monitor (GEM), Informe executiu Catalunya 2011

Perspectives empresarials a les regions europees per a l'any 2012

Catalunya té millors perspectives d'exportació que la mitjana de la UE

Segons els resultats de l'enquesta d'Eurochambres, les perspectives empresarials a Catalunya per al 2012 són menys positives que l'any passat i alhora menys bones que al conjunt de la zona euro o de la UE-27, excepte per a l'exportació. Catalunya destaca per ser una de les regions europees on les expectatives d'exportació són millors, amb resultats més favorables que París, Frankfurt, Estocolm o Amsterdam. A Catalunya, el 43% dels empresaris creu que el 2012 l'exportació augmentarà, enfront del 6% que creu que disminuirà. Les perspectives per a la xifra de negocis no són tan bones, però es mantenen lleugerament positives: el 35% dels empresaris assenyala que millorarà enfront del 27% que diu que empitjorarà. En canvi, les perspectives d'inversió a Catalunya per al 2012 són lleugerament negatives: el 16% dels empresaris preveu un augment, mentre que el 24% preveu una disminució.

Perspectives empresarials a Catalunya

(p) Previsions FUNCAS (Febrer 2012)

Font: Cambra de Comerç de Barcelona a partir d'Eurochambres, IDESCAT i previsions FUNCAS

Regió (CIUTAT)	Xifra de negocis (saldos, %)	Regió (CIUTAT)	Exportacions (saldos, %)	Regió (CIUTAT)	Inversió (saldos, %)
Baden-Württemberg (STUTTGART)	50	Portugal (LISBOA)	63	Itàlia central (ROMA)	47
Polònia (VARSÒVIA)	46	Comunitat Valenciana (VALÈNCIA)	44	Turquia (ISTANBUL)	36
Turquia (ISTANBUL)	45	Turquia (ISTANBUL)	40	Polònia (VARSÒVIA)	27
Midlands Oest (BIRMINGHAM)	45	Grècia (ATENES)	40	Baden-Württemberg (STUTTGART)	20
Estònia (TALLINN)	43	Catalunya (BARCELONA)	37	Estònia (TALLINN)	19
Suècia Est (ESTOCOLM)	39	País Basc (BILBAO)	36	Hessen (FRANKFURT)	17
Londres (LONDRES)	32	Estònia (TALLINN)	35	Suècia Est (ESTOCOLM)	16
Nord Oest (MANCHESTER)	27	Polònia (VARSÒVIA)	35	Midlands Oest (BIRMINGHAM)	10
Illa de França (PARÍS)	23	Dinamarca (COPENHAGUEN)	32	Berlín (BERLÍN)	10
UE-27*	18	Illa de França (PARÍS)	30	Nord Oest (MANCHESTER)	4
Dinamarca (COPENHAGUEN)	18	Espanya	29	Itàlia Nord-occidental (MILÀ)	2
Comunitat Valenciana (VALÈNCIA)	15	Hessen (FRANKFURT)	28	UE-27*	2
Euro-16*	15	Suècia Est (ESTOCOLM)	25	Euro-16*	2
Itàlia Nord-occidental (MILÀ)	13	Euro-16*	24	Àustria de l'est (VIENA)	2
Holanda meridional (ROTTERDAM)	13	Holanda Nord (AMSTERDAM)	24	Baviera (MUNIC)	0
País Basc (BILBAO)	10	Itàlia Nord-occidental (MILÀ)	22	Illa de França (PARÍS)	0
Holanda Nord (AMSTERDAM)	9	Holanda meridional (ROTTERDAM)	22	Holanda meridional (ROTTERDAM)	-2
Catalunya (BARCELONA)	8	UE-27*	21	Holanda Nord (AMSTERDAM)	-3
Portugal (LISBOA)	7	Comunitat de Madrid (MADRID)	20	Londres (LONDRES)	-4
Itàlia central (ROMA)	5	Midlands Oest (BIRMINGHAM)	20	Dinamarca (COPENHAGUEN)	-5
Àustria de l'est (VIENA)	3	Berlín (BERLÍN)	17	Hongria central (BUDAPEST)	-7
Espanya	2	Baden-Württemberg (STUTTGART)	7	Catalunya (BARCELONA)	-8
Baviera (MUNIC)	0	Itàlia central (ROMA)	7	País Basc (BILBAO)	-10
Berlín (BERLÍN)	0	Escòcia (EDIMBURG)	4	Comunitat Valenciana (VALÈNCIA)	-17
Hessen (FRANKFURT)	0	Nord Oest (MANCHESTER)	4	Portugal (LISBOA)	-19
Comunitat de Madrid (MADRID)	-1	Londres (LONDRES)	-9	Escòcia (EDIMBURG)	-19
Hongria central (BUDAPEST)	-6	Baviera (MUNIC)	-11	Espanya	-20
Grècia (ATENES)	-29	Hongria central (BUDAPEST)	-16	Grècia (ATENES)	-24
Escòcia (EDIMBURG)	-33	Àustria de l'est (VIENA)	-19	Comunitat de Madrid (MADRID)	-29

Nota: Els saldos es calculen com la diferència entre el percentatge de respostes que indica "augment" i el percentatge de respostes que indica "disminució". La base de dades original conté 111 regions, si bé la taula recull només una mostra seleccionada de regions de referència.

* Mitjana mostral.

Font: Eurochambres, The Business Climate in Europe's Regions in 2012.

Principals regions europees receptores de projectes d'inversió estrangera l'any 2010

Barcelona, entre les ciutats europees preferides per establir-hi operacions d'inversió

L'informe *European Attractiveness Survey* que elabora la consultora Ernst & Young mostra que l'any 2010 Catalunya és la dotzena regió europea en atracció de projectes d'inversió estrangera, de manera que perd sis posicions respecte del 2009. En un context de recuperació de l'atractiu d'Europa per als inversors internacionals, que es tradueix en un augment del 14% en la recepció de projectes respecte del 2009, Catalunya, amb 53 projectes, en comptabilitza un 20% menys que l'any anterior. Cal tenir en compte, però, que l'any 2010 la inversió estrangera bruta al Principat va assolir 4.012 milions d'euros, el volum més alt de la sèrie històrica.

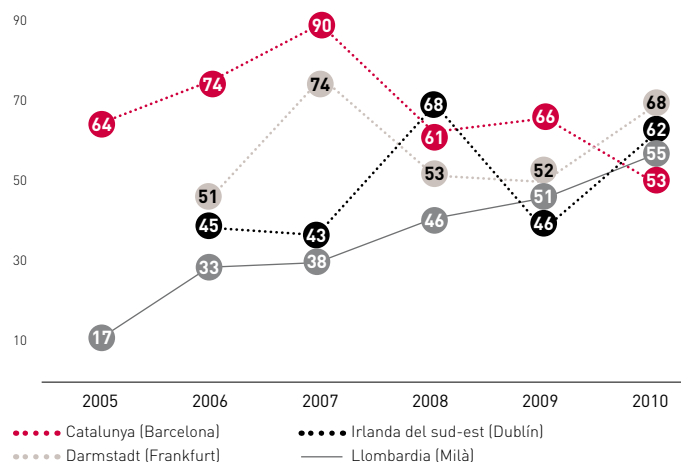
D'altra banda, l'*European Attractiveness Survey 2012* d'Ernst and Young situa Barcelona en tercer lloc quant a recepció de projectes d'inversió internacionals de les ciutats europees l'any 2011, amb un increment del 89% respecte de l'any anterior. Així mateix, segons l'informe de KMPG *Global Cities Investment Monitor 2012*, en el període 2007-2011 Barcelona és una de les deu àrees urbanes del món receptores de més projectes d'inversió estrangera.

Finalment, cal esmentar que, segons les dades facilitades per AcciÓ de la Generalitat de Catalunya, el nombre de projectes d'inversió estrangera atrets al Principat el 2011 se situa en 135, dels quals 56 s'han localitzat a la ciutat de Barcelona i 116 a la província, el que representa un 41% i un 86% del total català, respectivament.

Projectes 2009	Regió (CIUTAT)	Projectes 2010
266	Londres (LONDRES)	289
170	Illa de França (PARÍS)	162
81	Roine-Alps (LIÓ)	122
73	Dusseldorf (DUSSELDORF)	73
66	Comunitat de Madrid (MADRID)	71
52	Darmstadt (FRANKFURT)	68
54	Moscou (MOSCOU)	65
46	Irlanda del sud-est (DUBLÍN)	62
51	Llombardia (MILÀ)	55
-	Província Antwerp (ANTWERP)	55
-	Alta Baviera (MUNIC)	54
66	Catalunya (Barcelona)	53
-	Estocolm (ESTOCOLM)	48
-	Holanda Nord (ÀMSTERDAM)	45
-	Koln (COLÒNIA)	42

Font: Ernst & Young's European Attractiveness Survey, 2011

Projectes d'inversió estrangera (nombre)

Font: Ernst & Young's European Attractiveness Survey

Millors ciutats europees per a les compres, any 2011

Barcelona, segona millor ciutat europea per a les compres

L'any 2011, Barcelona assoleix la segona posició, juntament amb Madrid, entre les millors ciutats europees per a les compres dels turistes internacionals, segons el *Global Shopper City Index* elaborat per l'Economist Intelligence Unit (EIU) a partir de la comparació de les 33 ciutats més importants del continent.

A més, cal destacar que Barcelona obté un resultat molt proper al de Londres, primera ciutat del rànquing. En aquest sentit, l'informe destaca la robustesa de la segona posició de Barcelona perquè obté bons resultats en totes les categories de l'índex, és a dir, en botigues, assequibilitat, conveniència, hotels i transport, i cultura i clima, mentre que la valoració de Londres és més irregular, amb resultats favorables per a alguns components i desfavorables per a altres. L'informe de l'EIU destaca l'atractiu de Barcelona per la seva oferta gastronòmica i pels baixos preus de les marques, així com pels horaris d'obertura dels comerços i els seus descomptes.

Categories de l'índex global

Nota: L'indicador global no s'obté com a mitjana dels rànquings representats als gràfics, sinó com a mitjana dels indicadors obtinguts per a cada categoria. Aquest és, per tant, un valor numèric, i a partir d'aquí s'obté el rànquing de ciutats, on Barcelona ocupa la segona posició com a millor ciutat per anar de compres.

Font: Economist Intelligence Unit

Rànquing	Ciutat	Índex global
1	Londres	67,3
2	Barcelona	67,1
2	Madrid	67,1
4	París	65,5
5	Roma	62,9
6	Berlín	62,3
7	Lisboa	61,6
8	Amsterdam	61,3
9	Praga	59,7
10	Budapest	59,6
11	Milà	59,3
12	Viena	59,1
13	Istambul	58,4
14	Dublín	57,6
15	Brusel·les	56,8
16	Atenes	56,2
17	Munic	55,5
18	Copenhaguen	54,1
19	Moscou	53,9
20	Estocolm	53,4
20	Hamburg	53,4
22	Lió	53,3
23	Bratislava	52,3
24	Sofia	52,2
24	Bucarest	52,2
26	Kiev	51,4
26	Edimburg	51,4
28	Varsòvia	50,9
29	St. Petersburg	49,1
30	Hèlsinki	48,2
31	Belgrad	43,6
32	Oslo	43,1
33	Ginebra	41,0

Notes: El *Global Shopper City Index* mesura l'atractiu que tenen les 33 principals ciutats europees per anar de compres quan es fan viatges internacionals. Està compost per 22 indicadors classificats en 5 categories: botigues, assequibilitat, conveniència, hotels i transport, i cultura i clima. 11 dels 22 indicadors es basen en dades quantitatives, 9 en puntuacions qualitatives i 2 es basen en dades quantitatives i avaluacions qualitatives. L'índex té un rang entre 0 i 100, on 100 seria per a la millor ciutat per anar de compres. Els indicadors i les categories ponderen totes per igual.

Més detall a: www.globeshopperindex.eiu.com

Font: Economist Intelligence Unit

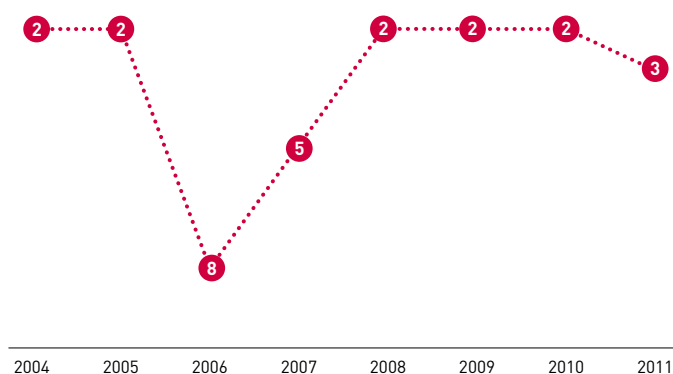
Principals ciutats del món organitzadores de reunions internacionals l'any 2011

Barcelona, tercera ciutat del rànquing mundial en congressos internacionals

L'any 2011, Barcelona se situa com la tercera ciutat del rànquing mundial on se celebren més reunions internacionals, segons l'informe anual de la *International Congress and Convention Association* (ICCA). El 2011 se'n van celebrar 150 a la ciutat, una xifra només superada per Viena (amb 181) i París (174). Aquesta xifra fa que Barcelona registri un augment del nombre de reunions internacionals respecte del 2009 i del 2010. Tot i que perd una posició respecte del 2010, la ciutat es continua mantenint en el Top 3 per quart any consecutiu.

Així mateix, cal destacar que Barcelona és la primera ciutat en nombre de participants en congressos internacionals el 2010, amb un total de 133.830 congressistes, seguida a distància per Viena i Estocolm amb 87.345 i 76.584 participants, respectivament. El sector mèdic és el que més reunions i congressos genera a l'any a la ciutat de Barcelona: el 38% del total l'any 2010.

Posicionament de Barcelona

Font: International Congress and Convention Association

Reunions internacionals 2010	Ciutat	Variació 2010/2011(%)	Reunions internacionals 2011
154	Viena	17,5	181
147	París	18,4	174
148	Barcelona	1,4	150
138	Berlín	6,5	147
136	Singapur	4,4	142
114	Madrid	14,0	130
97	Londres	18,6	115
104	Amsterdam	9,6	114
109	Istanbul	3,7	113
98	Beijing	13,3	111
87	Budapest	24,1	108
106	Lisboa	0,9	107
91	Seül	8,8	99
92	Copenhaguen	6,5	98
85	Praga	15,3	98
98	Buenos Aires	-4,1	94
80	Brusel·les	16,3	93
89	Estocolm	4,5	93
72	Roma	27,8	92
99	Taipei	-16,2	83
79	Kuala Lumpur	-1,3	78
82	Hong Kong	-6,1	77
60	Dublín	26,7	76
81	Xangai	-11,1	72
67	Hèlsinki	6,0	71
55	Bangkok	27,3	70
62	Rio de Janeiro	11,3	69
28	Varsòvia	132,1	65
57	Ginebra	10,5	63
56	Zuric	12,5	63
49	Melbourne	26,5	62
49	Oslo	24,5	61
75	Sao Paulo	-20,0	60
102	Sydney	-44,1	57
69	Atenes	-20,3	55
66	Munic	-16,7	55
58	Vancouver	-5,2	55
66	Edimburg	-21,2	52
43	Mèxic	18,6	51
36	Washington	41,7	51
57	Montreal	-12,3	50
68	Tòquio	-26,5	50
58	Santiago de Xile	-15,5	49
28	Tallinn	75,0	49
38	Bogotà	15,8	44
43	Boston	2,3	44
37	Lima	18,9	44
44	Toronto	0,0	44
33	Belgrad	27,3	42
31	Cracòvia	29,0	40
36	Hamburg	11,1	40
20	Ljubljana	100,0	40
57	València	-31,6	39
41	Ciutat del Cap	-7,3	38
32	Oporto	18,8	38
31	Jeju	19,4	37

Font: International Congress and Convention Association

Societat del coneixement

Introducció

El Marc Estratègic de l'Ajuntament de Barcelona 2012-2015 planteja com a objectiu de ciutat fer de Barcelona la ciutat de la cultura, el coneixement, la creativitat i la ciència, generant un entorn favorable per atraure i retenir talent. D'aquesta manera, referma l'aposta per la transformació del model productiu que ha permès a la ciutat assolir una massa crítica de capital humà i un nivell d'investigació remarcables en l'àmbit internacional i que, a més, en l'actual context econòmic esdevé essencial per impulsar la recuperació de l'activitat.

En primer lloc, cal destacar la dimensió del mercat laboral català en sectors d'alt valor afegit: Catalunya és la quarta regió d'Europa amb major nombre d'ocupats en sectors manufacturers d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta, la cinquena pel que fa a treballadors en ciència i tecnologia i la setena en quant als sectors de serveis intensius en coneixement l'any 2010.

D'altra banda, l'estratègia d'impuls a la recerca ha permès que Barcelona se situï en cinquena posició europea i dotzena mundial en producció científica l'any 2011, segons l'informe anual elaborat per la Universitat Politècnica de Catalunya. Així mateix, després de quatre convocatòries, Catalunya és un dels territoris capdavanters d'Europa en excel·lència científica, amb una ràtio de projectes finançats del Consell Europeu d'Investigació (ERC- European Research Centre) per milió d'habitants que supera la de països com Àustria, Finlàndia, Bèlgica o Dinamarca. A més, en l'àmbit universitari destaca el posicionament de les tres universitats públiques de l'àrea de Barcelona (Universitat Pompeu Fabra, Universitat Autònoma de Barcelona i Universitat de Barcelona) entre les 225 universitats del món en el *Times Higher Education Ranking 2012*.

En l'àmbit de la innovació, els resultats del 2009 denoten l'efecte de la crisi en el descens del nombre de patents PCT i de les tecnològiques en moltes províncies europees i també en el cas de Barcelona. D'altra banda, la despesa en R+D respecte al PIB mostra una clara progressió en el període 2001-2009 a Catalunya, però l'any 2010 es redueix lleugerament fins assolir l'1,63%, un valor superior a la mitjana espanyola (1,39%), però inferior a la mitjana de la UE (2,1%). En canvi, la despesa en innovació empresarial va assolir un volum de 3.642,2 milions d'euros el 2010 i va augmentar un 4,2%, fet que suposa el primer increment després de dos anys consecutius de reducció. Així mateix, Catalunya es manté com la comunitat autònoma amb major nombre d'empreses que efectuen activitats innovadores a Espanya, amb 5.334 companyies que representen més de la cinquena part del total estatal (21,6%).

Cal esmentar, finalment, que millora la percepció internacional de Barcelona en l'àmbit de la tecnologia com ho mostra el fet que es troba entre les deu primeres ciutats tecnològiques a Europa, amb la mateixa puntuació que Amsterdam, segons el rànquing elaborat per Buck Consultants International, i gaudeix d'un incipient reconeixement internacional com a Smart City. La recent designació de Barcelona com a capital mundial de la telefonia mòbil per al període 2012-2018 suposa una gran oportunitat en aquest terreny que, a més del seu impacte sobre el turisme de negocis, reforça el perfil tecnològic de la ciutat i la seva capacitat d'atreure empreses, professionals i innovació en sectors capdavanters.

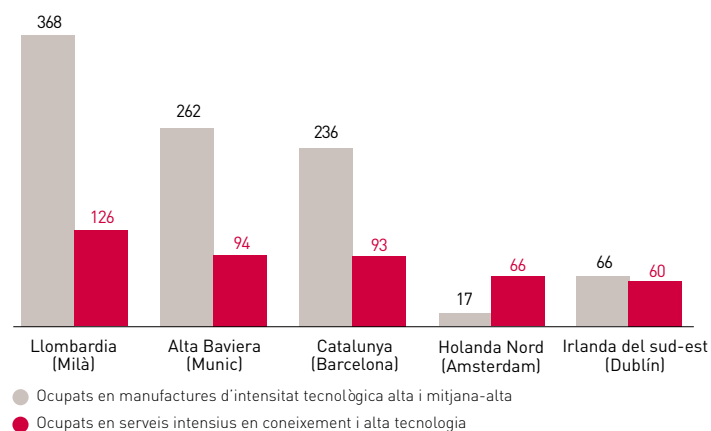
Població ocupada en manufactures i serveis tecnològics a les regions europees l'any 2010

Catalunya, quarta i setena regió europea en ocupats en manufactures i serveis tecnològics

Segons l'Eurostat, l'any 2010 Catalunya guanya una posició i se situa en quart lloc entre les regions europees amb major nombre d'ocupats en manufactures d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta, amb un total de 236.184 treballadors en aquests sectors. En un any en que la majoria de les regions de referència tornen a experimentar una evolució descendent dels ocupats en aquests sectors, el Principat assoleix un augment i supera l'Illa de França, de manera que només el precedeixen Stuttgart, la Llombardia i l'Alta Baviera. D'altra banda, Catalunya també és una de les regions europees amb major pes relatiu de l'ocupació en sectors de manufactures d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta (amb un valor del 7,5% del total) tot i que en la major part d'elles havia assolit valors superiors abans de la crisi.

Pel que fa al total de l'ocupació en serveis intensius en coneixement i alta tecnologia, Catalunya manté el 2010 la setena posició europea que havia assolit l'any anterior. Amb un total de 92.795 treballadors en aquestes activitats, Catalunya se situa per sota dels valors de la Llombardia o l'Alta Baviera, però supera els de Darmstadt, Berlín o Finlàndia Sud, sent una de les regions europees que millor ha evolucionat en l'última dècada en aquesta activitat. L'any 2010 el nombre d'ocupats en aquests sectors al Principat es manté estable i també conserva el seu pes relatiu respecte al total de població ocupada (3%). Cal remarcar que a Barcelona ciutat els assalariats que treballen als serveis intensius en coneixement i alta tecnologia representen el 5,3% del total i han augmentat un 5,6% en el període 2008-2011.

Població ocupada en serveis intensius en coneixement i alta tecnologia i ocupats en manufactures d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta (milers de persones)

Font: Eurostat

		Ocupats en serveis intensius en coneixement i alta tecnologia	Regió (CIUTAT)	Ocupats en manufactures d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta	% d'ocupats en manufactures d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta sobre la població ocupada total
% d'ocupats en serveis intensius en coneixement i alta tecnologia sobre la població ocupada total					
2,73	56.821	Stuttgart (STUTTGART)	378.648	18,16	
2,95	125.800	Llombardia (MILÀ)	367.660	8,63	
4,22	94.261	Alta Baviera (MUNIC)	261.511	11,70	
2,96	92.795	Catalunya (BARCELONA)	236.184	7,53	
6,47	336.235	Illa de França (PARÍS)	216.466	4,17	
1,53	60.315	Istanbul (ISTANBUL)	190.238	4,83	
2,95	68.585	Düsseldorf (DÜSSELDORF)	176.377	7,59	
4,32	79.439	Darmstadt (FRANKFURT)	151.944	8,26	
2,32	60.304	Roine-Alps (LIÓ)	147.188	5,67	
6,49	186.640	Comunitat de Madrid (MADRID)	88.923	3,09	
5,68	88.848	Berlín (BERLÍN)	81.519	5,21	
2,63	47.110	Holanda Sud (ROTTERDAM)	77.563	4,33	
2,56	24.020	País Basc (BILBAO)	74.452	7,93	
5,36	69.112	Finlàndia Sud (HÈLSINKI)	72.797	5,65	
5,28	118.812	Laci (ROMA)	70.260	3,12	
2,08	40.224	Provença-Alps-Costa Blava (MARSELLA)	68.379	3,54	
4,35	59.547	Irlanda del sud-est (DUBLÍ N)	66.019	4,82	
4,51	55.364	Hongria Central (BUDAPEST)	63.685	5,18	
2,15	23.838	Midlands Oest (BIRMINGHAM)	57.301	5,17	
1,38	26.620	Comunitat valenciana (VALÈNCIA)	51.327	2,65	
1,90	27.309	Ankara (ANKARA)	50.002	3,48	
5,25	195.604	Londres (LONDRES)	49.142	1,32	
6,54	56.745	Hovenstaden (COPENHAGUEN)	41.034	4,73	
3,39	55.585	Àtica (ATENES)	38.934	2,37	
4,75	59.223	Lisboa (LISBOA)	37.413	3,00	
2,31	27.138	Gran Manchester (MANCHESTER)	37.061	3,15	
3,43	32.957	Escòcia del sud-oest (GLASGOW)	27.500	2,86	
5,80	46.185	Viena (VIENA)	27.406	3,44	
5,11	53.710	Bucarest (BUCAREST)	26.719	2,54	
2,74	26.286	Escòcia de l'est (EDIMBURG)	26.206	2,73	
3,74	24.803	Zagreb (ZAGREB)	23.354	3,52	
1,92	17.898	Llenguadoc -Rosselló (MONTPELLER)	18.513	1,98	
4,77	66.120	Holanda Nord (AMSTERDAM)	17.360	1,25	
7,33	47.781	Praga (PRAGA)	14.490	2,22	
5,86	24.026	Brussel·les (BRUSSEL·LES)	11.335	2,77	
6,74	41.908	Oslo (OSLO)	10.530	1,69	

Nota: Els serveis intensius en coneixement i alta tecnologia són els serveis informàtics, les telecomunicacions i la recerca i desenvolupament
La base de dades original conté 314 regions, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de regions de referència

Font: Eurostat

Població ocupada en ciència i tecnologia, i despeses en recerca i desenvolupament a les regions europees l'any 2010

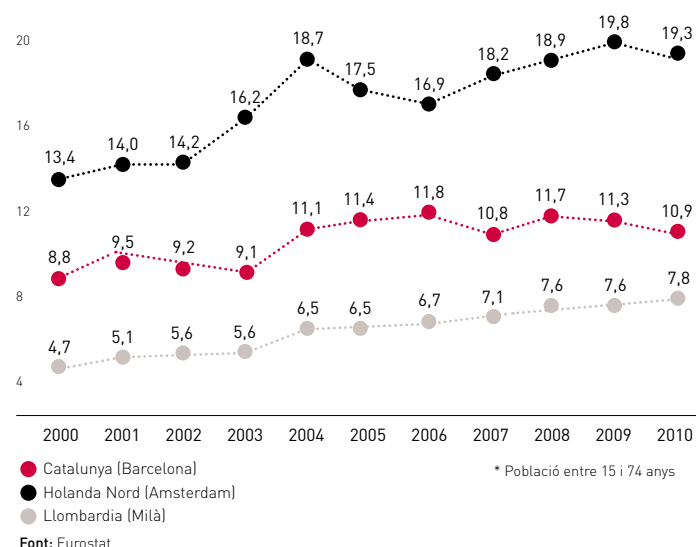
Catalunya, cinquena regió europea en ocupació en ciència i tecnologia

Amb 600.000 treballadors amb estudis superiors dedicats a la ciència i la tecnologia, el 2010 Catalunya torna a situar-se en la cinquena posició del rànquing de regions europees, només superada per l'Illa de França, Londres, la Comunitat de Madrid i Varsòvia i per davant de territoris com la Llombardia, l'Alta Baviera o Amsterdam.

Després de la forta expansió d'aquestes activitats durant el període 1998-2008, el 2010 la caiguda de l'ocupació ha afectat per segon any consecutiu l'àmbit de la ciència i la tecnologia a Catalunya, que acumula un decrement del 8% des del 2008. Malgrat aquesta variació negativa, el Principat s'ha mantingut en la mateixa posició del rànquing europeu durant els últims nou anys i el pes dels treballadors dedicats a la ciència i la tecnologia en relació amb el total català ha crescut 2,1 punts des de l'any 2000.

L'any 2009 la intensitat en recerca i desenvolupament (R+D) a Catalunya se situa en l'1,7 % del PIB, un valor superior al de regions com Londres o la Llombardia, però encara allunyat del d'àrees capdavanteres com Hovedstaden, l'Alta Baviera o Estocolm. Aquest indicador ha mostrat una clara progressió en el període 2001-2009 a Catalunya, però l'any 2010 es redueix lleugerament fins assolir l'1,63%, un valor superior a la mitjana espanyola (1,39%), però inferior tant a la mitjana de la UE (2,1%) com a l'objectiu de Lisboa per al 2010 (fixat en el 3%). El mateix any, Catalunya genera més d'una cinquena part (el 22,5%) de la despesa interna en R+D de les empreses espanyoles i localitza un 21,6% de les empreses innovadores d'Espanya.

Població ocupada en ciència i tecnologia (% sobre població*)

Despeses Internes Totals en R+D (% PIB) 2009	Despeses Internes en el Sector Empresarial en R+D (% PIB) 2009	Regió (CIUTAT)	Treballadors en ciència i tecnologia (milers) 2010	Treballadors en ciència i tecnologia (% Població*) 2010
3,01	1,96	Illa de França (PARÍS)	1.427	16,6
1,04	0,32	Londres (LONDRES)	1.045	17,7
2,06	1,13	Comunitat de Madrid (MADRID)	876	18,0
1,19	0,33	Mazowieckie (VARSÒVIA)	639	15,7
1,70	0,99	Catalunya (BARCELONA)	600	10,9
1,27	0,85	Llombardia (MILÀ)	583	7,8
2,78	1,82	Roine-Alps (LIÓ)	544	12,4
4,63	3,58	Alta Baviera (MUNIC)	537	16,0
-	-	Sofia (SOFIA)	526	9,0
3,67	1,5	Berlín (BERLÍN)	479	17,4
6,44	5,93	Stuttgart (STUTTGART)	431	13,5
-	-	Istanbul (ISTANBUL)	421	4,5
-	-	Àtica (ATENES)	404	13,3
1,94	1,54	Düsseldorf (DÜSSELDORF)	398	9,8
2,05	1,08	Provença-Alps-Costa Blava (MARSELLA)	397	11,1
1,75	0,63	Holanda Nord (AMSTERDAM)	388	19,3
3,58	2,95	Darmstadt (FRANKFURT)	376	12,6
2,22	1,68	Holanda Sud (ROTTERDAM)	366	13,5
1,11	0,45	Comunitat Valenciana (VALÈNCIA)	360	9,4
1,8	0,65	Laci (ROMA)	349	8,1
3,88	2,81	Estocolm (ESTOCOLM)	344	22,4
3,83	2,64	Finlàndia Sud (HÈLSINKI)	340	16,7
0,83	0,2	Lituània (VÍLNIUS)	336	12,9
1,7	1,15	Irlanda del sud-est (DUBLÍN)	310	12,8
1,53	0,9	Hongria Central (BUDAPEST)	302	13,2
1,09	0,34	Bucarest (BUCAREST)	285	15,8
5,27	3,78	Hovedstaden (COPENHAGUEN)	284	22,1
2,12	1,63	País Basc (BILBAO)	281	16,9
-	-	Ankara (ANKARA)	264	7,7
2,45	1,32	Lisboa (LISBOA)	238	11,1
-	-	Oslo (OSLO)	234	27,1
2,3	1,28	Hamburg (HAMBURG)	233	16,8
1,24	0,38	Gran Manchester (MANCHESTER)	214	11,1
2,21	0,8	Praga (PRAGA)	196	19,6
2,18	0,65	Escòcia del sud-oest (GLASGOW)	186	11,5
0,46	0,17	Letònia (RIGA)	185	10,5
0,59	0,18	Escòcia de l'est (EDIMBURG)	178	11,7
2,76	0,91	Llenguadoc-Rosselló (MONTPELLER)	178	9,4
1,37	0,74	Midlands Oest (BIRMINGHAM)	169	8,7
3,95	2,18	Viena (VIENA)	159	12,1
1,54	0,65	Zagreb (ZAGREB)	136	10,7
1,43	0,64	Estònia (TALLINN)	125	12,1
1,54	0,79	Brussel·les (BRUSSEL·LES)	109	13,4

*Població d'entre 15 i 74 anys

Nota: Treballadors que disposen d'una formació científica de nivell superior i estan ocupats com a professionals o tècnics.

La despesa interna inclou despeses en capital, corrents i laborals -tant d'investigadors com personal administratiu- vinculades a activitats de recerca en proporció del PIB

La base de dades original conté 314 regions, si bé la taula recull només una mostra seleccionada de regions de referència

Font: Eurostat

Sol·licitud de patents a les províncies principals de l'OCDE l'any 2009

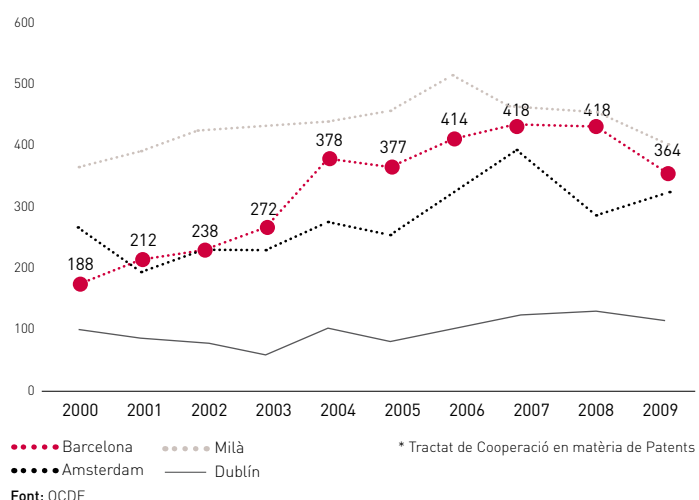
Barcelona i la majoria de ciutats europees registren un descens generalitzat del nombre de patents

L'any 2009, Barcelona va registrar un total de 364 sol·licituds internacionals de les patents PCT, segons residència de l'inventor (el 13% menys que l'any 2008), el que suposa la primera disminució en 15 anys. De fet, moltes províncies de referència van registrar forts descensos en sol·licituds de patents PCT, motivats en gran part per l'impacte de la recessió econòmica. El mateix any, les empreses de Barcelona van generar 66 sol·licituds de patents tecnològiques, un 30,5% menys que el 2008. Així mateix, es va reduir el nombre de patents per milió d'habitants de 78 el 2008 a 68 el 2009, si bé que Barcelona aconseguí mantenir la posició 34 entre les ciutats de la mostra.

Cal remarcar que fins l'any 2008, Barcelona va experimentar un avenç molt significatiu en aquest àmbit que li havia permès triplicar el nombre total de patents PCT i quintuplicar el nombre de patents tecnològiques en una dècada. Així mateix, l'any 2009 la Ciutat Comtal continua en posició intermèdia entre les províncies de referència tecnològica de la mostra seleccionada de l'OCDE, superant àrees com Amsterdam, Copenhage, Viena, Roma o Oslo pel que fa al nombre total de patents PCT i Düsseldorf o Lió pel que fa a les patents tecnològiques.

D'altra banda, les dades més recents de l'OEPM (Oficina Espanyola de Patents i Marques) mostren un augment moderat (+1,4%) en el nombre de sol·licituds de patents nacionals a la província de Barcelona l'any 2011 després de dos anys consecutius de disminucions, mentre que el conjunt d'Espanya ha registrat una disminució del 3,9% en aquest indicador.

Patents PCT* (nombre de sol·licituds)

Sol·licitud de patents tecnològiques PCT	Sol·licitud de patents tecnològiques PCT per milió de habitants	Província (CIUTAT)	Sol·licitud total de patents PCT per milió de habitants	Sol·licitud total de patents PCT
4.488	349,55	Tòquio (TÒQUIO)	690,47	8.864
3.092	320,73	Silicon Valley (SAN JOSE)	557,24	5.371
1.167	50,27	Nova York (NOVA YORK)	148,56	3.447
919	111,43	Boston (BOSTON)	349,54	2.882
1.140	113,65	Seül (SEÜL)	241,89	2.427
635	72,16	Osaka (OSAKA)	266,34	2.345
729	37,08	Los Angeles (LOS ANGELES)	108,40	2.132
437	41,52	Xicago (XICAGO)	155,05	1.631
381	57,31	Houston (HOUSTON)	243,12	1.617
367	137,29	Stuttgart (STUTTART)	544,25	1.455
471	179,49	Munic (MUNIC)	490,18	1.286
584	126,84	Seattle (SEATTLE)	223,24	1.028
435	219,73	Estocolm (ESTOCOLM)	482,44	956
235	106,80	París (PARÍS)	337,05	741
62	20,94	Düsseldorf (DÜSSELDORF)	244,47	724
328	233,53	Uusimaa (HÉLSINKI)	486,44	684
192	56,08	Berlín (BERLÍN)	168,21	575
213	28,10	Londres (LONDRES)	73,45	557
114	32,72	Rotterdam (ROTTERDAM)	130,22	453
94	23,83	Milà (MILÀ)	105,85	416
44	26,27	Roine (LIÓ)	244,50	413
131	20,79	Madrid (MADRID)	61,14	385
66	12,33	Barcelona (BARCELONA)	68,07	364
70	26,38	Amsterdam (AMSTERDAM)	121,98	323
124	64,82	Montreal (MONTREAL)	157,22	300
37	2,89	Istanbul (ISTANBUL)	20,55	261
91	33,83	Toronto (TORONTO)	77,42	207
35	67,94	Copenhaguen (COPENHAGUEN)	383,17	195
42	24,80	Viena (VIENA)	113,17	191
78	39,67	Boques del Roine (MARSELLA)	83,84	165
61	14,82	Roma (ROMA)	40,16	165
53	93,97	Oslo (OSLO)	244,13	137
31	29,42	Brussel·les (BRUSSEL·LES)	120,93	127
32	23,69	Manchester (MANCHESTER)	89,79	120
35	20,44	Budapest (BUDAPEST)	67,56	116
41	33,55	Dublín (DUBLÍN)	89,77	109
22	21,08	Erau (MONTPELLER)	96,94	99
24	9,50	València (VALÈNCIA)	39,01	98
36	76,05	Edimburg (EDIMBURG)	175,05	82
10	2,44	Àtica (ATENES)	13,53	55
16	15,40	Birmingham (BIRMINGHAM)	44,91	46
13	11,52	Biscaia (BILBAO)	39,39	45
8	6,78	Praga (PRAGA)	33,53	41
9	4,52	Lisboa (LISBOA)	17,48	35
10	6,03	Varsòvia (VARSÒVIA)	18,59	32

Nota: El criteri de selecció geogràfic de la patent és la residència de l'inventor

Les dades de població del 2009 de les ciutats d'Alemanya, França, Bèlgica, Noruega, Estats Units, Japó i Corea no estan disponibles, en el seu defecte s'han utilitzat les dades del 2008

La base de dades original conté 1742 províncies, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de províncies de referència

Font: OCDE

Principals ciutats del món pel que fa a la producció científica l'any 2011

Barcelona obté la cinquena posició del rànquing europeu

Segons les dades de l'Informe sobre l'evolució de la producció científica de les principals ciutats del món elaborat pel Centre de Política de Sòl i Valoracions de la UPC, Barcelona, amb 13.472 publicacions científiques el 2011, se situa com a cinquena ciutat d'Europa i dotzena del món en aquest àmbit, els millors posicionaments des de l'inici de la sèrie l'any 2005. L'increment de publicacions respecte al 2010 (+7,4%) fa que la Ciutat Comtal millori una i cinc posicions als rànquings europeu i mundial, respectivament. D'acord amb aquest resultat, el nivell de producció científica de Barcelona és similar al de ciutats com Los Angeles, Baltimore i Toronto, mentre que supera el de Berlín, Munic, Òxford o San Francisco.

D'altra banda, el 2012 Catalunya ha aconseguit 7 *Advanced Grants* del Consell Europeu d'Investigació (ERC) i s'erigeix novament capdavantera de l'Estat en aquests tipus de projectes. A més, després de quatre convocatòries, 30 projectes catalans han aconseguit aquest finançament, el que situa el Principat com a capdavanter d'Europa en excel·lència científica amb una ràtio de projectes ERC finançats per milió d'habitants que supera la de països com Àustria, Finlàndia, Bèlgica o Dinamarca.

Posicionament de Barcelona

Font: Elaboració del CPSV de la UPC a partir de les dades del SCI (Science Citation Index)

Rànquing Mundial 2010	Ciutat	Rànquing Mundial 2011	Rànquing Europeu 2011	Publicacions 2011
1	Pequín	1	-	40.818
2	Londres	2	1	34.811
3	Tòquio	3	-	27.670
5	Seül	4	-	25.429
4	París	5	2	24.903
7	Boston	6	-	24.432
6	Nova York	7	-	24.022
8	Xangai	8	-	20.846
9	Moscú	9	3	15.423
10	Madrid	10	4	15.059
11	Los Angeles	11	-	13.760
17	Barcelona	12	5	13.472
12	Baltimore	13	-	13.462
14	Toronto	14	-	13.345
16	Roma	15	6	13.283
13	São Paulo	16	-	13.008
15	Filadèlfia	17	-	12.915
19	Chicago	18	-	12.781
18	Houston	19	-	12.761
20	Berlín	20	7	12.261
22	Cambridge Massachusetts	21	-	11.102
21	Milà	22	8	10.904
23	Munic	23	9	10.570
26	Oxford	24	10	10.464
25	Hong Kong	25	-	10.424
30	Melbourne	26	-	10.423
28	Singapur	27	-	10.146
27	Montreal	28	-	10.118
24	Osaka	29	-	10.091
29	Amsterdam	30	11	9.794
32	Cambridge	31	12	9.517
33	San Francisco	32	-	9.325
34	Pittsburg	33	-	9.045
35	Zuric	34	13	8.817
31	Atenes	35	14	8.703
36	Estocolm	36	15	8.452
37	Copenhaguen	37	16	7.352
38	Praga	38	17	6.689
39	Lió	39	18	6.478
41	Manchester	40	19	6.244
40	Varsòvia	41	20	5.967
43	Edimburg	42	21	5.611
42	Dublín	43	22	5.538
45	Brussel·les	44	23	5.334
44	Buenos Aires	45	-	5.324
49	Rio de Janeiro	46	-	5.315
47	Mèxic	47	-	5.243
50	Hamburg	48	24	5.238
46	Toulouse	49	25	5.157
51	València	50	26	5.050
48	Nova Delhi	51	-	4.919
52	Nàpols	52	27	4.879
55	Torí	53	28	4.795
53	Glasgow	54	29	4.751
54	Montpeller	55	30	4.673
57	Sant Petersburg	56	31	4.561
56	Marsella	57	32	4.489
59	Lisboa	58	33	4.194
58	Basel	59	34	4.090
60	Liverpool	60	35	3.900
61	Yokohama	61	-	3.887
62	Frankfurt	62	36	3.813
63	Tel Aviv	63	-	3.656

Font: Universitat Politècnica de Catalunya-Centre de Política de Sòl i Valoracions. Informe sobre l'evolució 2011 de la producció científica de les principals ciutats del món

Turisme

Introducció

En un context econòmic complex, el sector turístic ha estat un dels que ha tingut un millor comportament a Catalunya i a Barcelona el 2011. Segons dades de Turisme de Barcelona, l'any s'ha tancat amb 7,4 milions de turistes, un màxim històric impulsat per l'avenç del turisme estranger que suposa un creixement del 3,6% respecte al 2010. De fet, segons dades de l'informe de l'*Euromonitor International*, l'any 2010 Barcelona es manté en la posició 16a del rànquing de ciutats del món i en la 5a d'Europa més visitades pels estrangers, amb més de 5 milions de turistes internacionals, més que Las Vegas, El Cairo, Beijing i Los Angeles, a nivell mundial, i que Amsterdam i Praga entre les ciutats europees.

Així mateix, Barcelona és líder en grau d'ocupació i en rendibilitat de les seves places hoteleres entre les destinacions urbanes espanyoles, segons el Baròmetre de Rendibilitat publicat per Exceltur. Aquest estudi revela que l'any 2011, el grau d'ocupació mitjà dels hotels de Barcelona va ser del 72,4%, el més elevat de totes les destinacions urbanes espanyoles, i que l'ingrés mitjà per habitació disponible va ser de 76,8€, superant el d'altres destinacions com Sant Sebastià, Madrid, Bilbao o Las Palmas. Segons Exceltur, l'avantatge de Barcelona es basa, principalment, en el seu bon posicionament internacional, afavorit per la combinació d'una oferta variada de lleure amb un bon entorn per als negocis.

També cal esmentar la bona posició, en el context europeu, de les principals infraestructures d'accés a la ciutat de Barcelona: el port i l'aeroport. D'una banda, l'Aeroport de Barcelona recupera una posició i se situa com el novè aeroport europeu per nombre de passatgers, amb més de 34 milions l'any 2011, segons l'*ACI Europe Airport Traffic Report*. Durant l'any 2011 s'han inaugurat noves rutes internacionals fora de la Unió Europea que han contribuït i contribuiran al creixement del nombre de passatgers internacionals. Val a dir que aquesta estratègia millora el posicionament de la T1 per connectar amb grans hubs, mentre que la terminal T2 s'ha convertit en el 6è centre aeroportuari d'Espanya i es reformarà per millorar els recursos comercials i el seu entorn.

D'altra banda, el Port de Barcelona és manté per desè any consecutiu com el primer port base d'Europa i de la Mediterrània per a creuers el 2010. El 2011, el nombre de creueristes ha continuat creixent fins a més de 2,6 milions i el 2012 està previst que el Port de Barcelona rebi creuers de major dimensió, la qual cosa facilitarà l'arribada de més turistes.

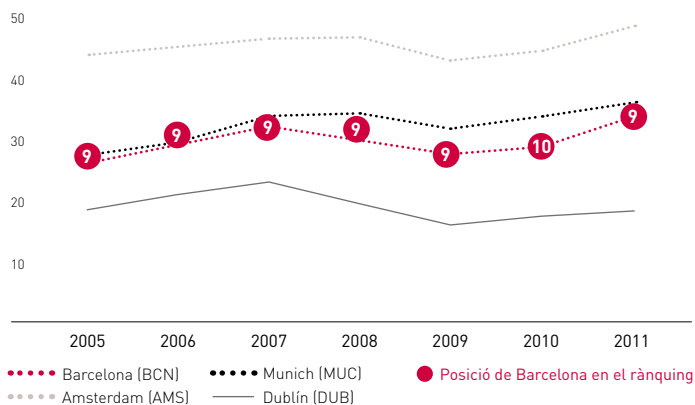
Principals aeroports europeus per volum de passatgers l'any 2011

Barcelona recupera la novena posició entre els principals aeroports europeus

L'any 2011, per segon any consecutiu, el nombre de passatgers a l'aeroport de Barcelona ha crescut fins a superar per primera vegada els 34 milions. Això ha suposat un augment de 5,2 milions de passatgers i de gairebé el 18% respecte al 2010, que més que duplica el de l'any anterior. Així, segons l'ACI Europe Airport Traffic Report, l'aeroport de Barcelona recupera una posició en el rànquing, superant London Gatwick, i se situa com el novè aeroport principal a Europa* i entre els cinc aeroports on més ha crescut el nombre de passatgers.

El creixement més elevat a l'aeroport de Barcelona és el del trànsit internacional de fora de la UE, que el 2011 assoleix el 24%. Destaquen els increments dels mercats d'Amèrica Llatina per l'augment de freqüències d'Aerolíneas Argentinas a Buenos Aires i les noves rutes inaugurades el 2011 a Sao Paulo per part de Singapore Airlines/Spainair i Iberia; Orient Mitjà, per l'augment de passatgers a Doha de la mà de Qatar Airways; i Amèrica del Nord, amb un augment a les rutes del Canadà, els Estats Units i Mèxic, així com l'increment del mercat rus.

Passatgers (milions)

Font: Airport Council International, ACI Europe Airport Traffic Reports
Comitè de Desenvolupament de Rutes Aèrees de Barcelona (CDRA)

* L'any 2010, l'aeroport de Barcelona va baixar una posició per l'entrada de l'aeroport d'Istanbul en l'estadística de l'ACI. Si no hagués estat per això, hagués mantingut la novena posició.

Ciutat (Aeroport)	Variació 2011/2010 (%)	Passatgers 2011
Londres Heathrow (LHR)	5,4%	69.433.565
París Roissy (CDG)	4,8%	60.970.551
Frankfurt (FRA)	6,5%	56.436.255
Amsterdam (AMS)	10,0%	49.754.910
Madrid (MAD)	-0,4%	49.644.302
Munic (ZHR)	8,8%	37.763.701
Roma-Fiumicino (FCO)	3,9%	37.651.222
Istanbul (IST)	16,3%	37.398.221
Barcelona (BCN)	17,8%	34.387.597
Londres Gatwick (LGW)	7,3%	33.668.048
París Orly (ORY)	7,7%	27.139.076
Moscú Domodedovo (DME)	15,5%	25.701.610
Antalya (AYT)	15,2%	25.183.142
Zuric (ZHR)	6,6%	24.335.673
Palma de Mallorca (PMI)	7,6%	22.723.837
Copenhaguen (CPH)	5,7%	22.673.477
Moscú (SVO)	16,7%	22.555.309
Viena (VIE)	7,2%	21.106.330
Oslo (OSL)	10,5%	21.092.873
Düsseldorf (DUS)	7,1%	20.339.466
Milà - Malpensa (MXP)	1,8%	19.291.427
Estocolm - Arlanda (ARN)	12,4%	19.088.363
Manchester (MAN)	6,3%	18.991.797
Brussel·les (BRU)	9,4%	18.756.203
Dublín (DUB)	1,7%	18.735.944
Londres Stansted (STN)	-2,8%	18.046.777
Berlín (TXL)	12,6%	16.919.820
Hèlsinki (HEL)	15,4%	14.848.074
Lisboa (LIS)	5,2%	14.791.260
Atenes (ATH)	-6,3%	14.428.032
Istanbul (SAW)	18,0%	13.688.979
Hamburg (HAM)	4,6%	13.558.260
Ginebra (GVA)	10,6%	13.030.752
Màlaga (AGP)	6,3%	12.801.352
Praga (PRG)	2,0%	11.788.629
Gran Canaria (LPA)	11,2%	10.528.476
Niça (NCE)	8,5%	10.422.079
Alacant (ALC)	5,6%	9.903.734
Colònia /Bonn (CGN)	-2,3%	9.623.398
Stuttgart (STR)	4,0%	9.582.265
Londres (LTN)	8,9%	9.526.978
Edimburg (EDI)	9,2%	9.386.014
Varsòvia (WAW)	7,2%	9.337.734
Milà Linate (LIN)	9,2%	9.063.827
Budapest (BUD)	9,0%	8.911.273
Tenerife Sud (TFS)	17,9%	8.606.894
Izmir (ADB)	14,0%	8.574.021
Venècia (VCE)	24,9%	8.563.274
Ankara (ESB)	9,9%	8.561.024
Lió (LYS)	6,9%	8.527.119
Birmingham (BHX)	0,6%	8.494.386
Milà - Orio al Serio (BGY)	9,7%	8.416.961
Moscú Vnukovo(VKO)	-13,4%	8.196.595
Kíev (KBP)	20,2%	8.047.072

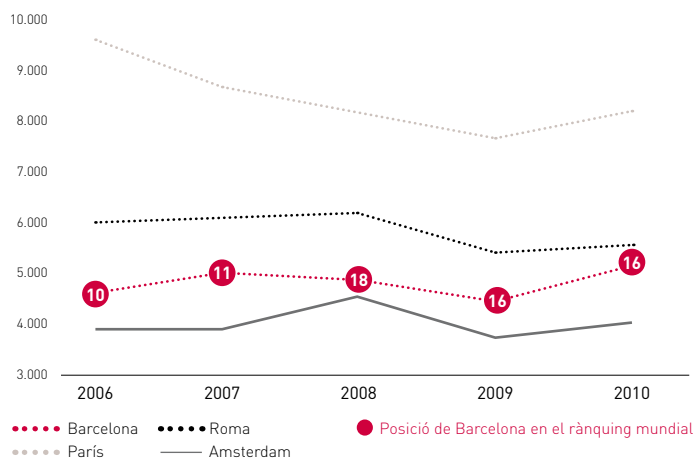
Font: Airports Council International, Airport Traffic Report, 2011
Comitè de Desenvolupament de Rutes Aèrees de Barcelona (CDRA)

Turistes internacionals a ciutats del món l'any 2010

Barcelona es manté en el top 20 mundial com a destí turístic internacional

L'any 2010, Barcelona manté, per segon any consecutiu, les posicions 5a i 16a en el rànquing de les principals ciutats d'Europa i del món per nombre d'arribades de turistes internacionals, segons l'informe de l'*Euromonitor International*. Així, la ciutat comtal, amb més de 5 milions d'arribades, se situa per davant de ciutats com Las Vegas, El Cairo, Beijing i Los Angeles, a nivell mundial, i d'Amsterdam i Praga, entre les ciutats europees. Aquesta xifra d'arribades de turistes internacionals a Barcelona ha suposat un creixement de gairebé el 16% anual, que deixa enrere els descensos del 2009 i del 2008 (-5,3% i -2,7%, respectivament) i la fa situar-se en el grup de ciutats del món amb una evolució més favorable el 2010. Cal destacar que aquest és un bon resultat per a Barcelona en un context econòmic de marcada debilitat de la demanda interna, que ha suposat una davallada del turisme domèstic que rep la ciutat.

Turistes internacionals (en milers)

Nota: A partir del 2008 hi ha una ruptura de la sèrie perquè el nombre de ciutats analitzades es redueix de 150 a 100.

Font: Euromonitor International

Ciutat	Variació 2010/2009 (%)	Turistes internacionals 2010 (milers)
Hong Kong	18,0	19.973
Singapur	16,0	18.297
Londres	3,5	14.706
Macau	25,9	13.098
Bangkok	10,0	10.984
Antalya	20,0	10.641
Kuala Lumpur	10,0	10.351
Nova York	4,2	8.961
París	5,5	8.176
Istanbul	7,7	8.124
Dubai	-0,4	7.752
Mecca	-12,4	6.122
Miami	5,6	6.003
Roma	1,4	5.620
Shanghai	22,9	5.397
Barcelona	15,6	5.160
Las Vegas	0,8	5.130
Cairo	3,5	4.998
Beijing	18,8	4.901
Los Angeles	1,1	4.550
Pattaya	4,0	4.430
Amsterdam	9,0	4.021
Tòquio	28,0	3.817
Praga	2,5	3.758
Moscú	1,4	3.740
Phuket	7,5	3.612
Dublín	-15,0	3.587
Punta Cana	3,1	3.521
Viena	4,7	3.520
Madrid	1,1	3.402
Kiev	-5,4	3.343
Orlando	0,4	3.277
Taipei	11,4	3.224
Mugla	9,0	3.211
San Francisco	6,3	2.929
Edirne	9,7	2.912
Toronto	6,2	2.879
Berlín	2,6	2.872
Seül	14,2	2.809
Chennai	18,0	2.785
Guangzhou	16,2	2.687
Sidney	0,3	2.610
Budapest	-3,9	2.606
Denpasar	6,1	2.600
Sharm el Sheikh	10,0	2.558
Buenos Aires	13,6	2.509
St Petersburg	7,8	2.500
Varsòvia	5,6	2.450
Damasc	7,2	2.436
Ho Chi Minh	28,4	2.435

Nota: Les arribades es refereixen a turistes internacionals que visiten la ciutat almenys 24 hores i menys de 12 mesos, i que s'allotgen en un establiment privat o col·lectiu. S'exclouen els viatgers d'un dia (excursionistes) i els turistes domèstics.

Font: Euromonitor International

Creuers als ports principals de la Mediterrània l'any 2010

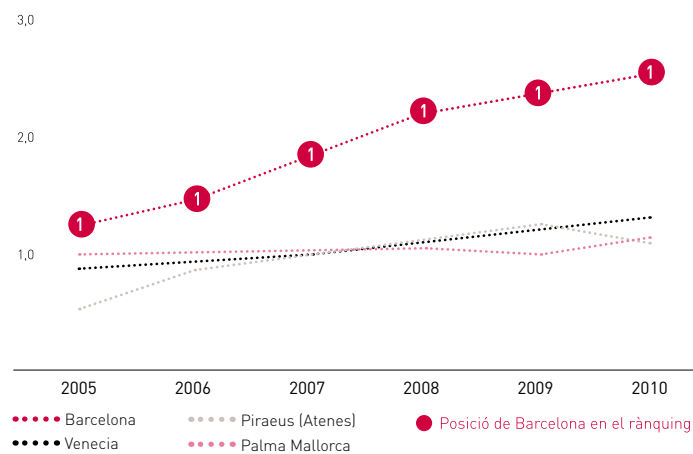
Barcelona, primer port d'europa per desè any consecutiu

El 2010, el port de Barcelona és manté per desè any consecutiu com el primer port base d'Europa i de la Mediterrània per a creuers. En efecte, el nombre de creueristes s'ha elevat a 2.347.976, el que implica un creixement anual del 9%, que duplica el de l'any anterior (4%) i és més elevat que el de Roma, segon port principal per a creuers a Europa (on ha estat del 6%).

El 2011, el nombre de creueristes que passen pel port de Barcelona ha continuat creixent fins a més de 2,6 milions, un 13% més que el 2010. El 2012 està previst que el Port de Barcelona continuï rebent creuers de nova construcció, entre els quals destaquen el Carnival Breeze (de la naviliera Carnival), el Riviera (Oceania), el Celebrity Reflection (Celebrity) i el MSC Divina (Mediterranean Shipping Cruises).

El port de Barcelona està preparat per la internacionalització creixent dels passatgers de creuers perquè disposa d'un aeroport amb vols directes a les principals ciutats nord-americanes, com per exemple Atlanta, Nova York, Miami i Filadèlfia, entre d'altres. Aquesta és una connexió rellevant atès que els turistes procedents dels Estats Units que arriben a Barcelona són la nacionalitat estrangera més nombrosa entre els creueristes, segons un estudi realitzat el 2010.

Creueristes (milions de passatgers)

Font: Med Cruise 2010

Passatgers 2009	Ciutat Port	Variació 2010/2009 (%)	Passatgers 2010
2.151.465	Barcelona (Port)	9,1%	2.347.976
1.802.938	Roma (Civitavecchia)	6,5%	1.920.000
1.420.980	Venècia (Port)	13,8%	1.617.011
1.056.215	Palma Mallorca (Port)	27,5%	1.347.009
1.500.000	Atenes(Piraeus)	-19,3%	1.210.000
1.054.900	Southampton (Port)	13,8%	1.200.000
671.468	Gènova (Port)	28,1%	860.290
675.000	Copenhaguen (Port)	-1,9%	662.000
712.681	Savona (Port)	-9,6%	644.000
291.388	Kiel (Port)	17,0%	341.000
259.222	Dover (Port)	18,5%	307.223
126.839	Hamburg (Port)	93,9%	246.000
181.548	Amsterdam (Port)	10,2%	200.000
126.000	Bremerhaven (Port)	-20,6%	100.000
135.000	Harwich (Port)	-51,0%	66.215

Font: Med Cruise, Cruise Europe i dades individuals dels ports

Sostenibilitat i qualitat
de vida

Introducció

L'estratègia de l'Ajuntament de Barcelona per al període 2012-2015 contempla entre els seus eixos principals aconseguir una ciutat saludable que integri plenament medi ambient, urbanisme, infraestructures i TIC, amb la voluntat d'anar cap a un model autosuficient energèticament, amb barris productius a velocitat humana, en el si d'una ciutat hiperconnectada i d'emissions zero. Aquesta visió requereix una política mediambiental responsable que garanteixi la qualitat de l'aire i la sostenibilitat dels cicles de l'aigua i de la matèria i l'eficiència energètica.

En aquest context, Barcelona pretén liderar la transformació cap a ciutats més intel·ligents i sostenibles mitjançant la creació d'un *City Protocol* o estàndard mundial per mesurar el grau de sostenibilitat i la capacitat de les àrees urbanes per generar una bona qualitat de vida. El protocol comporta una aliança entre universitats, ciutats i empreses per tal de definir els paràmetres de canvi a la ciutat sobre la base de valors ambientals, culturals, socials i econòmics, guiats per l'eficiència en el consum de recursos i l'excel·lència en el disseny.

Barcelona compta amb un punt de partida privilegiat per afrontar aquests reptes, tenint en compte el posicionament internacional com a millor ciutat europea en qualitat de vida dels treballadors que manté per catorzè any consecutiu, segons Cushman and Wakefield. Aquest valor es reconeix també de forma implícita a l'informe *Hot Spots: Benchmarking Global City Competitiveness* de The Economist Intelligence Unit, que situa Barcelona entre les 10 primeres ciutats del món pel que fa al caràcter social i cultural. Aquest nou indicador que l'Observatori incorpora en la present edició mesura la incidència de factors que dinamitzen la ciutat, com la llibertat d'expressió i els drets humans, l'obertura i la diversitat, la seguretat i la vida cultural.

En l'àmbit mediambiental el model barceloní de ciutat compacta i mediterrània afavoreix la mobilitat sostenible (que representa un 81% dels desplaçaments interns) i el temps moderat que es triga en anar a la feina, el més baix de les àrees urbanes analitzades a l'*Scorecard on Prosperity 2011* del Toronto Board of Trade. Així mateix, Barcelona manté la sisena posició del rànquing de millors ciutats europees en transport intern, segons dades de l'*European Cities Monitor*. D'altra banda, la ciutat segueix avançant en la implementació de la mobilitat elèctrica, i recentment l'Observatori de la Innovació Pública de França ha atorgat el premi *Territoria 2011* al projecte "LIVE" d'impuls al vehicle elèctric, que lidera l'Ajuntament de Barcelona conjuntament amb l'ICAEN i l'IDEA, a més d'altres empreses privades, tot reconeixent la tasca d'aquest projecte pel que fa a la innovació en l'àmbit públic. Val a dir que Barcelona serà la capital mundial del vehicle elèctric el 2013 i acollirà la propera edició de l'Electric Vehicle Symposium, l'EVS (el congrés mundial de referència del sector), el que sens dubte contribuirà a reforçar el seu posicionament en aquest àmbit.

Finalment, les empreses i entitats privades de Barcelona mantenen ferm el seu compromís amb la sostenibilitat malgrat l'impacte de la crisi econòmica, tal com mostra l'evolució del nombre d'acreditacions EMAS. Amb un total de 194 registres el 2011, la província de Barcelona manté una posició capdavantera en el rànquing europeu, superant alguns països de referència mediambiental com Finlàndia, Suècia o Noruega.

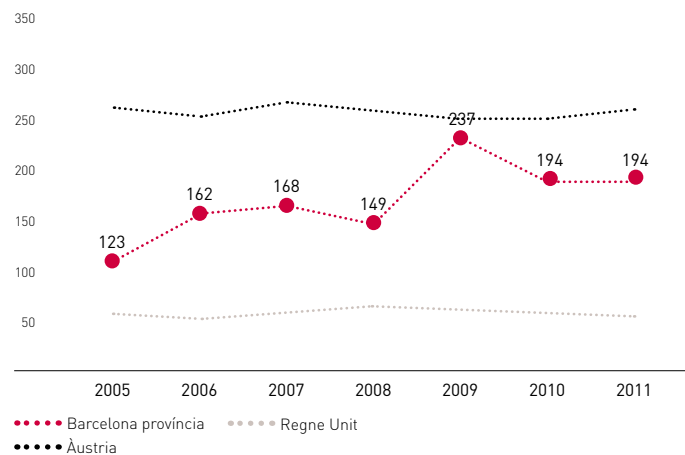
Compromís mediambiental de les empreses europees l'any 2011

Les empreses de l'àrea de barcelona mantenen el seu compromís mediambiental

El gener de 2012 Barcelona ciutat, la seva província i Catalunya registren 73, 194 i 295 acreditacions EMAS respectivament, valors que se situen en la franja alta del rànquing europeu i superen els de països de referència en matèria mediambiental com són Finlàndia, Noruega o Dinamarca. El nombre de certificacions ha augmentat un 13,9% a Catalunya respecte al setembre de 2010, mentre que es manté inalterat a l'àrea de Barcelona. Així mateix, cal destacar la segona posició europea d'Espanya (només per darrere d'Alemanya) amb 1.236 acreditacions EMAS, prop d'una quarta part de les quals (un 23,9%) corresponen a Catalunya i un 16% a l'àrea de Barcelona.

D'altra banda, segons dades de l'*ISO Survey 2010*, les empreses espanyoles han rebut un total de 18.347 acreditacions ISO 14001, valor que ubica Espanya (per sisè any consecutiu) com el primer país d'Europa i el tercer del món en aquests tipus de certificats, per darrera de la Xina i el Japó., després d'assolir un increment de l'11% respecte al 2009.

Certificacions EMAS (nombre)

Font: Comissió Europea, Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)

País	Certificació EMAS 2011
Alemanya	1.346
Espanya	1.236
Itàlia	1.162
Catalunya	295
Àustria	260
Província de Barcelona	194
Suècia	76
Barcelona	73
Dinamarca	70
Portugal	65
Regne Unit	58
Grècia	53
Bèlgica	43
Polònia	25
França	21
República Txeca	20
Noruega	20
Hongria	19
Lituània	10
Finlàndia	9
Irlanda	6
Letònia	5
Xipre	5
Països Baixos	4
Romania	4
Eslovènia	3
Estònia	3
Bulgària	3
República Eslovaca	1
Luxemburg	1
Malta	1

Font: Comissió Europea, Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)
 Departament de Territori i Sostenibilitat, Generalitat de Catalunya.
 Dades de gener de 2012.

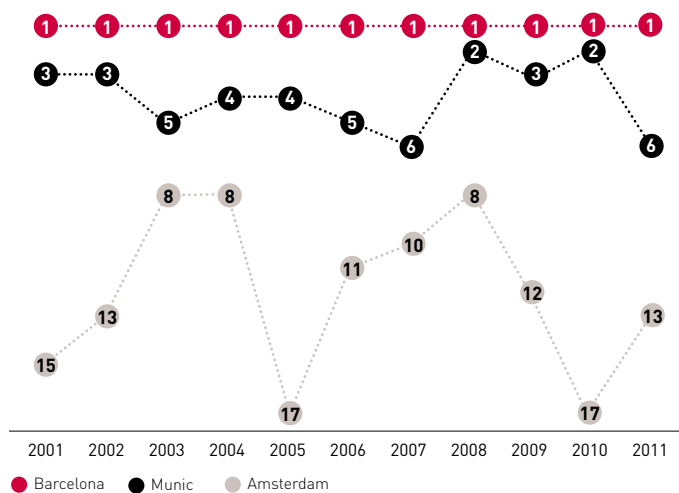
Millors ciutats europees en qualitat de vida per als treballadors l'any 2011

Barcelona, millor ciutat europea en qualitat de vida des de fa 14 anys

El 2011, Barcelona és per catorzè any consecutiu la millor ciutat europea en qualitat de vida per als treballadors en opinió dels executius europeus enquestats per l'European Cities Monitor de Cushman & Wakefield. La segueixen en el rànquing Estocolm, Zuric i Ginebra, que milloren els seus resultats respecte al 2010, mentre que Munic i París reculen de la segona a la sisena i de la quarta a la vuitena posició, respectivament.

La privilegiada posició en qualitat de vida de Barcelona és un dels actius que li permet situar-se any rere any entre les principals ciutats europees de referència per fer negocis, ja que constitueix un dels factors essencials tant per a les decisions de localització empresarial com per a l'atracció i la retenció de talent i de professionals creatius.

Millors ciutats europees en qualitat de vida (posicionament)

Font: Cushman & Wakefield, European Cities Monitor

Rànquing 2010	Ciutat	Rànquing 2011
1	Barcelona	1
3	Estocolm	2
5	Zuric	3
9	Ginebra	4
6	Madrid	5
2	Munic	6
7	Copenhaguen	7
11	Viena	8
4	París	8
10	Londres	10
13	Oslo	11
8	Edimburg	11
17	Àmsterdam	13
16	Brussel·les	14
11	Hamburg	15
13	Berlín	16
19	Lisboa	17
24	Leeds	18
19	Roma	18
15	Lió	18
19	Dublín	21
25	Milà	22
23	Manchester	22
22	Düsseldorf	24
18	Hèlsinki	24
26	Frankfurt	26
28	Praga	27
26	Birmingham	28
31	Glasgow	29
29	Bratislava	29
34	Istanbul	31
35	Varsòvia	32
32	Budapest	33
36	Moscou	34
33	Bucarest	35
30	Atenes	35

Font: Cushman & Wakefield, European Cities Monitor 2011

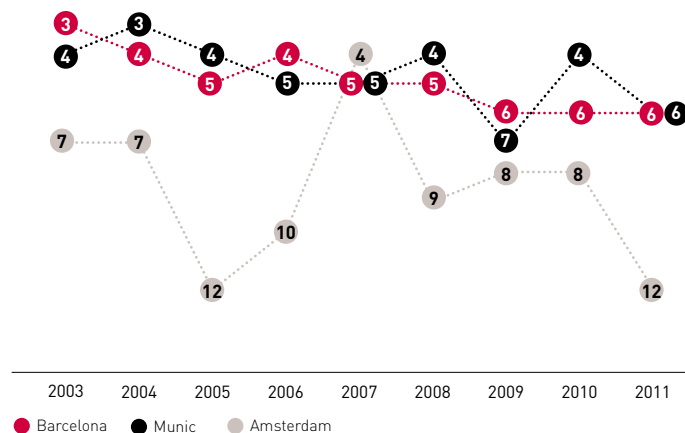
Millors ciutats europees pel que fa al transport intern l'any 2011

Barcelona es manté com la sisena ciutat d'Europa en transport intern

L'any 2011 Barcelona es manté entre les deu millors ciutats europees en transport intern (indicador que mesura la facilitat per desplaçar-se dins del municipi), segons el rànquing de l' *European Cities Monitor*. La Ciutat Comtal manté la sisena posició per tercer any consecutiu igualada amb Munic, precedida per Londres, París, Berlín, Estocolm i Madrid i per davant de Manchester, Zuric o Amsterdam.

D'altra banda, segon l' *Scorecard on Prosperity 2011* del Toronto Board of Trade, Barcelona és l'àrea urbana amb menor temps mitjà de trajecte per arribar al centre de treball entre 24 metròpolis analitzades d'Europa, el Canadà i els Estats Units, amb 48,4 minuts de mitjana. Aquests resultats favorables estan relacionats amb el model urbà de ciutat compacta i les polítiques públiques d'impuls de la mobilitat sostenible desenvolupades en els darrers anys.

Millors ciutats europees en transport intern (posicionament)

Font: Cushman & Wakefield, European Cities Monitor

Rànquing 2010	Ciutat	Rànquing 2011
1	Londres	1
2	París	2
3	Berlín	3
7	Estocolm	4
4	Madrid	5
6	Barcelona	6
4	Munic	6
10	Manchester	8
9	Zuric	9
15	Leeds	10
11	Frankfurt	11
13	Ginebra	12
8	Amsterdam	12
24	Copenhaguen	14
23	Lió	15
18	Oslo	15
18	Hamburg	17
12	Brussel·les	17
18	Birmingham	19
30	Bratislava	20
16	Viena	20
14	Düsseldorf	22
16	Hèlsinki	23
30	Budapest	24
22	Milà	24
24	Dublín	26
24	Lisboa	26
28	Glasgow	28
33	Varsòvia	29
24	Praga	30
21	Edimburg	30
33	Moscou	32
36	Atenes	33
35	Istanbul	34
29	Roma	35
32	Bucarest	36

Font: Cushman & Wakefield, European Cities Monitor 2011

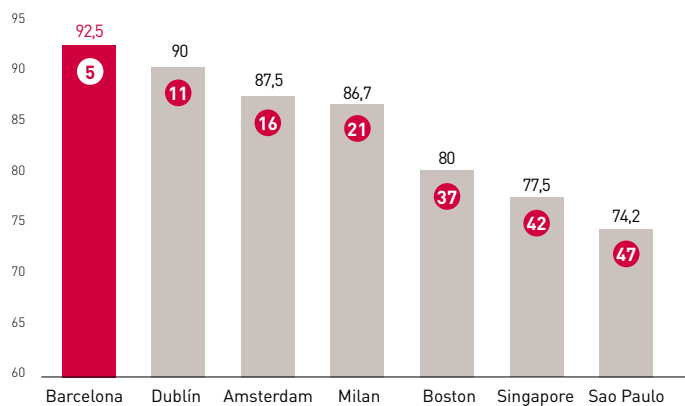
Caràcter social i cultural en ciutats globals l'any 2012

Barcelona, entre les 10 primeres ciutats del món

Segons l'informe *Hot Spots: Benchmarking Global City Competitiveness* elaborat per l'Economist Intelligence Unit, Barcelona se situa entre les 10 primeres ciutats del món pel que fa al caràcter social i cultural. De fet, Barcelona ocupa la cinquena posició juntament amb Madrid, Londres, Frankfurt, Xicago i Berlín, només superada per les puntuacions de Zuric, Sydney, Nova York i Los Angeles.

Aquest indicador mesura la incidència d'una sèrie de factors que imparteixen un caràcter dinàmic a la ciutat, tals com la llibertat d'expressió i els drets humans, l'obertura i la diversitat, la seguretat i la vida cultural vibrant: presència de restaurants de qualitat, cuines del món, producció teatral, concerts, patrimoni de la UNESCO i presència de fires de llibres. La vitalitat cultural reforça l'atracció de talent i l'interès per la ciutat i comporta un benefici addicional: el potencial de desenvolupament de les indústries creatives, que genera més riquesa econòmica.

Caràcter social i cultural en ciutats globals (Puntuació)

● Posició de la ciutat

Font: Economist Intelligence Unit. Hot Spots, Benchmarking Global City Competitiveness 2012

Ciutat	Rànquing 2012
Zuric	1
Sydney	2
Nova York	2
Los Angeles	2
Barcelona	5
Madrid	5
Londres	5
Frankfurt	5
Xicago	5
Berlín	5
Viena	11
Toronto	11
París	11
Miami	11
Dublín	11
Vancouver	16
Praga	16
Mont-real	16
Melbourne	16
Amsterdam	16

Font: Economist Intelligence Unit. Hot Spots, Benchmarking Global City Competitiveness 2012

Preus i costos

Introducció

L'evolució alcista del preu del petroli i els elevats preus de les altres matèries primeres han situat la inflació lleugerament per sobre del 3% l'any 2011, tant a Catalunya com a la província de Barcelona. Ara bé, la feblesa de la demanda interna ha contrarestat aquestes pressions inflacionistes, de manera que la taxa d'inflació subjacent, que exclou els elements més volàtils (productes energètics i alimentació no elaborada), ha estat més reduïda: de l'1,8% anual a Catalunya, i la darrera part de l'any s'ha caracteritzat per una contenció de preus que ha portat a assolir un diferencial d'inflació negatiu respecte a la zona euro.

De fet, la feblesa de la demanda interna ha fet que, en molts casos, els preus a Barcelona s'estiguin ajustant a la baixa. Així, per tercer any consecutiu, la Ciutat Comtal perd posicions en el rànquing del cost de la vida a ciutats del món elaborat per Mercer Human Resource Consulting i passa de la posició 49a el 2010 a la 66a el 2011, tot abandonant el Top 50 de les urbs més cares. La caiguda també afecta altres preus rellevants per a l'activitat econòmica com els de lloguer dels locals industrials, la qual cosa ha fet que Barcelona millori posicions entre les ciutats de referència per tercer any consecutiu i hagi reforçat la seva competitivitat en aquest àmbit. Paral·lelament, els preus dels locals comercials a Barcelona s'han mantingut estables a les principals artèries del centre urbà, excepte al Passeig de Gràcia, on han crescut moderadament el 2011. De manera que la Ciutat Comtal també ha continuat mantenint la seva atractivitat en aquest àmbit. Pel que fa als costos laborals, el 2011 Barcelona es manté en posició intermèdia en el rànquing de nivells salarials de ciutats del món comparat amb el de Nova York, fet influenciat per l'apreciació de l'euro respecte al dòlar.

El 2011, les taxes generals de l'impost de societats i de l'IVA a Espanya s'han mantingut en el 30% i en el 18%, respectivament. Ara bé, al llarg de l'any s'han introduït diferents canvis en l'impost de societats que han suposat una rebaixa fiscal, com l'ampliació del concepte d'empresa de dimensió reduïda i l'elevació de la base imposable per tributar al tipus reduït (25%), així com la generalització de la llibertat d'amortització per a tots els actius nous adquirits per tal de permetre el diferiment dels impostos a exercicis futurs. D'altres canvis, però, han suposat un augment impositiu per a les empreses més grans, com l'elevació del percentatge de càlcul aplicable als pagaments fraccionats i la limitació temporal a la possibilitat de compensar bases imposables negatives d'exercicis anteriors i a la deducció per amortització del fons de comerç financer. D'aquesta manera, globalment, Espanya es manté en una posició competitiva poc favorable pel que fa a la tributació empresarial, que no té perspectives de millorar, després de les mesures fiscals aprovades pel Govern espanyol el juliol del 2012 amb relació a l'impost de societats, que van en línia amb les implementades el 2011. S'introdueix la limitació a compensar bases imposables negatives el 2012 i el 2013 per a empreses amb una xifra de negocis superior als 20 milions d'euros, un increment transitori dels pagaments fraccionats, l'ampliació de la limitació a la deducció per despeses financeres, que es fa extensiva a totes les empreses, i la fixació d'un gravamen del 10% sobre rendes de font estrangera fins al 30 de novembre del 2012.

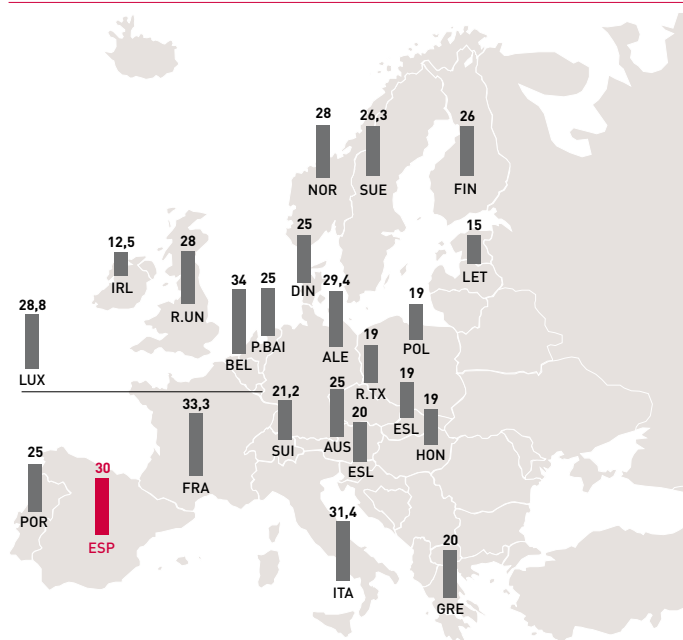
Impost de societats i IVA a països del món l'any 2011

L'IVA evoluciona a l'alça a Espanya

Espanya continua sent un país amb un tipus elevat de l'impost de societats amb relació als països de referència i a la mitjana dels països de la Unió Europea. El 2011, a més, Espanya guanya una posició en la banda alta del rànquing atès que aquest any el Canadà ha reduït el tipus impositiu. Això fa que la posició competitiva d'Espanya enfront d'altres països sigui més desfavorable, en termes d'imposició a les empreses.

En canvi, pel que fa a la imposició indirecta, Espanya se situa entre els països amb un IVA general més baix, malgrat la pujada de l'any 2010. En efecte, malgrat el context d'ajust fiscal generalitzat a nivell europeu, el tipus impositiu espanyol (18%) ha passat a ser el tercer més baix de la UE, després del de Xipre i Luxemburg. Ara bé, a partir de l'1 de setembre del 2012 entra en vigor la pujada de l'IVA general del 18% al 21% aprovada pel Govern espanyol.

Impost de Societats 2011(%)

Font: KPMG, KPMG's Corporate and Indirect Tax Rate Survey 2011

País	Taxa Base IVA (%)	Taxa Base Societats (%)
Japó	5,0	40,7
Estats Units	---	40,0
Argentina	21,0	35,0
Sud-àfrica	14,0	34,6
Bèlgica	21,0	34,0
França	19,6	33,3
Índia	12,5	33,2
Itàlia	21,0	31,4
Austràlia	10,0	30,0
Espanya	18,0	30,0
Tunísia	18,0	30,0
Alemanya	19,0	29,4
Luxemburg	15,0	28,8
Canadà	5,0	28,3
Noruega	25,0	28,0
Regne Unit	20,0	28,0
Suècia	25,0	26,3
Finlàndia	23,0	26,0
Àustria	20,0	25,0
Xina	17,0	25,0
Dinamarca	25,0	25,0
Països Baixos	19,0	25,0
Portugal	23,0	25,0
Corea del Sud	10,0	24,2
Israel	16,0	24,0
Suïssa	8,0	21,2
Grècia	23,0	20,0
Eslovènia	20,0	20,0
República Txeca	20,0	19,0
Hongria	25,0	19,0
Polònia	23,0	19,0
Eslovàquia	20,0	19,0
Hong Kong	---	16,5
Letònia	22,0	15,0
Irlanda	21,0	12,5
Xipre	15,0	10,0

Nota: La base de dades original conté 116 països, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de països de referència

Font: KPMG, KPMG's Corporate and Indirect Tax Rate Survey 2011

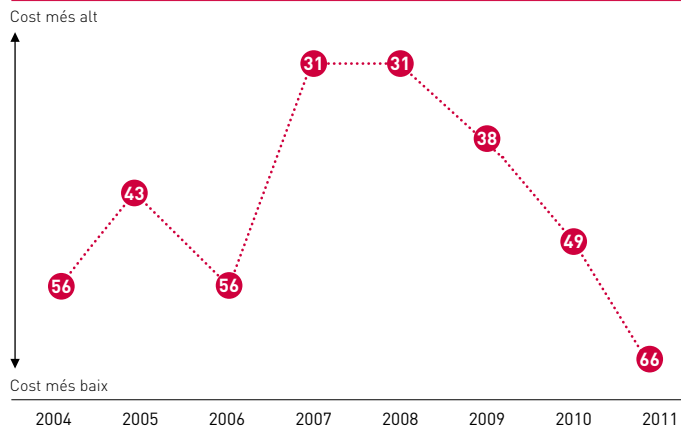
Cost de la vida en ciutats del món l'any 2011

Barcelona s'abarateix i baixa 17 posicions en el rànquing del cost de la vida

L'any 2011, la posició de Barcelona en el rànquing del cost de la vida en ciutats del món ha caigut per tercer any consecutiu, segons l'estudi anual elaborat per *Mercer Human Resource Consulting* a partir de l'anàlisi de 200 productes i serveis bàsics de 214 ciutats de tot el món. En concret, Barcelona ha passat de la posició 49ª el 2010 a la 66ª el 2011, una davallada encara més intensa que la de l'any anterior que fa que abandoni el Top 50 de les ciutats més cares. La crisi econòmica ha induït una reducció més marcada de preus a algunes ciutats europees, com és el cas de Barcelona, on està sent més intensa, i aquesta reducció ha afectat sobretot els costos d'allotjament. A més, cal tenir en compte que el rànquing està fet comparant el cost de la vida de cadascuna de les ciutats del món amb Nova York, on la recuperació econòmica comença a ser més sòlida que a Europa i els preus de lloguer han començat a pujar lleugerament induïts per la millora de la demanda.

La inflació a la província de Barcelona s'ha elevat fins al 3,2% de mitjana anual el 2011 enfront del 2% del 2010, seguint una tendència generalitzada com a conseqüència, principalment, de l'alça del preu del petroli. Tot i així, Barcelona ha baixat posicions en el rànquing del cost de la vida i, per tant, segueix mantenint una posició competitiva entre les principals ciutats d'Europa i del món.

Posicionament de Barcelona

Font: Mercer Human Resource Consulting, Worldwide Cost of Living Survey - city rankings

Rànquing 2010	Ciutat	Rànquing 2011
1	Luanda	1
2	Tòquio	2
3	N'Djamena	3
4	Moscú	4
5	Ginebra	5
6	Osaka	6
8	Zuric	7
11	Singapur	8
8	Hong Kong	9
21	Sao Paulo	10
19	Nagoya	11
7	Libreville	12
29	Rio de Janeiro	12
24	Sydney	14
11	Oslo	15
22	Bern	16
10	Copenhaguen	17
17	Londres	18
14	Seül	19
16	Beijing	20
25	Xangai	21
33	Melbourne	21
23	Niamey	23
19	Tel Aviv	24
13	Victòria	25
15	Milà	25
17	París	27
67	Ouagadougou	28
30	Sant Petersburg	29
60	Perth	30
55	Brisbane	31
27	Nova York	32
70	Brasília	33
26	Roma	34
74	Canberra	34
28	Viena	36
38	Noumea	37
38	Guangzhou	38
62	Djibouti	36
76	Estocolm	39
62	Lagos	41
31	Hèlsinki	42
42	Shenzhen	43
32	Dakar	44
141	Khartoum	44
90	Adelaide	46
47	Praga	47
36	Baku	48
33	Bangui	49
35	Amsterdam	50
49	Barcelona	66

Font: Mercer Human Resource Consulting, World-wide Cost of Living Survey - city rankings 2011

Preu del lloguer d'oficines en ciutats del món l'any 2010

Barcelona segueix guanyant competitivitat en lloguer d'oficines

Segons l'estudi *Global Market Rents* elaborat per *Richard Ellis*, en el 2010 el preu del lloguer d'oficines a Barcelona ha tornat a caure fins a 313 €/m², menys d'un terç del de Londres. Aquest descens ha suposat una reducció aproximada del 6%, i situa Barcelona entre les 35 ciutats de la mostra analitzada que han experimentat una major caiguda de preus de lloguer d'oficines. Aquesta tendència decreixent s'ha observat en totes les ciutats espanyoles, especialment a València on els preus han caigut un 15,9%, i a nivell europeu afecta amb especial intensitat ciutats com Dublín i Lisboa.

El valor assequible del lloguer d'oficines permet que Barcelona continuï estant en la part baixa del rànquing de ciutats de referència, guanyant competitivitat respecte a Viena, Boston, Amsterdam, Munic o Milà. Aquesta major competitivitat de preus, junt amb la generació de nova oferta de qualitat en els darrers anys, reforcen l'atractiu de Barcelona per establir-hi negocis i empreses.

Preu del lloguer d'oficines (€/m²)

Font: CB Richard Ellis, Global Market Rents

Ciutat	Lloguer oficines (€/m ²)
Tòquio	1.248,00
Moscou	1.042,88
Mumbai	1.032,00
Londres	984,06
París	923,66
Sao Paulo	888,00
Rio de Janeiro	850,00
Nova Delhi	801,00
Dubai	752,74
Hong Kong	731,00
Ginebra	679,61
Zuric	664,68
Luxemburg	652,07
Istanbul	622,09
Milà	620,88
Estocolm	578,17
Seül	560,00
Frankfurt	554,84
Edimburg	552,22
Manchester	539,81
Nova York	526,00
Dublín	524,00
Roma	505,49
Glasgow	502,58
Atenes	492,26
Oslo	485,75
Toronto	466,00
Madrid	455,29
Sydney	451,00
Xangai	439,00
Brusel·les	436,36
Munic	435,16
Hèlsinki	425,56
Buenos Aires	421,00
Washington D.C.	419,00
Varsòvia	413,33
Amsterdam	400,91
Praga	396,00
Boston	343,00
Copenhaguen	332,31
Viena	331,58
Hamburg	330,32
Barcelona	313,48
Lisboa	303,30
Montreal	303,00
Mèxic	298,00
Berlín	294,00
Santiago de Xile	288,00
San Juan de Puerto Rico	284,00
San Francisco	268,00
Atlanta	178,00

Nota: El preu anual inclou els costos totals d'ocupació d'oficines situades al centre de la ciutat. La base de dades original conté 176 ciutats, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de ciutats de referència

Font: CB Richard Ellis, Global Market Rents 2010

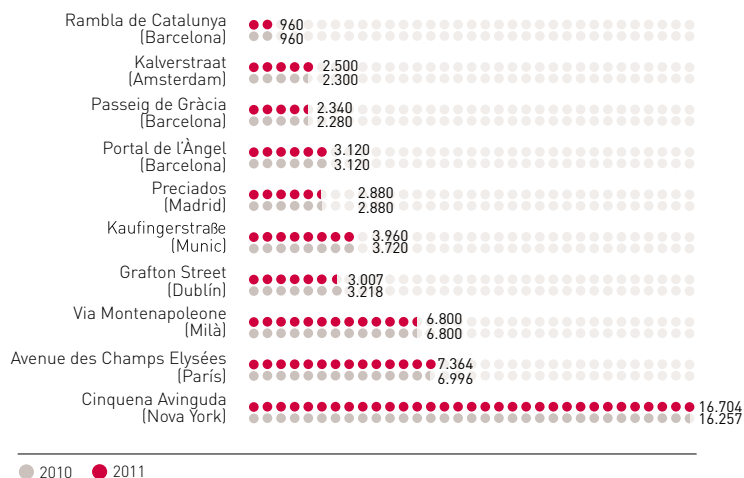
Preu del lloguer de locals comercials en ciutats del món l'any 2011

Barcelona continua sent competitiva en preus

Segons l'estudi *Main Streets Across the World* de la consultora *Cushman & Wakefield*, Barcelona segueix ben posicionada per atraure activitat del comerç minorista el 2011. En efecte, el preu del lloguer de locals comercials al Portal de l'Àngel, el més car de la Ciutat Comtal, es manté respecte a l'any anterior i segueix sent més d'un 50% més baix que els dels principals carrers comercials de Londres, París o Roma. El Passeig de Gràcia és l'únic carrer dels quatre barcelonins analitzats que experimenta un creixement del preu dels locals comercials (el 2,6% més que l'any 2010), mentre que els lloguers del Portal de l'Àngel, la Rambla de Catalunya i l'avinguda Diagonal es mantenen estables.

L'any 2011 els preus del lloguer dels locals comercials han augmentat a les ciutats d'Amèrica del Sud, Oceania i Àsia. A les ciutats europees, malgrat l'impacte de la conjuntura econòmica sobre l'activitat minorista, el preu del lloguer ha crescut moderadament. Per contra, a les principals ciutats dels Estats Units el preu ha disminuït, tot i que la cinquena avinguda de Nova York continua sent l'emplaçament més car de la mostra.

Preu del lloguer de locals comercials (€/m²)

● 2010 ● 2011

Font: Cushman & Wakefield, Main Streets Across the World

Ciutat	Carrer	Lloguer locals comercials (€/m²)
Nova York	Cinquena Avinguda	16.704
Hong Kong	Causeway Bay	14.426
Tòquio	GINZA	7.750
Sidney	Pitt Street Mall	7.384
París	Avenue des Champs Elysées	7.364
Londres	New Bond Street	6.901
Milà	Via Montenapoleone	6.800
Roma	Via Condotti	6.700
Zuric	Bahnhofstrasse	6.553
Nova York	Madison Avenue	6.288
Londres	Oxford Street	5.113
Seül	Myeongdong	4.714
París	Rue du Faubourg St Honoré	4.787
Munic	Kaufingerstraße	3.960
São Paulo	Iguatemi Shopping	3.942
Los Angeles	Rodeo Drive (Beverly Hills)	3.712
Melbourne	Bourke Street	3.692
Chicago	North Michigan Avenue	3.341
Viena	Kärntnerstraße	3.300
Frankfurt	Zeil	3.240
San Francisco	Union Square	3.155
Barcelona	Portal de l'Àngel	3.120
Stuttgart	Königstraße	3.120
Berlín	Tauentzienstraße (south)	3.120
Hamburg	Mönckebergstraße	3.120
Moscou	Tverskaya	3.104
Dublín	Grafton Street	3.007
Madrid	Preciados	2.880
Pequín	Wanfujiang	2.817
Singapur	Orchard Road	2.758
Xangai	East Nanjing Road	2.580
Madrid	Serrano	2.580
Amsterdam	Kalverstraat	2.500
Tel Aviv	Ramat Aviv	2.433
Toronto	Bloor Street	2.423
Atenes	Ermou	2.340
Barcelona	Passeig de Gràcia	2.340
Copenhaguen	Strøget	2.212
Oslo	Karl Johan Gate	2.057
Praga	Na Prikope/Wenceslas Square	2.040
Istanbul	Abdi İpekçi (European side)	1.931
Hèlsinki	City Centre	1.920
Kuala Lumpur	Suria KLCC	1.918
Vancouver	Robson Street	1.846
Rotterdam	Lijnbaan	1.800
Brussel·les	Rue Neuve	1.800
Rio de Janeiro	Rio Sul Shopping	1.748
Edimburg	Princes Street	1.639
Estocolm	Biblioteksgatan	1.563
València	Colón	1.560
Birmingham	High Street	1.520
Newcastle	Northumberland Street	1.520
Manchester	Market Square	1.520
Lió	Rue de la République	1.473
Sevilla	Tetuán	1.440
Bilbao	Gran Vía	1.440
Beirut	ABC Centre Achrafieh	1.379
Mumbai	Linking Road, Western Suburban	1.365
Marsella	Rue St Ferréol	1.326
Saragossa	Pl. de la Independencia	1.260
Budapest	Váci utca	1.200
Barcelona	Rambla de Catalunya	960
Lisboa	Chiado	960
Ciutat de Kuwait	Raya Mall	905
Barcelona	Avinguda Diagonal	660

Nota: Preu anual del metre quadrat.

La base de dades original conté 177 ciutats, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de ciutats de referència.

Font: Cushman & Wakefield, Main Streets Across the World 2011

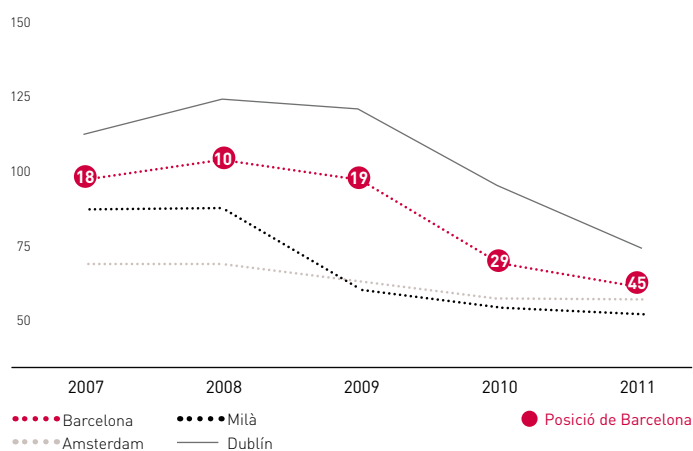
Preu del lloguer del sòl industrial en ciutats edel món l'any 2011

Continua la reducció de preus a Barcelona

L'any 2011, Barcelona guanya competitivitat pel que fa als preus del sòl industrial, descendint 16 llocs i situant-se en la posició 45a del rànquing de ciutats del món analitzades, segons l'informe *Industrial Space Across the World* elaborat per *Cushman & Wakefield*. En efecte, l'afebliment de l'activitat del sector fa que el preu del lloguer del sòl industrial disminueixi a Barcelona per tercer any consecutiu i acumuli un descens del -42% en aquest període, la reducció més notable de la mostra juntament amb Dublín. D'aquesta manera, el preu del lloguer del sòl industrial a Barcelona se situa en 63 €/m²/any, per sota del de ciutats de referència com Londres, Berlín, Frankfurt, Munic o Dublín. Londres-Heathrow continua sent l'emplaçament industrial més car d'Europa, seguit de Ginebra, Zuric, Oslo i Estocolm.

La desigual incidència de la crisi fa que a la majoria de ciutats de la mostra augmenti el preu del lloguer del sòl industrial el darrer any, mentre que el de Barcelona disminueix. Aquest fet comporta que la Ciutat Comtal deixi d'estar situada en la franja alta de les ciutats europees quant a preus del lloguer del sòl industrial, fet que reforçarà la seva competitivitat a l'hora d'atreure inversió industrial i establiment d'empreses estrangeres en la fase de represa.

Preu més alt d'un local de més de 5.000m² (€/m²/any)

Font: Cushman & Wakefield, Industrial Space Across the World

Ciutat	Preu lloguer del sòl industrial (€/m ² /any)
Tòquio	183,49
Londres - Heathrow	153,88
Ginebra	135,95
San Francisco Península	132,86
Zuric	127,95
Singapur	127,02
Oslo	121,79
Londres - Hammersmith	119,27
Sydney	114,61
Estocolm	110,88
Hong Kong	107,75
Londres - Gatwick	106,77
París	105,00
Ben Gurion International Airport	101,03
Hèlsinki	96,00
Edimburg	94,53
Moscou	89,45
Bristol	87,52
Göteborg	85,93
Amsterdam Schiphol Airport	85,00
São Paulo	83,52
Frankfurt	83,40
Malmö	83,16
Rio de Janeiro	82,87
Munic	78,00
Glasgow	75,85
Durban	74,36
Ciutat del Cap	74,36
Johannesburg	74,36
Taipei	74,24
Dublín	74,00
Birmingham	72,35
Madrid	72,00
Manchester	68,85
Cardiff	68,85
Varsòvia	68,40
Copenhaguen	67,10
Istanbul	67,08
Newcastle	66,52
Zagreb	66,00
Hamburg	66,00
Düsseldorf	66,00
Stuttgart	63,60
Berlín	63,60
Barcelona	63,00
Colònia	63,00
Leeds	62,78
Amsterdam	60,00
Roma	60,00
Atenes	54,00
Leipzig	51,00
Sofia	48,00

La base de dades original conté 136 ciutats, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de ciutats de referència

Font: Cushman & Wakefield, Industrial Space Across the World 2011

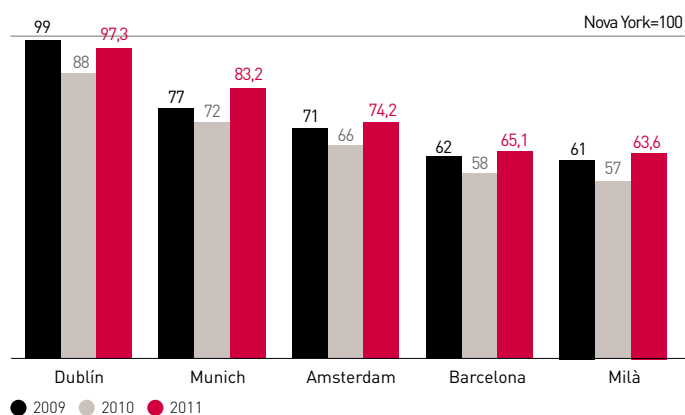
Nivells salarials en ciutats del món l'any 2011

Barcelona es manté en posició intermèdia a nivell europeu

El nivell salarial net a Barcelona augmenta l'any 2011, a diferència del que va passar el 2010, en que va disminuir, segons l'informe *Prices & Earnings Around the Globe* que elabora UBS. Tanmateix, donat que aquesta és una tendència generalitzada, Barcelona puja només una posició en el rànquing mundial i se situa en la posició 28a, sobre les 72 ciutats analitzades, perquè Auckland n'ha baixat una, i en el rànquing europeu es manté en la posició 20a. Així, la Ciutat Comtal es continua situant a la franja intermèdia de nivell salarial net a Europa i al món, per sobre de ciutats com Milà, Roma o Moscou.

L'apreciació de l'euro enfront del dòlar és una de les raons de l'augment salarial net l'any 2011 a les ciutats europees, ja que es compara amb el seu nivell a Nova York. En el cas de Barcelona, la inflació reforça aquesta tendència, però l'estancament del PIB juga en sentit contrari.

Nivell salarial net (índex Nova York=100)

Font: Prices & Earnings around the Globe, UBS 2011

Salari Brut (Nova York = 100)	Ciutat	Salari Net (Nova York = 100)
144,1	Zuric	149,1
138,8	Ginebra	133,8
111,3	Sydney	117,9
95,5	Luxemburg	107,8
116,9	Oslo	104,8
134,8	Copenhaguen	100,4
100	Nova York	100
83	Dublín	97,3
101,9	Estocolm	97,2
91,3	Los Angeles	92,3
80,8	Tòquio	90,6
87,4	Hèlsinki	89,5
84,2	Montreal	88,5
85,4	Toronto	88,4
79,6	Londres	84,7
94,5	Munic	83,2
80	Miami	82,7
90,6	Frankfurt	82,5
90,2	Brussel·les	82,1
77,9	Viena	79,9
80,6	Chicago	79,3
81,3	Berlín	77,8
72,6	Lió	75,7
73,6	París	75,1
60,7	Nicòsia	74,7
82,7	Amsterdam	74,2
58,3	Madrid	66,6
58,1	Barcelona	65,1
58,8	Auckland	64,3
66,7	Milà	63,6
41,5	Dubai	57,3
46,8	Tel Aviv	53,6
47,7	Lisboa	52
52,8	Roma	49,8
46,9	Atenes	48
42,5	Seül	45,2
39	Sao Paulo	45,2
37,4	Taipei	44,9
35,2	Hong Kong	44,3
36	Moscou	42,2
35,8	Singapur	41,7
39	Johannesburg	40,5
45,4	Ljubljana	37,7
34,2	Rio de Janeiro	36,3
25,8	Manama	34,2
29	Praga	31,4
28,1	Tallinn	31
27,9	Istanbul	28,9
28	Varsòvia	27,8
22,7	Bratislava	25,1
23,6	Budapest	20,4

Nota: El salari efectiu per hora es calcula a partir de 14 professions. El salari net es calcula després d'impostos i contribucions a la Seguretat Social. La base de dades original conté 72 ciutats, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de ciutats de referència.

Font: Prices & Earnings around the Globe 2011, UBS

Mercat laboral i formació

Introducció

El 2011 ha estat un any complex als mercats de treball europeus. En efecte, després d'un inici d'any amb un cert dinamisme, la Unió Europea i la zona euro han acusat la intensificació de la crisi del deute sobirà i l'empitjorament de les expectatives en la segona part de l'any. Això ha fet que es tanqués l'exercici amb una caiguda del PIB el darrer trimestre del 2011 i un empitjorament notable en l'evolució del mercat de treball: l'ocupació ha recaigut el segon semestre i la taxa d'atur ha començat a augmentar de nou a partir del mes d'agost.

Cal assenyalar que l'evolució recent dels indicadors laborals a Europa ha estat territorialment desigual. Així, mentre en països com Alemanya o els escandinaus el creixement del PIB ha permès reduir el nivell d'atur, en altres grans economies del continent (com la francesa o la britànica) els nivells d'ocupació s'han mantingut estables i el comportament més desfavorable correspon als mercats de treball del sud d'Europa, com l'espanyol, que acusen l'impacte de la crisi del deute sobirà i l'ajust fiscal. A Catalunya, aquest procés s'ha traduït en un nou increment de les taxes d'atur fins a més que duplicar la mitjana europea, i fa que el 2010 la taxa d'ocupació se situï per sota de la mitjana europea per segona vegada en deu anys, alhora que els experts auguren un lent procés de recuperació dels llocs de treball perduts durant la crisi.

En aquest context advers, també a l'economia de Barcelona ha continuat el procés d'ajust laboral i destrucció de llocs de treball. Amb tot, l'efecte de la crisi econòmica sobre Barcelona ha estat més moderat que al seu entorn i la ciutat tanca l'any amb prop d'un milió d'afiliats a la Seguretat Social el quart trimestre de 2011, una taxa d'activitat del 79,6% que supera en més de vuit punts la mitjana europea, i una taxa d'ocupació que se situa en el 65,9%, i que es manté per sobre mitjana d'aquesta, amb un diferencial que en el cas de la taxa femenina supera els 4 punts. La taxa d'atur és del 17,2% i segueix per sota de les mitjanes de Catalunya i Espanya.

La Taula Barcelona Creixement impulsada per l'Ajuntament de Barcelona recull, entre les mesures plantejades per reactivar l'economia, donar un nou impuls als serveis d'ocupació per respondre a les necessitats reals de les empreses, en termes de capital humà i competències, i a les necessitats de les persones en termes de millora professional i augment de l'ocupabilitat, de manera que es tradueixi en nivells d'inserció més elevats.

En l'àmbit del capital humà, Barcelona continua al capdavant com a ciutat d'excel·lència formativa en l'àmbit empresarial, ja que és l'única urbs europea amb dues institucions docents (IESE i ESADE) entre les dotze millors escoles de negocis del continent, segons el *Financial Times* i *The Economist Intelligence Unit*. D'altra banda, el percentatge de treballadors i treballadores amb estudis universitaris a Catalunya el 2010 se situa al voltant del 37% i del 41%, respectivament, valors clarament superiors a la mitjana de la Unió Europea. Aquest nivell de qualificació és un dels factors que contribueixen a la bona valoració de Barcelona en rànquings de prestigi en l'àmbit dels recursos humans, com els de l'European Cities Monitor o l'*European Cities and Regions of the Future* (2012-13), en que la ciutat assoleix la 12a i la 8a posició a Europa, respectivament.

Taxa d'ocupació a les regions europees l'any 2010

La taxa d'ocupació femenina es manté com la mitjana europea

L'any 2010 la recuperació de l'activitat econòmica a Europa no s'ha traduït en una evolució positiva del mercat de treball i la major part de regions del continent registren una nova disminució de la taxa d'ocupació, tot i que més suau que la del 2009. Una moderació que es manifesta també en els àmbits espanyol i català, malgrat que les respectives taxes d'ocupació continuen sent de les més baixes de la taula, després d'experimentar reduccions superiors a la mitjana. Així, la taxa d'ocupació a Catalunya ha estat d'un 63,1% el 2010, el que suposa una caiguda interanual de -0,8 punts percentuals, força més moderada que la del 2009, però encara es manté per sota de la mitjana europea per segon any consecutiu. Malgrat aquesta disminució, la taxa del Principat segueix situant-se per sobre de l'espanyola i supera la de regions com Dublín, Roma o Brussel·les. D'altra banda, el 2010 la taxa d'ocupació femenina també registra a Catalunya una evolució lleugerament descendent que la situa en el 58,3%, una dècima per sobre de la mitjana europea, però continua lluny dels territoris capdavanters del continent, on aquest indicador supera el 70%.

Pel que fa a la ciutat de Barcelona, la taxa d'ocupació global se situa en un 65,9% el quart trimestre del 2011, mentre que la femenina assoleix el 63,1%. La caiguda d'aquesta taxa durant l'any, de -0,3 punts, ha estat més suau que la del 2010, de forma que aquest indicador es manté per sobre de les mitjanes espanyola i europea.

Taxa d'ocupació (%)

Font: Eurostat

Taxa d'ocupació femenina (%) 2010	Variació 2009/2010 (en p.p)	Regió (CIUTAT)	Variació 2009/2010 (en p.p)	Taxa d'ocupació (%) 2010
74,8	-1,4	Oslo (OSLO)	-0,9	76,8
74,1	-0,5	Estocolm (ESTOCOLM)	-0,1	75,9
71,1	-2,1	Holanda Nord (AMSTERDAM)	-2,5	75,6
70,1	-1,4	Alta Baviera (MUNIC)	-0,5	75,6
73,7	-1,6	Dinamarca (COPENHAGUEN)	-2,2	75,2
67,7	-2,0	Stuttgart (STUTTART)	-1,0	73,7
67,6	-2,6	Holanda Sud (ROTTERDAM)	-2,6	73,5
66,6	-0,3	Darmstadt (FRANKFURT)	-0,3	71,9
67,6	-0,2	Hamburg (HAMBURG)	0,0	71,6
62,8	-1,4	Praga (PRAGA)	-0,2	71,5
69,3	-1,3	Finlàndia Sud (HÈLSINKI)	-1,0	70,7
67,1	0,7	Escòcia de l'Est (EDIMBURG)	-0,8	70,3
63,5	-0,9	Viena (VIENA)	-0,3	67,8
65,2	-2,0	Sofia (SOFIA)	-2,8	67,6
60,5	0,0	Londres (LONDRES)	0,0	67,5
61,4	-0,7	Düsseldorf (DÜSSELDORF)	-0,4	67,4
64,1	-1,8	Escòcia del Sud-Oest (GLASGOW)	-2,3	66,1
60,5	-1,2	Gran Manchester (MANCHESTER)	-0,7	66,0
61,5	0,8	Roine-Alps (LIÓ)	1,1	65,9
63,6	0,1	Berlín (BERLÍN)	0,4	65,6
61,3	-1,9	Illa de França (PARÍS)	-1,4	65,3
58,8	1,1	País Basc (BILBAO)	1,0	65,2
60,2	-0,1	Comunitat de Madrid (MADRID)	-0,9	65,1
62,7	-1,0	Lisboa (LISBOA)	-1,4	65,1
55,8	-0,3	Llombardia (MILÀ)	-0,7	65,1
59,1	-0,2	Mazowsze (VARSÒVIA)	-0,4	64,4
58,3	1,1	Bucarest (BUCAREST)	0,5	64,3
58,2	-0,3	UNIÓ EUROPEA	-0,5	64,1
57,7	1,4	Midlands Oest (BIRMINGHAM)	2,2	63,6
58,3	-0,3	Catalunya (BARCELONA)	-0,8	63,1
56,2	-0,6	Provença-Alps-Costa Blava (MARSELLA)	-0,1	61,6
60,6	-2,4	Estònia (TALLINN)	-2,5	61,0
56,9	-1,3	Irlanda del Sud-Est (DUBLÍN)	-1,9	60,9
55,5	-0,6	Hongria Central (BUDAPEST)	-1,3	60,3
50,7	-1,7	Àtica (ATENES)	-2,3	60,2
54,0	0,0	NOUS ESTATS MEMBRES*	-0,4	59,8
59,4	-1,5	Letònia (RIGA)	-1,6	59,3
49,0	0,4	Laci (ROMA)	-0,2	59,2
52,3	-0,5	Espanya	-1,2	58,6
58,7	-2,0	Lituània (VÍLNIUS)	-2,3	57,8
50,6	-1,1	Comunitat Valenciana (VALÈNCIA)	-1,8	56,4
52,8	0,7	Llenguadoc-Roselló (MONTPELLER)	-0,5	55,9
48,7	-0,6	Brussel·les (BRUSEL·LES)	-0,3	54,8
23,2	1,5	Ankara (ANKARA)	2,1	44,1
21,5	1,9	Istanbul (ISTANBUL)	2,4	43,9

Nota: Població activa d'entre 15 i 64 anys

La base de dades original conté 314 regions, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de regions de referència

* Sense Bulgària i Romania

Font: Eurostat

La taxa d'atur a les regions europees l'any 2010

La taxa d'atur a Catalunya segueix lluny de la mitjana europea

La millora de la situació econòmica internacional el 2010 no ha comportat un descens generalitzat de les taxes d'atur a les regions europees, però sí un augment més moderat, de set dècimes al conjunt de la UE respecte al 2009. La difícil conjuntura al mercat de treball segueix afectant amb especial força Espanya i Catalunya on, malgrat un increment de la taxa d'atur més suau que el de l'any anterior, el diferencial respecte a la mitjana europea continua creixent.

Així, la taxa d'atur a Catalunya assoleix un 17,8% de mitjana anual l'any 2010, xifra que suposa un augment d'1,6 punts percentuals respecte a l'any anterior, de manera que s'allunya més de la mitjana europea (9,6%) i de les regions de referència, tot i continuar per sota de la mitjana espanyola (20,1%). Paral·lelament, la taxa d'atur femenina se situa en el 16,7% l'any 2010, 1,5 punts per sobre de la del 2009. Cal destacar que a Catalunya, la taxa d'atur femenina és inferior a la masculina, mentre que la mitjana Europea és idèntica per ambdós sexes.

A la ciutat de Barcelona, el quart trimestre del 2011 la taxa d'atur global se situa en el 17,2% i la femenina en el 16,2%, després de registrar un augment d'1 i 3,3 punts percentuals, respectivament, en relació al mateix període de l'any anterior. Amb aquesta evolució les taxes d'atur de la ciutat segueixen per sota de les mitjanes de Catalunya i Espanya.

Taxa d'atur (%)

Taxa d'atur femenina (%)	Regió (CIUTAT)	Taxa d'atur (%)
3,3	Alta Baviera (MUNIC)	3,6
4,1	Praga (PRAGA)	3,7
3,3	Oslo (OSLO)	4,0
4,2	Holanda Nord (AMSTERDAM)	4,2
4,0	Bucarest (BUCAREST)	4,6
4,9	Holanda Sud (ROTTERDAM)	5,0
5,2	Stuttgart (STUTTGART)	5,0
6,5	Llombardia (MILÀ)	5,6
5,3	Darmstadt (FRANKFURT)	5,8
6,4	Sofia (SOFIA)	6,8
7,3	Estocolm (ESTOCOLM)	7,1
6,5	Hamburg (HAMBURG)	7,1
6,4	Viena (VIENA)	7,3
7,0	Finlàndia Sud (HÈLSINKI)	7,4
7,2	Mazowsze (VARSÒVIA)	7,4
6,6	Düsseldorf (DÜSSELDORF)	7,7
6,9	Escòcia de l'Est (EDIMBURG)	7,7
7,2	Dinamarca (COPENHAGUEN)	7,8
9,3	Roine-Alps (LIÓ)	8,5
7,9	Gran Manchester (MANCHESTER)	8,6
8,4	Hongria Central (BUDAPEST)	8,9
9,0	Illa de França (PARÍS)	8,9
8,9	Londres (LONDRES)	9,0
10,6	Laci (ROMA)	9,3
9,6	UNIÓ EUROPEA	9,6
10,6	NOUS ESTATS MEBRES*	9,7
7,9	Escòcia del Sud-Oest (GLASGOW)	10,1
11,0	Provença-Alps-Costa Blava (MARSELLA)	10,2
11,1	País Basc (BILBAO)	10,5
14,1	Ankara (ANKARA)	10,7
9,4	Midlands Oest (BIRMINGHAM)	10,9
11,3	Lisboa (LISBOA)	11,3
14,3	Àtica (ATENES)	12,3
11,5	Berlín (BERLÍN)	13,2
9,4	Irlanda del Sud-Est (DUBLÍN)	13,3
16,5	Istanbul (ISTANBUL)	13,5
12,7	Llenguadoc-Roselló (MONTPELLER)	14,4
16,3	Comunitat de Madrid (MADRID)	16,1
14,3	Estònia (TALLINN)	16,9
17,9	Brussel·les (BRUSSEL·LES)	17,3
16,7	Catalunya (BARCELONA)	17,8
14,4	Lituània (VÍLNIUS)	17,8
15,7	Letònia (RIGA)	18,7
20,5	Espanya	20,1
23,2	Comunitat Valenciana (VALÈNCIA)	23,3

Nota: Població de més de 15 anys.

La base de dades original conté 314 regions, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de regions de referència

* Sense Bulgària i Romania

Font: Eurostat

Treballadors amb estudis universitaris a les regions europees l'any 2010

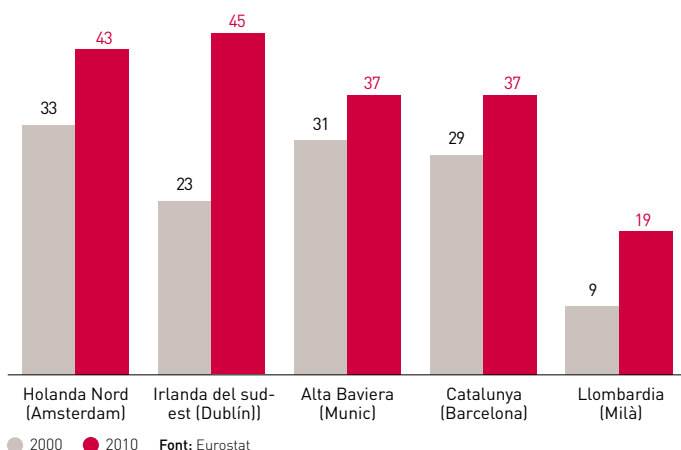
Augmenta el percentatge de treballadores catalanes amb estudis universitaris

Segons dades de l'Eurostat, el 2010 un 36,9% dels treballadors de Catalunya tenen estudis universitaris, de manera que es manté la taxa de l'any anterior. Aquest indicador se situa clarament per sobre de la mitjana de la Unió Europea (30,7%) i supera també el de regions de referència com Manchester, Frankfurt o Lió, tot i estar lleugerament per sota de la mitjana espanyola (37,8%).

El percentatge de treballadores catalanes amb formació universitària és novament superior al total i se situa en el 41,4% després de créixer 0,7 punts percentuals respecte al 2009. Aquest indicador és lleugerament inferior a la mitjana espanyola (42,7%), però es manté clarament per sobre del valor de la Unió Europea (33,7%) i ja supera regions com les de Dinamarca, Frankfurt o Lió.

Aquests resultats posen de manifest la progressió de la formació superior al Principat en els darrers anys, a partir de la qual cal seguir treballant per apropar el nivell d'estudis de la força laboral de Catalunya al de les regions del nord d'Europa.

Treballadors amb estudis universitaris (% sobre ocupació total)

Treballadores amb estudis universitaris (%)	Regió (CIUTAT)	Total de treballadors amb estudis universitaris (%)
57,27%	Brussel·les (BRUSSEL·LES)	52,36%
54,93%	Londres (LONDRES)	52,24%
54,72%	País Basc (BILBAO)	51,53%
49,82%	Comunitat de Madrid (MADRID)	47,00%
50,98%	Irlanda del sud-est (DUBLÍN)	45,41%
50,69%	Estocolm (ESTOCOLM)	44,98%
46,62%	Illa de França (PARÍS)	44,57%
46,62%	Escòcia est (EDIMBURG)	43,61%
43,78%	Holanda Nord (ÀMSTERDAM)	42,91%
43,88%	Berlín (BERLÍN)	42,25%
48,08%	Lituània (VÍLNIOUS)	41,21%
44,36%	Escòcia sud-oest (GLASGOW)	40,25%
45,65%	Mazowsze (VARSÒVIA)	38,59%
42,74%	Espanya	37,81%
45,00%	Sofia (SOFIA)	37,53%
47,02%	Finlàndia Sud (HÈLSINKI)	37,13%
31,90%	Alta Baviera (MUNIC)	36,99%
41,44%	Catalunya (BARCELONA)	36,92%
40,88%	Dinamarca (COPENHAGUEN)	36,87%
39,25%	Gran Manchester (MANCHESTER)	36,49%
35,22%	Praga (PRAGA)	36,37%
36,29%	Holanda Sud (ROTTERDAM)	36,11%
39,82%	Àtica (ATENES)	36,03%
36,72%	Bucarest (BUCAREST)	35,13%
53,44%	Ankara (ANKARA)	34,89%
38,85%	Comunitat Valenciana (VALÈNCIA)	34,24%
30,69%	Darmstadt (FRANKFURT)	34,20%
37,24%	Hongria Central (BUDAPEST)	34,05%
26,61%	Stuttgart (STUTTGART)	33,58%
35,48%	Roine-Alps (LIÓ)	33,38%
38,83%	Letònia (RIGA)	32,02%
35,91%	Provença-Alps-Costa Blava (MARSELLA)	31,95%
33,30%	Midlands oest (BIRMINGHAM)	31,26%
31,19%	Viena (VIENA)	31,21%
33,67%	UNIÓ EUROPEA	30,67%
35,02%	Llenguadoc-Rosselló (MONTPELLER)	30,54%
32,78%	NOUS ESTATS MEMBRES*	27,13%
23,71%	Düsseldorf (DÜSSELDORF)	27,12%
31,61%	Lisboa (LISBOA)	26,85%
27,00%	Laci (ROMA)	22,68%
37,90%	Istanbul (ISTANBUL)	21,14%
22,92%	Llombardia (MILÀ)	18,64%

Nota: % d'entre 25 i 64 anys amb titulació universitària.

La base de dades original conté 314 regions, si bé, la taula recull només una mostra seleccionada de regions de referència

* Sense Bulgària i Romania

Font: Eurostat

Millors escoles de negocis europees l'any 2012

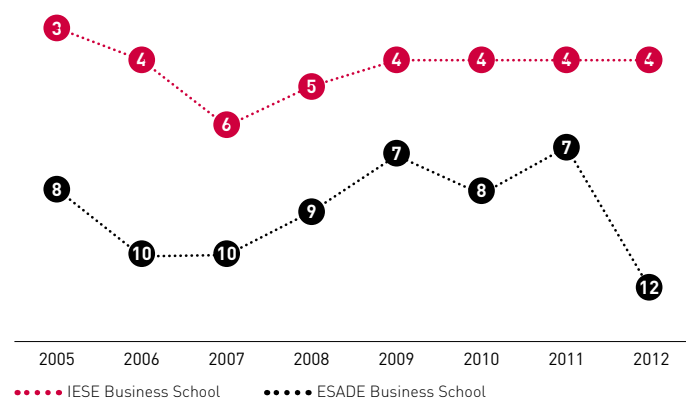
Barcelona com a ciutat europea de referència en formació empresarial

Dues de les escoles de negocis de la ciutat de Barcelona, IESE i ESADE, se situen en la 4a i 12a posició del rànquing europeu dels millors 100 programes MBA a jornada completa, segons el rànquing de l'any 2012 del prestigiós diari *Financial Times*, que duu a terme des de fa 12 anys. Respecte al resultat del 2011, IESE ha mantingut la posició tant a nivell internacional (9a), com a nivell europeu (4a). Tanmateix, ESADE ha perdut dotze llocs a nivell internacional (33a) i cinc a nivell europeu (12a), a favor de quatre escoles britàniques. Tot i el clar avenç de les escoles del Regne Unit en l'àmbit europeu, Barcelona és l'única ciutat amb dues escoles de negocis entre les dotze millors del continent.

D'altra banda, segons el rànquing *Which MBA?*, que realitza anualment l'*Economist Intelligence Unit*, IESE se situa en segona posició europea i desena del món, mentre que ESADE ocupa la cinquena plaça europea i la dissetena mundial l'any 2011.

Aquests indicadors mostren que Barcelona compta amb un clúster d'escoles de negocis d'excel·lència capaç de competir en el panorama internacional que fan de la ciutat un pol de referència de la formació empresarial.

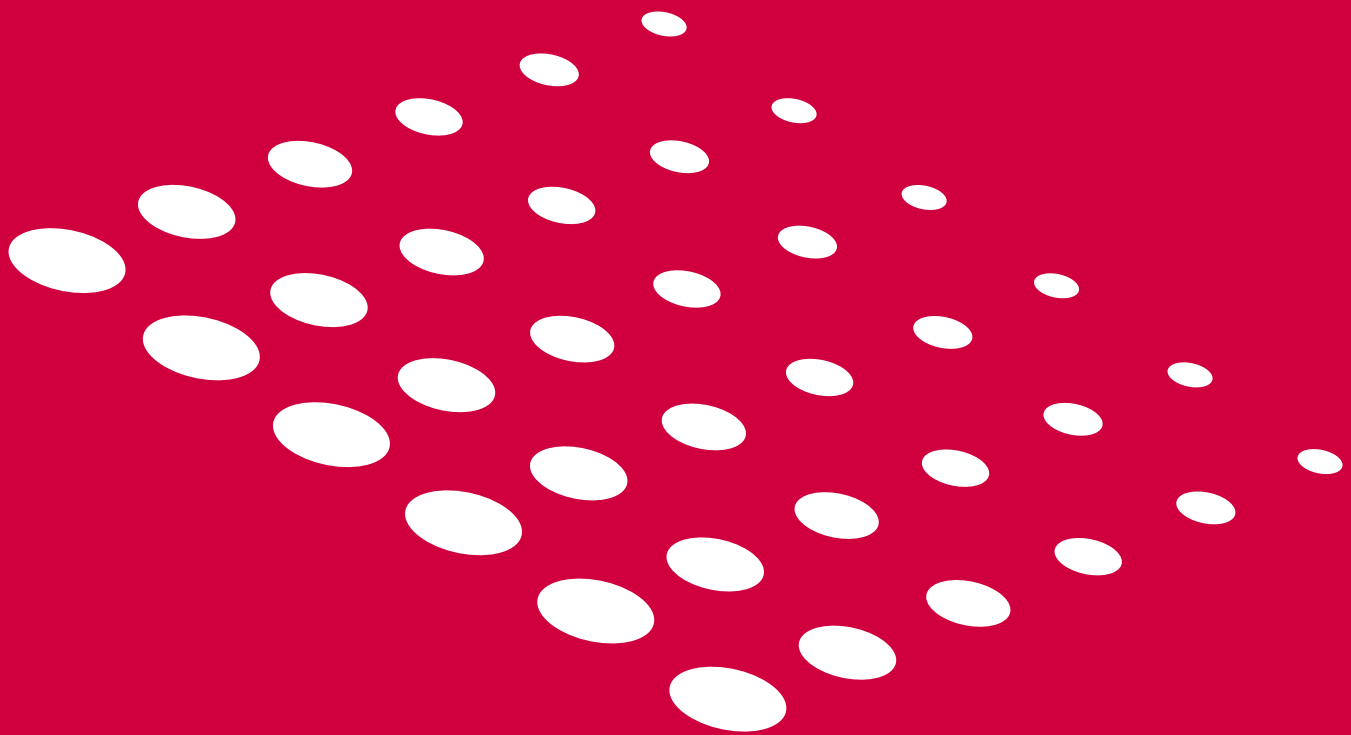
Posicionament en el rànquing europeu

Rànquing Europeu 2012	Escola de negocis	Ciutat	Rànquing Mundial 2012
1	London Business School	Londres	4
2	Insead	Fontainebleau	6
3	IE Business School	Madrid	8
4	Iese Business School	Barcelona	9
5	IMD	Lausana	13
6	HEC París	París	18
7	University of Oxford: Saïd	Oxford	20
8	University of Cambridge: Judge	Cambridge	26
9	Warwick Business School	Coventry	27
10	Rotterdam School of Management, Erasmus University	Rotterdam	30
11	Manchester Business School	Manchester	31
12	Esade Business School	Barcelona	33
13	Cranfield School of Management	Cranfield	36
14	City University: Cass	Londres	38
15	SDA Bocconi	Milà	42
16	Imperial College Business School	Londres	46
17	Hult International Business School	Londres	65
18	Vlerick Leuven Gent Management School	Gant	70
19	Lancaster University Management School	Lancaster	71
20	University of Edinburgh Business School	Edimburg	83
21	Birmingham Business School	Birmingham	86
21	University College Dublin: Smurfit	Dublín	86
23	Universität St Gallen	St.Gallen	93
24	Durham Business School	Durham	94
25	Bradford School of Management/TiasNimbas Business	Bradford	95

Font: Financial Times

Síntesi

En un context de crisi econòmica i financera a la zona euro agreujada a partir de l'estiu del 2011, Barcelona aconsegueix mantenir un bon posicionament internacional i europeu en l'àmbit econòmic i empresarial. Amb tot, el futur immediat planteja a la ciutat comtal reptes competitiu de gran complexitat en un entorn caracteritzat per expectatives desfavorables a curt termini i, alhora, noves oportunitats estratègiques.

Així, Barcelona continua entre les ciutats capdavanteres d'Europa per fer negocis. D'una banda, és la sisena ciutat preferida pels executius europeus per ubicar els seus negocis i la tercera ciutat acollidora de més reunions internacionals el 2011, baixant una posició amb relació al 2010 en els dos indicadors. Alhora, la ciutat comtal és la segona àrea urbana preferida per fer compres per part dels turistes internacionals, només per sota de Londres i a molt poca distància d'aquesta ciutat. D'altra banda, Barcelona millora la seva taxa d'activitat emprenedora l'any 2011, en què assolix el 7%, el primer increment en cinc anys, segons el darrer informe del *Global Entrepreneurship Monitor*.

Així mateix, les perspectives empresarials referides a l'exportació per al 2012 al conjunt de Catalunya són favorables, i a més, estan entre les més positives de les principals regions de referència. Un fet que posa de manifest la capacitat i la competitivitat de les empreses catalanes i barcelonines per sortir a l'exterior i trobar una sortida a la debilitat de la demanda interna. En canvi, l'indicador de nombre de projectes d'inversió estrangera rebuts rep un sotrac i fa que Catalunya baixi de la 6ª posició el 2009 a la 12ª el 2010. Ara bé, cal tenir en compte que l'any 2010 la inversió estrangera bruta al Principat assolix els 4.012 milions d'euros (el volum més alt de la sèrie històrica) i que l'any 2011 Barcelona és la tercera àrea urbana europea en recepció de projectes d'inversió internacional d'acord amb l'*European Attractiveness Survey d'Ernst and Young 2012*.

En l'àmbit del coneixement i la tecnologia, cal destacar que Barcelona millora cinc posicions en producció científica al món: de la 17ª el 2010 a la 12ª el 2011, i assolix la cinquena posició a Europa. Alhora, Catalunya millora la seva posició en nombre d'ocupats en sectors de manufactures d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta i se situa com quarta regió d'Europa el 2010, mentre que manté la 7ª posició europea en nombre d'ocupats en serveis intensius en coneixement i alta tecnologia i la cinquena en ocupació en ciència i tecnologia. En canvi, el nombre de sol·licituds de patents PCT a l'àrea de Barcelona evoluciona desfavorablement, en un context força generalitzat de descens d'aquest indicador a moltes províncies de referència.

El turisme continua sent un dels pilars de l'economia barcelonina: la ciutat comtal millora posicions a Europa en nombre de passatgers a l'aeroport, pujant de la 10ª el 2010 a la 9ª el 2011; es manté com a líder del continent en nombre de passatgers de creuers el 2011 (per desè any

consecutiu), i també es manté com la 16ª destinació mundial i la 4ª europea en nombre de turistes internacionals al món el 2010, per segon any consecutiu.

Barcelona sap combinar la bona posició que té com a ciutat de negocis amb l'impuls de la sostenibilitat i el medi ambient en l'àmbit empresarial. Així ho demostra el nombre de certificacions EMAS, en què la província de Barcelona manté una posició capdavantera a Europa, superant alguns països de referència mediambiental com són Finlàndia, Suècia o Noruega. Al mateix temps, l'any 2011 Barcelona es manté en primera posició entre les ciutats europees pel que fa a qualitat de vida per als treballadors des de fa 14 anys i també manté la sisena posició, per tercer any consecutiu, com a millor ciutat europea en transport intern. Cal destacar que en aquest informe s'incorpora un nou indicador qualitatiu: el caràcter social i cultural de la ciutat, amb el que *The Economist Intelligence Unit* mesura la incidència de factors que dinamitzen la ciutat, tals com la llibertat d'expressió i els drets humans, l'obertura i la diversitat, la seguretat i la vida cultural, i en el qual Barcelona obté la cinquena posició global.

Pel que fa als preus, Barcelona millora o manté la seva competitivitat amb relació a les ciutats de referència com a conseqüència de la feblesa de la demanda. En concret, Barcelona s'abarateix, en termes relatius, en el cost de la vida, on passa de la posició 49ª del rànquing mundial el 2010 a la 66ª el 2011, baixant per tercer any consecutiu; i també en el preu del lloguer del sòl industrial, on evoluciona de la 29ª a la 45ª posició mundial. Així mateix, la ciutat comtal mostra una evolució més estable en el preu del lloguer dels locals comercials, i pel que fa als nivells salarials, Barcelona continua en una posició intermèdia a nivell mundial.

En sentit contrari, cal esmentar que Barcelona es troba en una posició pitjor amb relació a les ciutats europees del seu entorn en el rànquing de l'impost de societats, un fet que li resta competitivitat. En aquest indicador, Espanya ha reforçat el 2011 la seva posició entre els països amb una taxa general més elevada, fet al que cal afegir-hi la pujada de l'IVA del 18% al 21% a partir de l'1 de setembre de 2012.

La formació universitària continua sent un dels punts forts de la ciutat, i el nombre de treballadors amb estudis universitaris respecte al total representa a Catalunya un percentatge superior que a regions de referència com Manchester, Frankfurt o Lió. Mentre que en l'àmbit de la formació empresarial, Barcelona segueix sent l'única ciutat amb dues institucions docents (IESE i ESADE) entre les 12 millors escoles de negocis d'Europa, el que constitueix un actiu de primer nivell per a l'atracció de talent.

La manca de recuperació ferma de l'activitat econòmica al nostre país fa que es continuïn destruint llocs de treball i que la taxa d'atur segueixi

augmentant. Tot i que les taxes d'ocupació de la ciutat són més favorables que a algunes àrees europees, cal insistir novament en la rellevància socioeconòmica d'aquests indicadors i la seva repercussió sobre la cohesió social i el capital humà.

El monogràfic del Clima empresarial a l'Àrea Metropolitana de Barcelona analitza l'evolució de l'activitat empresarial el 2011, posant de manifest l'empitjorament de la marxa dels negocis a partir del segon semestre de l'any, arrel de la intensificació de la crisi del deute sobirà a la zona euro. Aquest empitjorament es produeix, principalment, als sectors de la indústria manufacturera i dels serveis empresarials, tot i que la construcció continua sent el que pateix una situació més difícil. En sentit contrari, el sector hotelier millora, i a més, és l'únic que qualifica la marxa dels negocis de favorable. Així, s'estima que la facturació al conjunt de l'AMB cau el 7,4% nominal el 2011, mentre que a la branca hotelera creix el 3%. En aquest context complex, la recent designació de Barcelona com a capital mundial del mòbil fins l'any 2018 pel GSMA suposa una oportunitat estratègica per esperonar l'economia del coneixement tot constituint un clúster de primer nivell al voltant de la mobilitat que permetrà posicionar la ciutat com a referent internacional en l'àmbit tecnològic i plataforma òptima per globalitzar solucions d'èxit. El monogràfic sobre L'ecosistema mòbil a Barcelona i Catalunya: Tendències globals i oportunitats de la Barcelona *Mobile World Capital* defineix el que s'entén per ecosistema mòbil i analitza el seu desenvolupament recent al món i la seva actual dimensió econòmica a Catalunya i a Barcelona, per tal de conèixer el punt de partida, les oportunitats i els principals reptes que suposa consolidar aquest ecosistema al territori metropolità

	Millors ciutats per als negocis, 2011	Taxa d'activitat emprenedora, 2011 ^{1,3}	Perspectives empresarials exportacions, 2012 ^{1,2}	Projectes inversió estrangera, 2010 ²	Millors ciutats europees per a les compres 2011	Organització de reunions internacionals, 2011	Ocupats en manuf. d'intensitat tecnològica alta i mitjana alta, 2010 ^{1,2}	Producció científica, 2011	Sol·licituds de Patents PCT, 2009 ^{1,2}
1	Londres	Xina	Lisboa	Londres	Londres	Viena	Stuttgart	Beijing	Tòquio
2	París	Argentina	Comunitat Valenciana	París	Barcelona	París	Milà	Londres	San Jose
3	Frankfurt	Brasil	Istanbul	Lió	Madrid	Barcelona	Munic	Tòquio	Nova York
4	Amsterdam	Eslovàquia	Atenes	Dusseldorf	París	Berlín	Barcelona	Seül	Boston
5	Berlín	Estats Units	Barcelona	Madrid	Roma	Singapur	París	París	Seül
6	Barcelona	Letònia	Bilbao	Frankfurt	Berlín	Madrid	Istanbul	Boston	Osaka
7	Madrid	Polònia	Tallinn	Moscou	Lisboa	Londres	Düsseldorf	Nova York	Los Angeles
8	Brussel·les	Països Baixos	Varsòvia	Dublín	Amsterdam	Amsterdam	Frankfurt	Xangai	Xicago
9	Munic	Grècia	Copenhaguen	Milà	Praga	Istanbul	Lió	Moscou	Houston
10	Zuric	Regne Unit	París	Antwerp	Budapest	Beijing	Madrid	Madrid	Stuttgart
11	Ginebra	Barcelona	Frankfurt	Munic	Milan	Budapest	Berlín	Los Angeles	Munic
12	Milà	Suïssa	Estocolm	Barcelona	Viena	Lisboa	Rotterdam	Barcelona	Seattle
13	Estocolm	Finlàndia	Amsterdam	Estocolm	Istanbul	Seül	Bilbao	Baltimore	Estocolm
14	Düsseldorf	Hongria	Milà	Amsterdam	Dublín	Copenhaguen	Hèlsinki	Toronto	...
15	Hamburg	Bèlgica	Rotterdam	Colònia	Brusel·les	Praga	Roma	Roma	23 Barcelona

1 El Rànquing fa referència a una mostra seleccionada

2 El rànquing fa referència a regions o províncies

3 El rànquing fa referència a països

	Passatgers aeroports, 2011	Turistes internacionals 2010	Passatgers de creuers, 2010	Certificació EMAS, 2011 ³	Qualitat de vida treballadors, 2011	Millors ciutats en transport intern 2011	Caràcter social i cultural 2012	Cost de la vida, 2011 ¹	Impost de societats, 2011 ¹³
1	Londres Heathrow (LHR)	Hong Kong	Barcelona	Alemanya	Barcelona	Londres	Zuric	Luanda	Japó
2	París Roissy (CDG)	Singapur	Roma	Espanya	Estocolm	París	Sydney	Tòquio	Estats Units
3	Frankfurt (FRA)	Londres	Venècia	Itàlia	Zuric	Berlín	Nova York	N'Djamena	Argentina
4	Amsterdam (AMS)	Macau	Palma Mallorca	Àustria	Ginebra	Estocolm	Los Angeles	Moscú	Sud-àfrica
5	Madrid (MAD)	Bangkok	Atenes	Suècia	Madrid	Madrid	Barcelona	Ginebra	Bèlgica
6	Munic (ZHR)	Antalya	Southampton	Barcelona	Munic	Barcelona	Madrid	Osaka	França
7	Roma-Fuimicino (FCO)	Kuala Lumpur	Gènova	Dinamarca	Copenhaguen	Munic	Londres	Zuric	Índia
8	Istanbul (IST)	Nova York	Copenhaguen	Portugal	Viena	Manchester	Frankfurt	Singapur	Itàlia
9	Barcelona (BCN)	París	Savona	Regne Unit	París	Zuric	Xicago	Hong Kong	Austràlia
10	Londres Gatwick (LGW)	Istanbul	Kiel	Grècia	Londres	Leeds	Berlín	Sao Paulo	Barcelona
11	París Orly (ORY)	Dubai	Dover	Bèlgica	Edimburg	Frankfurt	Viena	Nagoya	Tunísia
12	Moscú Domodedovo (DME)	Mecca	Hamburg	Polònia	Oslo	Ginebra	Toronto	Libreville	Alemanya
13	Antalya (AYT)	Miami	Amsterdam	França	Àmsterdam	Amsterdam	París	Rio de Janeiro	Luxemburg
14	Zuric (ZHR)	...	Bremerhaven	República Txeca	Brussel·les	Copenhaguen	Miami	...	Canadà
15	Palma de Mallorca (PMI)	16 Barcelona	Harwich	Noruega	Hamburg	Oslo	Dublín	66 Barcelona	Noruega

1 El rànquing fa referència a una mostra seleccionada

2 El rànquing fa referència a regions o províncies

3 El rànquing fa referència a països

4 Rànquing de menys a més valor

	Preu lloguer locals comercials, 2011 ¹	Preu lloguer sòl industrial 2011 ¹	Nivells salarials 2011 ¹	Taxa ocupació, 2010 ^{1,2}	Taxa d'atur 2010 ^{1,2,4}	Treballadors amb estudis universitaris, 2010 ^{1,2}	Escoles de negocis, 2012
1	Nova York - Cinquena Avinguda	Tòquio	Zuric	Oslo	Munic	Brusel·les	Londres - London Business School
2	Hong Kong - Causeway Bay	Londres - Heathrow	Ginebra	Estocolm	Praga	Londres	Fontainebleau - Insead
3	Tòquio - Ginza	Ginebra	Sydney	Amsterdam	Oslo	Bilbao	Madrid - IE Business School
4	Sidney - Pitt Street Mall	San Francisco Península	Luxemburg	Munic	Amsterdam	Madrid	Barcelona - Iese Business School
5	París - Avenue des Champs Elysées	Zuric	Oslo	Copenhaguen	Bucarest	Dublín	Lausana - IMD
6	Londres - New Bond Street	Singapur	Copenhaguen	Stuttgart	Rotterdam	Estocolm	París - HEC París
7	Milà - Via Montenapoleone	Oslo	Nova York	Rotterdam	Stuttgart	París	Oxford - University of Oxford: Saïd
8	Roma - Via Condotti	Londres - Hammersmith	Dublín	Frankfurt	Milà	Edimburg	Cambridge - University of Cambridge: Judge
9	Zuric - Bahnhofstrasse	Sydney	Estocolm	Hamburg	Frankfurt	Àmsterdam	Coventry - Warwick Business School
10	Nova York - Madison Avenue	Estocolm	Los Angeles	Praga	Sofia	Berlín	Rotterdam - Rotterdam School of Management, Erasmus University
11	Londres - Oxford Street	Hong Kong	Tòquio	Hèlsinki	Estocolm	Vílnius	Manchester - Manchester Business School
12	Seül - Myeongdong	Londres - Gatwick	Hèlsinki	Edimburg	Hamburg	Glasgow	Barcelona - Esade Business School
13	...	París	Montreal	Viena	Viena	Varsòvia	Cranfield - Cranfield School of Management
14	22 Barcelona - Portal de l'Àngel	Londres - City University: Cass
15	37 Barcelona - Passeig de Gràcia	45 Barcelona	28 Barcelona	30 Barcelona	41 Barcelona	18 Barcelona	Milà - SDA Bocconi

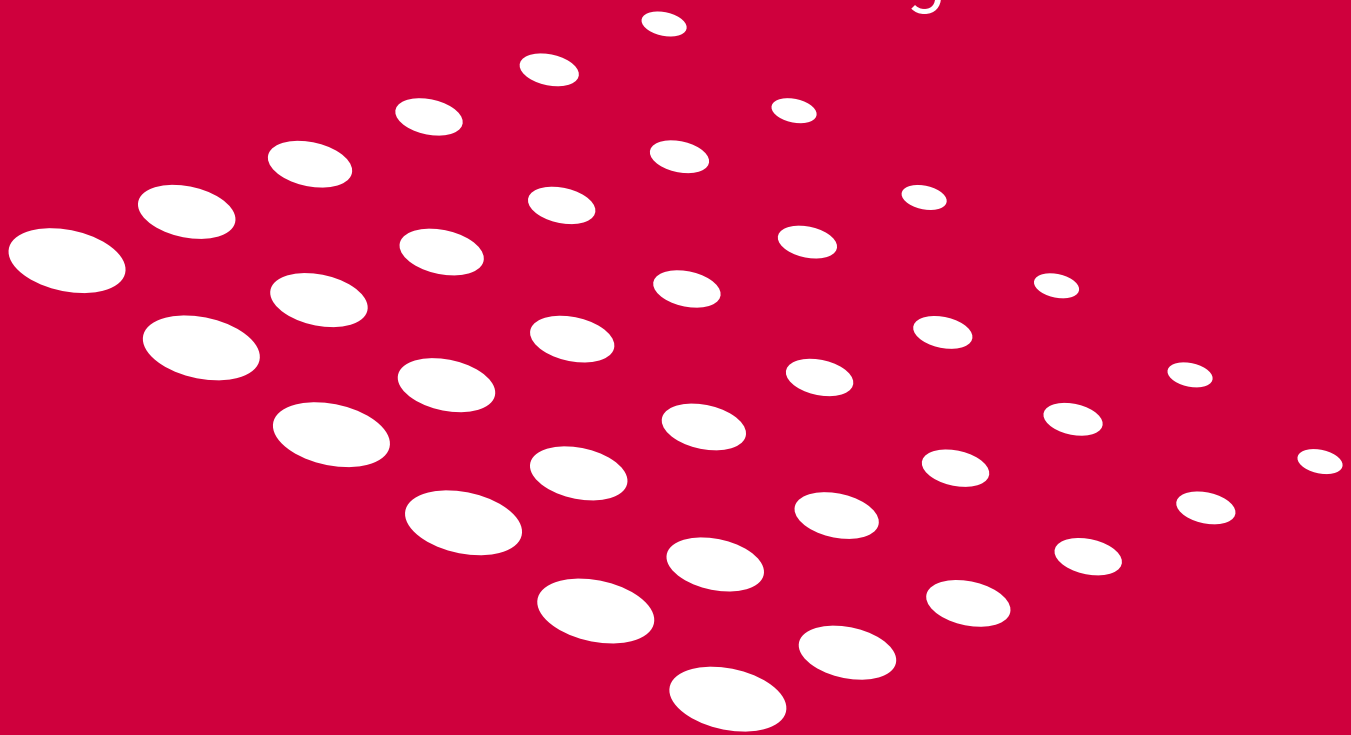
1 El rànquing fa referència a una mostra seleccionada

2 El rànquing fa referència a regions o províncies

3 El rànquing fa referència a països

4 Rànquing de menys a més valor

Monogràfics

CLIMA EMPRESARIAL A L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA

Any 2011

Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructures de la Cambra de
Comerç de Barcelona

Índex

1. Situació i evolució del clima empresarial
2. Evolució quantitativa de la facturació
3. Factors que limiten la bona marxa dels negocis
4. Relació de gràfics i taules

Resum executiu

- Empitjorament de la marxa dels negocis a l'Àrea Metropolitana de Barcelona el 2011, que s'ha donat a partir del segon semestre per l'agreujament de les tensions sobre la crisi del deute públic europeu.
- Aquesta evolució de la marxa dels negocis a l'AMB s'explica, principalment, pel deteriorament en l'evolució de la facturació, que també ha afectat l'ocupació.
- Per sectors, l'empitjorament més fort s'ha donat a la indústria manufacturera i als serveis empresarials, després de la lleu millora registrada per ambdós el 2010. Però la construcció continua sent el que està en una situació pitjor.
- El sector hotelier és l'únic que ha millorat i ha qualificat la marxa dels negocis com a bona l'any 2011.
- La caiguda de les vendes a l'AMB s'intensifica fins al -7,4% nominal el 2011, un resultat generalitzat per sectors, excepte a l'hotelier, on creix gairebé el 3%.
- Els preus de venda han continuat evolucionant a la baixa.
- La inversió ha continuat sense donar senyals de recuperació, com els dos anys anteriors.
- La feblesa de la demanda ha continuat sent el factor més limitador de la bona marxa dels negocis el 2011, i a més ha guanyat rellevància.
- L'augment dels costos de la producció també ha guanyat importància com a factor limitador, especialment a la indústria, per l'encariment del petroli.
- L'augment de la competència i les dificultats de finançament (segon i tercer factors limitadors) es mantenen en nivells elevats, però estables, a l'AMB.
- Destaca, però, l'augment de les dificultats de finançament als sectors dels hotels i dels serveis empresarials el 2011.

1. Situació i evolució del clima empresarial

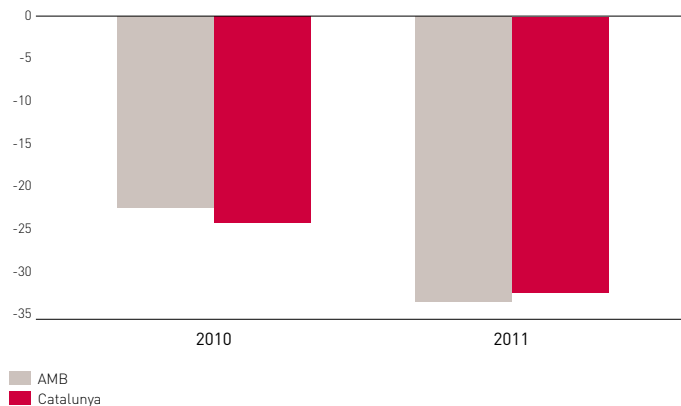
El 2011 ha estat un any de recaiguda de l'activitat a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, després de la lleu recuperació que es va registrar el 2010.

Així, la marxa dels negocis a l'AMB ha estat més negativa el 2011 que el 2010. I l'evolució de la facturació ha empitjorat respecte a l'any anterior, un resultat que també s'ha observat al conjunt de Catalunya.

Aquest resultat ha estat generalitzat a tots els sectors analitzats a l'Enquesta de Clima Empresarial, excepte a l'hoteler, que ha registrat una millora amb saldos positius tant per a la marxa dels negocis com per a la facturació el 2011.

Gràfic 1.1. Evolució de la marxa dels negocis al conjunt de l'economia. Situació 2010-2011. Comparativa amb Catalunya.

Saldos¹ en percentatge

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat

¹ El saldo és la diferència entre el percentatge d'empreses que assenyalen que la marxa dels negocis ha estat bona i el percentatge d'empreses que assenyalen que ha estat dolenta.

La marxa dels negocis a l'AMB es pot qualificar de dolenta el 2011 atès que el percentatge de respostes que assenyalen una mala marxa dels negocis és molt superior al que assenyalen una bona marxa dels negocis: el 44% enfront de l'11%, respectivament. Aquests percentatges són molt similars als registrats al conjunt de Catalunya (del 43% i del 12%, respectivament).

Taula 1.1. Clima empresarial al conjunt de l'economia².

Comparativa amb Catalunya i Espanya

Conjunt de l'economia	AMB	Catalunya	Espanya
Situació de l'any 2011			
Marxa del negoci	Dolenta	Dolenta	---
Evolució el 2011 respecte al 2010			
Volument de vendes	↓	↓	↑
Preus de venda	↑	↓	↑
Nombre d'ocupats	↓	↓	↑
Inversió realitzada	↑	→	↑

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Càmaras de Comerç (Espanya)

↑ Positiu i millora respecte a l'any anterior

↓ Positiu i empitjora respecte a l'any anterior

→ Positiu i no canvia respecte a l'any anterior

↑ Negatiu i millora respecte a l'any anterior

↓ Negatiu i empitjora respecte a l'any anterior

← Negatiu i no canvia respecte a l'any anterior

² Els resultats per al conjunt de l'economia són l'agregació dels resultats de la indústria manufacturera, la construcció, el comerç minorista, els hotels i els serveis a les empreses, que representen el 46% de l'economia de l'AMB (en termes d'afiliats a la Seguretat Social).

A més, s'ha registrat un empitjorament de la marxa dels negocis a l'AMB el 2011 ja que ha augmentat el percentatge de respostes que assenyalen una marxa dels negocis dolenta amb relació al 2010 (que va ser del 39%), alhora que ha disminuït el percentatge d'empreses que assenyalen que la marxa dels negocis ha estat bona (el 2010 va ser del 16%).

Aquest empitjorament a l'AMB ve explicat, principalment, pel deteriorament en l'evolució de la facturació, que també ha afectat l'ocupació. En aquest context, els preus de venda han continuat evolucionant a la baixa i la inversió ha continuat sense donar senyals de recuperació el 2011, en ambdós casos com els dos anys precedents.

Cal destacar que els resultats per a la facturació al conjunt d'Espanya són més negatius que a l'AMB per a l'any 2011: el percentatge de respostes a Espanya que assenyalen una disminució de la facturació ha estat del 48% i el que assenyalen un augment, del 17%, mentre que a l'AMB aquests percentatges són del 43% i del 19%, respectivament.

Resultats sectorials

El deteriorament de la marxa dels negocis a l'Àrea Metropolitana de Barcelona l'any 2011 ha estat generalitzat a tots els sectors analitzats a l'Enquesta de Clima Empresarial de la Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat, amb l'única excepció del sector hoteler, que ha millorat notablement el 2011. L'empitjorament més fort s'ha donat als sectors de la indústria manufacturera i dels serveis empresarials, després de la lleu millora registrada per ambdós el 2010.

El deteriorament de la **indústria manufacturera** s'ha donat a partir de la segona meitat del 2011, en que la crisi de deute a Europa s'ha intensificat i la demanda i el comerç mundial s'han alentit. Així, l'evolució de la

facturació ha estat lleugerament positiva el primer semestre del 2011, moment a partir del qual ha tornat a caure. De manera que si el 2010 es va tancar amb un saldo positiu (el percentatge d'empresaris que va assenyalar un augment de la facturació va superar el que va assenyalar una caiguda), el 2011 el saldo ha tornat a esdevenir lleugerament negatiu, amb un 28% de respostes que apunta un augment de les vendes enfront un 40% que n'apunta un descens. Malgrat això, aquest saldo de l'AMB és menys negatiu que el del conjunt d'Espanya (on la diferència entre les respostes positives i les negatives és del -29%, enfront del -12% de l'AMB). L'alentiment del comerç mundial s'ha notat en l'evolució de l'**exportació** industrial a l'AMB el 2011 en registrar un saldo positiu, però menor, que el 2010. El percentatge de respostes positives, que assenyalen un creixement de l'exportació, s'ha mantingut en el 25%, però el de respostes negatives ha crescut una mica, del 16% el 2010 al 19% el 2011. Els **preus de venda** han continuat mostrant un saldo lleugerament negatiu el 2011 (si bé ha estat més negatiu als sectors de la construcció i dels serveis a les empreses). Cal assenyalar que abans de l'estiu, els preus de venda a la indústria presentaven un saldo lleugerament positiu. Per tant, l'alentiment de la demanda i el conseqüent deteriorament de l'activitat a partir del segon semestre han estat els motius pels quals els preus de venda han canviat de tendència i han tancat el 2011 amb un saldo mitjà negatiu. En el cas de l'**ocupació**, el deteriorament a mesura que avançava el 2011 encara era més clar: el primer trimestre el saldo va recuperar el signe positiu, fet que podria haver estat un canvi de tendència, però aquest no s'ha materialitzat els següents trimestres i el seu saldo s'ha anat fent progressivament més negatiu a mesura que avançaven els trimestres. La **inversió** ha tingut una evolució semblant: ha començat a donar senyals positives d'una incipient recuperació el segon i el tercer trimestre del 2011, que s'ha acabat esvaint en el quart, malgrat que en el conjunt de l'any el saldo mitjà ha estat lleugerament positiu. Ara bé, cal esmentar que, malgrat l'empitjorament, l'evolució de la inversió industrial a l'AMB ha estat més favorable que la del conjunt d'Espanya.

L'evolució del sector de la **construcció** a l'AMB també ha empitjorat el 2011, però més moderadament que altres sectors perquè ja es trobava en situació més negativa el 2010. Així, la **facturació** ha continuat caient, amb un 45% de respostes que han assenyalat un descens el 2011 enfront tan sols d'un 7% que n'ha assenyalat un augment. Amb relació al 2010, ha disminuït el percentatge de respostes positives mentre que el de negatives s'ha mantingut estable. En aquest sector, com en el de la indústria, també hi ha hagut un deteriorament a partir del segon semestre com a conseqüència de l'agreujament generalitzat del context econòmic europeu i mundial. Ara bé, a això cal afegir que l'any 2011 l'evolució del sector constructor s'ha vist perjudicada per la intensa caiguda de l'obra pública a Catalunya, en general, i a l'AMB, en particular. Els **preus de venda** també han continuat caient el 2011 i el descens de l'**ocupació** s'ha accentuat, principalment, perquè ha augmentat el nombre de respostes que apunten una reducció del 29% el 2010 fins al 40% el 2011. L'evolució de la **inversió** també ha estat negativa i ha anat empitjorant a mesura que avançaven els trimestres, si bé de mitjana ha tancat l'any 2011 amb un saldo negatiu molt similar al de l'any precedent.

Taula 1.2. Clima empresarial a la indústria manufacturera.

Comparativa amb Catalunya i Espanya

Indústria manufacturera	AMB	Catalunya	Espanya
Situació de l'any 2011			
Marxa del negoci	Dolenta	Dolenta	---
Evolució el 2011 respecte al 2010			
Volum de vendes	↓	↓	↓
Exportacions	↓	↓	→
Preus de venda	↑	↑	↑
Nombre d'ocupats	↑	→	↓
Inversió realitzada	↑	↑	↑

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Càmaras de Comercio (Espanya)

Taula 1.3. Clima empresarial a la construcció.

Comparativa amb Catalunya i Espanya

Construcció	AMB	Catalunya	Espanya
Situació de l'any 2011			
Marxa del negoci	Dolenta	Dolenta	---
Evolució el 2011 respecte al 2010			
Volum de vendes	↓	↓	↓
Preus de venda	↑	→	↑
Nombre d'ocupats	↓	↓	↓
Inversió realitzada	↑	↑	↑

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Càmaras de Comercio (Espanya)

Taula 1.4. Clima empresarial al comerç minorista.

Comparativa amb Catalunya i Espanya

Comerç minorista	AMB	Catalunya	Espanya
Situació de l'any 2011			
Marxa del negoci	Dolenta	Dolenta	---
Evolució el 2011 respecte al 2010			
Volum de vendes	↓	↓	↑
Preus de venda	↑	↓	↑
Nombre d'ocupats	↓	↓	↑
Inversió realitzada	↑	↓	←

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Càmaras de Comercio (Espanya)

↑ Positiu i millora respecte a l'any anterior
 ↓ Positiu i empitjora respecte a l'any anterior
 → Positiu i no canvia respecte a l'any anterior

↑ Negatiu i millora respecte a l'any anterior
 ↓ Negatiu i empitjora respecte a l'any anterior
 ← Negatiu i no canvia respecte a l'any anterior

Taula 1.5. Clima empresarial al sector hoteler.

Comparativa amb Catalunya i Espanya

Sector hoteler	AMB	Catalunya	Espanya
Situació de l'any 2011			
Marxa del negoci	Dolenta	Dolenta	---
Evolució el 2011 respecte al 2010			
Volum de vendes	↑	↑	↑
Preus de venda	↑	↑	↑
Nombre d'ocupats	↑	↑	↑
Inversió realitzada	↑	↑	↑

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Cámaras de Comercio (Espanya)

Taula 1.6. Clima empresarial als serveis a les empreses.Comparativa amb Catalunya³

Serveis a les empreses	AMB	Catalunya
Situació de l'any 2011		
Marxa del negoci	Dolenta	Dolenta
Evolució el 2011 respecte al 2010		
Volum de vendes	↓	↓
Preus de venda	↓	↓
Nombre d'ocupats	↓	↓
Inversió realitzada	↓	↓

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Cámaras de Comercio (Espanya)

↑ Positiu i millora respecte a l'any anterior
 ↓ Positiu i empitjora respecte a l'any anterior
 → Positiu i no canvia respecte a l'any anterior

↑ Negatiu i millora respecte a l'any anterior
 ↓ Negatiu i empitjora respecte a l'any anterior
 ← Negatiu i no canvia respecte a l'any anterior

³ Aquestes dades de l'enquesta no es poden comparar amb les d'Espanya perquè aquestes últimes es corresponen amb "altres serveis", que inclouen altres sectors a més del de serveis a les empreses.

El 2011, el **comerç minorista** a l'AMB presenta una evolució negativa molt semblant a la del 2010, és a dir, amb només petites diferències pel que fa a les magnituds dels saldos, excepte per a l'ocupació. Així, la **facturació** ha tornat a caure l'any 2011, amb un percentatge de respostes negatives (caiguda de la facturació) del 52%, que s'ha incrementat una mica respecte al 2010, a la qual cosa s'afegeix una disminució del percentatge de respostes positives, del 23% al 17%, respectivament. Els **preus de venda** van començar a presentar un saldo moderadament positiu la primera meitat del 2011, però van tornar a registres negatius durant la segona meitat, de manera que en el conjunt de l'any han registrat un saldo lleugerament negatiu, però moderadament menys negatiu que el 2010. En canvi, el saldo per a l'**ocupació** ha esdevingut més negatiu el 2011 atès que el percentatge de respostes negatives (descens dels ocupats) s'ha doblat des de l'11% el 2010 fins al 22% el 2011, mentre que el de respostes positives s'ha mantingut en el 4%. Pel que fa a la **inversió**, en canvi, el saldo negatiu s'ha moderat, però lleugerament, i semblaria apuntar un estancament amb un percentatge de respostes positives i negatives pràcticament idèntic i baix el 2011 (entre el 8% i el 9%).

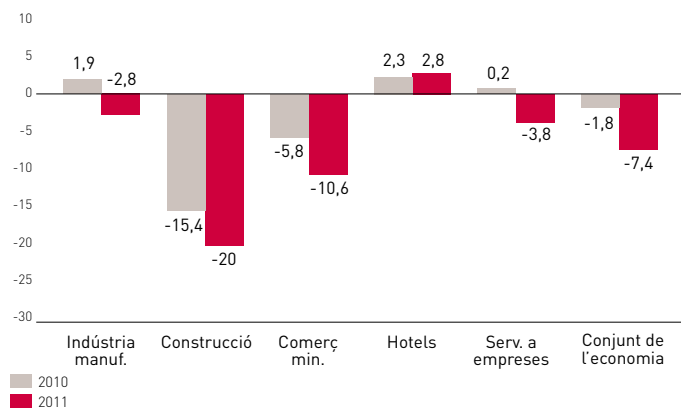
El **sector hoteler** és el que ha evolucionat millor a l'AMB l'any 2011 i a més ha estat un bon any, cosa que no es pot dir de la resta de sectors. Així, el percentatge de respostes que afirma que la marxa dels negocis ha estat bona supera el que diu que ha estat dolenta (del 40% enfront del 17%, respectivament). La **facturació** també ha registrat un saldo positiu i més elevat que el de l'any anterior, amb un augment del percentatge de respostes positives (increment de la facturació) fins al 47%, en paral·lel amb una disminució del de respostes negatives (descens de la facturació) fins al 30%. Malgrat aquesta millora, els **preus de venda** han registrat un saldo mitjà lleugerament negatiu el 2011, però força menys que el 2010 i el 2009. L'atonía de la demanda interna podria ser la causa de que el saldo encara sigui negatiu. Tanmateix, cal assenyalar que el turisme estranger ha evolucionat favorablement i que els trimestres de temporada alta (segon i tercer) els preus de venda han pujat, cosa que no s'observa en els dos anys precedents. El sector hoteler també és l'únic que ha registrat un saldo moderadament positiu per als **ocupats**. El nombre de treballadors ha crescut en temporada alta i ha caigut el primer i el quart trimestre per raons estacionals, però ho ha fet en menor mesura que els mateixos trimestres del 2009 i 2010. La **inversió** al sector hoteler ha registrat un saldo lleugerament positiu el 2011, si bé ha començat a flaquejar el darrer trimestre de l'any, com a la indústria. Cal esmentar que el sector hoteler a l'AMB (i també a Catalunya) ha tingut un 2011 millor que al conjunt d'Espanya, on la facturació, l'ocupació i la inversió han continuat registrant saldos negatius i força similars als del 2010. Destaca especialment el de la facturació amb una diferència entre el percentatge de respostes negatives i positives del -33% el 2011.

El sector de **serveis empresarials** a l'AMB ha registrat un empitjorament notable de la marxa dels negocis l'any 2011, com ha passat a la indústria, després de la relativa millora del 2010. De fet, aquest sector ha registrat saldos més negatius per a totes les variables d'anàlisi. Així, la **facturació** presenta un augment del percentatge de respostes negatives fins al 43% (34% el 2010), alhora que ha disminuït el percentatge de respostes positives, fins al 18% (22% el 2010). El mateix passa amb els **preus de venda**, l'**ocupació** i la **inversió**.

2. Evolució quantitativa de la facturació.

- La intensificació de la caiguda de les vendes ha estat important, en passar del -1,8% el 2010 al -7,4% el 2011, en termes nominals.
- Tots els sectors tenen una caiguda de la facturació, excepte l'hoteler.
- La construcció ha continuat sent el sector on la facturació ha caigut més, seguit pel comerç minorista, i ambdues caigudes són a taxes de dos dígitos.
- La indústria és l'únic sector que ha passat d'un creixement de la facturació el 2010 a una caiguda el 2011.

Gràfic 2.1. Facturació per al conjunt de l'economia i per sectors. Any 2011. Taxes de variació anual nominal, en percentatge)

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat

Resultats sectorials:

La facturació a la **indústria manufacturera** ha recaigut l'any 2011, després del lleuger augment del 2010 (-2,8% i 1,9%, respectivament). A la resta de sectors, la caiguda s'ha accentuat, excepte al sector hoteler, on ha crescut, fins i tot una mica més que el 2010. Així, la **construcció** ha registrat un descens de la facturació del -20% el 2011 enfront del -15,4% de l'any anterior, sent aquella la caiguda més forta de tots els sectors analitzats. L'ha seguit el **comerç minorista**, amb una disminució de les vendes del -10,6% el 2011, superior al -5,8% del 2010. I el següent sector amb una caiguda més forta ha estat el de **serveis a les empreses**, on ha estat del -3,8% el 2011, després d'haver aconseguit pràcticament un estancament el 2010 (-0,2%). Finalment, el sector **hoteler** és el que ha

evolucionat millor i ha aconseguit un augment de la facturació, per segon any consecutiu, fins i tot una mica superior al de l'any anterior: del 2,8% el 2011, cinc dècimes superior al del 2010.

Aquesta evolució sectorial ha fet que la facturació al conjunt de l'AMB hagi accelerat la caiguda fins al -7,4% nominal l'any 2011.

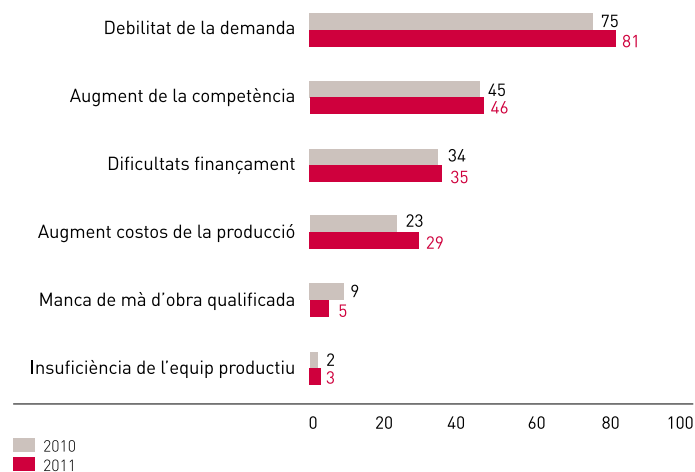
3. Factors que limiten la bona marxa dels negocis.

L'any 2011, els principals factors que limiten la bona marxa dels negocis a l'Àrea Metropolitana de Barcelona són la feblesa de la demanda i l'augment de la competència, però especialment el primer, que a més ha guanyat importància respecte al 2010, igual que a Catalunya i a Espanya.

L'altre factor que ha guanyat rellevància el 2011 a l'AMB ha estat l'augment dels costos de la producció, com a conseqüència de l'encariment del petroli, tot i que es tracta del quart factor en importància dels que s'analitzen a l'Enquesta de Clima Empresarial de la Cambra de Comerç de Barcelona i l'Idescat.

L'augment de la competència i les dificultats de finançament (segon i tercer factors limitadors) s'han mantingut pràcticament estables, però en nivells elevats el 2011.

Gràfic 3.1. Factors que limiten la bona marxa dels negocis al conjunt de l'economia. Comparativa 2010-2011. (Percentatge⁴)

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat

⁴: Aquesta pregunta està mesurada com el percentatge d'empreses que han assenyalat cadascun dels factors, ponderat pel pes que té l'empresa en el sector, en nombre de treballadors.

Resultats sectorials:

Els sectors més afectats per la **feblesa de la demanda** són la construcció i el comerç minorista. Ara bé, el percentatge d'empresaris que ho assenyala com a factor limitador era ja tan elevat el 2010, que el 2011 aconsegueix mantenir-se pràcticament igual i se situa en el 88% a ambdós sectors, però amb un clar empitjorament a partir de la segona meitat del 2011. Per contra, la bona evolució del turisme estranger ha fet que aquest factor hagi perdut importància al sector hoteler l'any 2011, tot i mantenir-se encara elevat. A la indústria i als serveis empresarials, la feblesa de la demanda ha guanyat protagonisme, sent aquest un dels factors que expliquen el deteriorament d'ambdós sectors al llarg del 2011. Els altres dos factors han estat l'augment dels costos de la producció en el cas de la indústria, i les dificultats de finançament en el cas dels serveis empresarials, com es detalla a continuació.

L'**augment de la competència** és el segon factor més limitador de la bona marxa dels negocis a tots els sectors, excepte a la indústria, on el segon factor és l'augment dels costos de la producció. Els sectors més afectats per aquell factor són l'hoteler i la construcció, tot i que ha perdut rellevància, especialment al sector hoteler, on ha passat de ser esmentat pel 68% dels empresaris el 2010 a ser-ho pel 55% el 2011. En canvi, a la indústria, l'augment de la competència ha guanyat pes com a factor limitador, en ser esmentat pel 41% dels empresaris (37% el 2010). I també puja al sector de serveis a les empreses, del 45% el 2010 al 48% el 2011. Cal destacar que, com el 2010, aquest factor està afectant més a les empreses de l'AMB que a les del conjunt del territori espanyol, sobretot a la indústria, a la construcció i als hotels.

Les **dificultats de finançament** (tercer factor limitador) es mantenen pràcticament estables, però elevades. Són una excepció a aquesta estabilitat els sectors dels hotels i dels serveis empresarials, on les dificultats de finançament empitjoren notablement: el 2010 aquest factor era esmentat pel 23% dels empresaris hotelers i el 26% dels del sector de serveis a les empreses, mentre que el 2011 aquests percentatges són del 32% i del 41%, respectivament. Per contra, a la indústria aquest factor perd una mica d'importància, en ser assenyalat pel 24% dels empresaris (29% el 2010).

L'**augment dels costos de la producció** (quart factor limitador) guanya rellevància degut a l'evolució alcista del preu del petroli el 2011, que ha afectat principalment a la indústria, on aquest factor és esmentat pel 47% dels empresaris, enfront el 29% de mitjana al conjunt de l'AMB. A més, aquesta xifra ha augmentat notablement des del 32% registrat el 2010 a la indústria. De fet, l'any 2011 l'augment dels costos de la producció al sector industrial ha passat per davant del de l'augment de la competència com a factor limitador de la bona marxa dels negocis. Aquest factor també ha guanyat una mica de pes als sectors dels hotels i dels serveis a les empreses.

Taula 3.1. Factors que limiten la bona marxa dels negocis al conjunt de l'economia. Comparativa amb Catalunya i Espanya (Percentatge)

Conjunt de l'economia	AMB	Catalunya	Espanya
Debilitat de la demanda	81 ↑	81 ↑	81 ↑
Augment de la competència	46 ↑	44 ↓	32 ↓
Dificultats de finançament i tresoreria	35 ↑	37 ↑	37 ↑
Augment dels costos de producció	29 ↑	32 ↑	---
Manca de mà d'obra qualificada	5 ↓	6 ↓	6 ↓
Insuficiència de l'equip productiu	3 ↑	3 =	3 ↑

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Càmaras de Comercio (Espanya)

Taula 3.2. Factors que limiten la bona marxa dels negocis a la indústria manufacturera. Comparativa amb Catalunya i Espanya (Percentatge)

Indústria manufacturera	AMB	Catalunya	Espanya
Debilitat de la demanda	75 ↑	74 ↑	82 =
Augment dels costos de producció	47 ↑	47 ↑	---
Augment de la competència	41 ↑	38 ↓	30 ↓
Dificultats de finançament i tresoreria	24 ↓	24 ↓	40 ↑
Manca de mà d'obra qualificada	3 ↓	5 ↓	8 ↓
Insuficiència de l'equip productiu	3 =	3 =	5 =

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Càmaras de Comercio (Espanya)

Taula 3.3. Factors que limiten la bona marxa dels negocis a la construcció. Comparativa amb Catalunya i Espanya (Percentatge)

Construcció	AMB	Catalunya	Espanya
Debilitat de la demanda	88 ↑	88 ↑	84 ↓
Augment de la competència	53 ↓	52 ↓	33 ↓
Dificultats de finançament i tresoreria	49 ↓	53 ↓	54 ↑
Augment dels costos de producció	17 ↓	22 ↑	---
Manca de mà d'obra qualificada	4 ↓	6 ↓	8 =
Insuficiència de l'equip productiu	2 =	3 ↓	3 ↓

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Càmaras de Comercio (Espanya)

↑ Guanya importància com a factor limitador de la marxa del negoci respecte a l'any anterior

↓ Perd importància com a factor limitador de la marxa del negoci respecte a l'any anterior

= Manté la importància com a factor limitador de la marxa del negoci respecte a l'any anterior

Taula 3.4. Factors que limiten la bona marxa dels negocis al comerç minorista. Comparativa amb Catalunya i Espanya (Percentatge)

Comerç minorista	AMB	Catalunya	Espanya
Debilitat de la demanda	88 ↑	89 ↑	84 ↑
Augment de la competència	36 ↓	38 ↓	38 ↑
Dificultats de finançament i tresoreria	28 =	34 ↑	31 =
Augment dels costos de producció	21 ↑	27 ↑	---
Manca de mà d'obra qualificada	8 ↓	5 ↓	6 ↓
Insuficiència de l'equip productiu	2 ↓	4 ↑	4 =

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Cámaras de Comercio (Espanya)

Nota metodològica:

Vegeu la metodologia de l'Enquesta de clima empresarial de la Cambra de Comerç de Barcelona i l'Idescat (dades de Catalunya i de l'Àrea Metropolitana de Barcelona): <http://www.idescat.cat/pub/?id=clem&m=m>

Sectors de l'enquesta de clima empresarial:

Indústria manufacturera: CCAE 09: 10-38
 Construcció: Construcció d'edificis (CCA 09: 412) i enginyeria civil (CCA 09: 42)
 Serveis: Comerç al detall (CCA 09: 47, excepte 473, 4779, 478 i 479) i Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes (CCA 09: 45, excepte 452); Hotels (CCA 09: 551) i Serveis a les empreses (CCA 09: 59, 60, 62, 63, 69-74, 77, 78, 80, 812, 82 i 951)

Taula 3.5. Factors que limiten la bona marxa dels negocis al sector hoteler. Comparativa amb Catalunya i Espanya (Percentatge)

Sector hoteler	AMB	Catalunya	Espanya
Debilitat de la demanda	76 ↓	67 ↓	82 ↑
Augment de la competència	55 ↓	47 ↓	36 ↑
Dificultats de finançament i tresoreria	32 ↑	27 ↑	27 ↓
Augment dels costos de producció	31 ↑	38 ↑	---
Manca de mà d'obra qualificada	10 ↑	13 ↑	10 =
Insuficiència de l'equip productiu	3 =	4 =	8 ↑

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat (AMB i Catalunya) i Cámaras de Comercio (Espanya)

Taula 3.6. Factors que limiten la bona marxa dels negocis als serveis a les empreses. Comparativa amb Catalunya i Espanya (Percentatge)

Serveis a les empreses	AMB	Catalunya
Debilitat de la demanda	79 ↑	80 ↑
Augment de la competència	48 ↑	47 ↑
Dificultats de finançament i tresoreria	41 ↑	38 ↑
Augment dels costos de producció	21 ↑	22 ↑
Manca de mà d'obra qualificada	7 ↓	6 ↓
Insuficiència de l'equip productiu	2 =	2 =

Font: Cambra de Comerç de Barcelona i Idescat

↑ Guanya importància com a factor limitador de la marxa del negoci respecte a l'any anterior
 ↓ Perd importància com a factor limitador de la marxa del negoci respecte a l'any anterior
 = Manté la importància com a factor limitador de la marxa del negoci respecte a l'any anterior

4. Relació de gràfics i taules

Gràfics

- 1.1 Evolució de la marxa dels negocis al conjunt de l'economia. Situació 2010-2011. Comparativa amb Catalunya
- 2.1 Facturació per al conjunt de l'economia i per sectors
- 3.1 Factors que limiten la bona marxa dels negocis al conjunt de l'economia. Comparativa 2010-2011

Taules

- 1.1 Clima empresarial al conjunt de l'economia. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 1.2 Clima empresarial a la indústria manufacturera. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 1.3 Clima empresarial a la construcció. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 1.4 Clima empresarial al comerç minorista. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 1.5 Clima empresarial al sector hotelier. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 1.6 Clima empresarial als serveis a les empreses. Comparativa amb Catalunya
- 3.1 Factors que limiten la bona marxa dels negocis al conjunt de l'economia. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 3.2 Factors que limiten la bona marxa dels negocis a la indústria manufacturera. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 3.3 Factors que limiten la bona marxa dels negocis a la construcció. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 3.4 Factors que limiten la bona marxa dels negocis al comerç minorista. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 3.5 Factors que limiten la bona marxa dels negocis al sector hotelier. Comparativa amb Catalunya i Espanya
- 3.6 Factors que limiten la bona marxa dels negocis als serveis a les empreses. Comparativa amb Catalunya i Espanya

L'ECOSISTEMA MOBILE A BARCELONA I CATALUNYA

1. Introducció

La indústria de les telecomunicacions ha sofert una gran transformació des de fa poc més d'una dècada. En aquest procés, la indústria de la telefonia mòbil hi juga un paper clau a l'evolucionar a uns ritmes sense precedents i provocar canvis en la manera en què els individus es comuniquen i fan negocis o, fins i tot, en la manera de viure.

En efecte, s'ha entrat en una etapa on la telefonia mòbil tindrà un profund impacte sobre la manera en què les persones interactuen, no només entre elles sinó també amb l'entorn. Així, els dispositius mòbils integrats revolucionaran sectors com l'assistència sanitària (a través del seguiment remot dels pacients), el transport (a través de la gestió intel·ligent de les destinacions i les xarxes de transport), els serveis bàsics com l'aigua o la llum (gràcies a comptadors i xarxes intel·ligents) i l'electrònica (en què cada dispositiu es podrà beneficiar d'una connexió mòbil). A més, el tsunami dels dispositius mòbils intel·ligents (*smartphones i tablets*) sembla mostrar-se, en un futur més proper que llunyà, com a l'eix vertebrador del paradigma d'un nou model d'informàtica personal i corporativa que, més que substituir l'anterior, li afegirà un nou component vital: la disponibilitat per a l'usuari a qualsevol moment i lloc.

Dins d'aquest marc de referència global i amb l'experiència acumulada des del 2006 en la celebració del *Mobile World Congress*, la ciutat de Barcelona ha estat designada la primera *Mobile World Capital* fins l'any 2018 pel GSMA. Amb aquest projecte, Barcelona tracta d'aprofitar el potencial de desenvolupament econòmic vinculat a la telefonia mòbil amb l'objectiu de constituir-ne un clúster de primer nivell a Catalunya i, en particular, a la ciutat i la seva àrea metropolitana. Aquesta aposta hauria de permetre la constitució d'un nou ecosistema a la ciutat on desenvolupar els serveis transversals de la indústria mòbil i el creixement d'un nou sector industrial al voltant de la mobilitat, a més de posicionar Barcelona com una plataforma òptima per globalitzar solucions d'èxit.

En aquest marc, el present informe se centra en la caracterització de la situació de partida del denominat ecosistema *mobile* a Barcelona i Catalunya, per tal d'identificar les bases sobre les que es recolzen les expectatives de creixement futur i de posicionament de la ciutat en aquest àmbit, tot tenint en compte les tendències globals del sector i les xifres que el caracteritzen a nivell mundial

2. La definició de l'ecosistema *mobile*

Tot i la creixent importància del sector *mobile* a nivell internacional, és encara difícil trobar una definició exacta, precisa i consensuada del mateix.

El darrer informe sobre les Telecomunicacions de l'OCDE (*OECD Communications Outlook 2011*) fa constants referències al sector *mobile* sense definir clarament els elements que el caracteritzen o les empreses que el formen. Amb tot, de la seva lectura se'n desprèn que entén per sector *mobile* només el que fa referència a la telefonia mòbil (és a dir, el negoci dels operadors telefònics) sense tenir en compte altres sectors que se'n puguin derivar, com els desenvolupadors d'aplicacions o els fabricants d'equips. La Comissió del Mercat de les Telecomunicacions espanyola utilitza el mateix criteri i considera el sector *mobile* exclusivament des del punt de vista dels operadors, és a dir, el que la Nomenclatura d'Activitats Econòmiques de la Unió Europea (NACE) defineix com a sector 6120. Telecomunicacions sense fils. I aquesta és una cotilla massa estreta per a recollir la magnitud de l'impacte econòmic que l'emergència d'usos dels dispositius mòbils pot arribar a generar entre els sectors productius més directament vinculats.

D'altra banda, però, l'*European Cluster Observatory*, que ha començat a definir i delimitar el nou clúster del mòbil a nivell europeu, defineix la mobilitat com:

[...] tenir accés i capacitat d'utilitzar la informació i els serveis de comunicacions de forma independent de la ubicació [...]

De la mateixa manera, des de la perspectiva de les telecomunicacions: *La mobilitat és tenir accés a la comunicació personal i l'entorn de les tecnologies de la informació, independentment del lloc i de la tecnologia d'accés de dispositius.*

Però també:

La mobilitat és poder rebre i enviar dades i informació des de i cap als objectes mòbils.

Per tant, queda palesa la dificultat en la definició d'un sector que, d'altra banda, esdevé crucial per al futur de les telecomunicacions a nivell mundial. Tot i així, de cara a una anàlisi del sector ampliat, es poden determinar tres nivells que conformen el sector *mobile* i els seus subsectors vinculats:

Nivell 1. El sector de la telefonia mòbil en el sentit més tradicional del terme. És a dir, el conjunt d'empreses que actuen com a operadors o proveïdors de serveis de comunicacions.

Nivell 2. Els sectors satèl·lits de la pròpia telefonia mòbil. Són sectors que s'han desenvolupat i crescut al voltant de la telefonia mòbil. Exemples d'aquests sectors són el desenvolupament d'aplicacions per a mòbils i altre programari, la fabricació de dispositius, l'elaboració de continguts per a dispositius intel·ligents, etc.

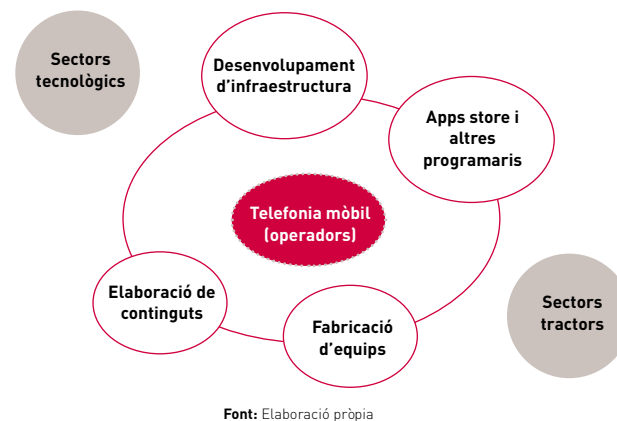
Nivell 3. Els sectors tecnològics: són els sectors facilitadors de la tecnologia per al desenvolupament de la telefonia mòbil en el seu sentit més ampli (desenvolupament de tecnologies sense fils, sistemes d'informació geogràfica, etc.).

Els sectors tractors: són aquells sectors que poden actuar com a tractors del sector com a consumidors de tecnologies *mobile* (sector financer, sector del comerç, sector de l'oci i el turisme, administració pública, etc.).

L'associació GSMA (*Groupe Spéciale Mobile Association*), que representa no només els interessos dels operadors mòbils a nivell mundial sinó també els de més de 200 empreses en l'àmbit de la fabricació de telèfons, empreses de programari, proveïdors d'equips, empreses d'Internet i mitjans de comunicació i organitzacions d'entreteniment, ha estat pionera en definir el que anomena ecosistema *mobile*.

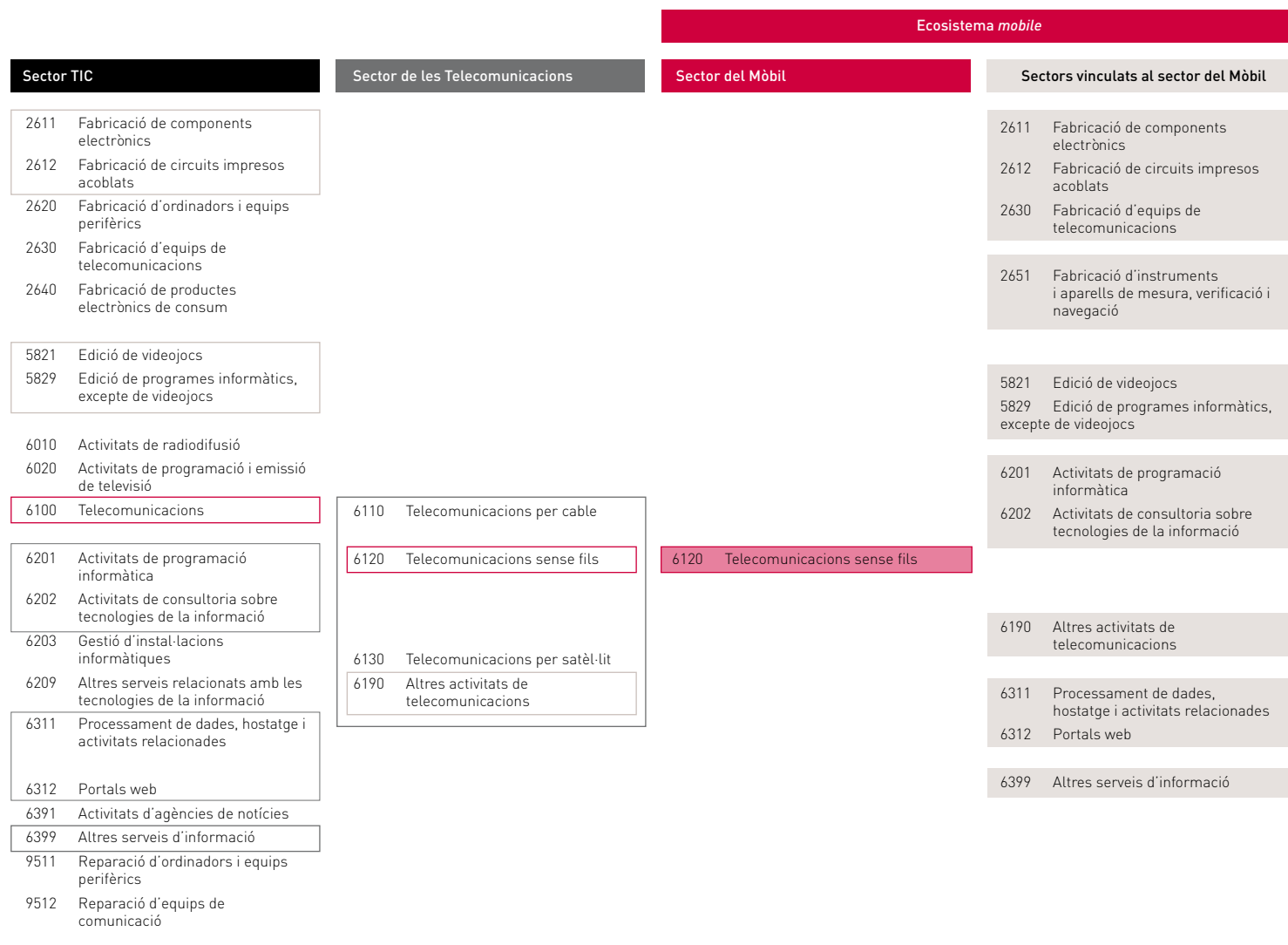
El present informe es proposa definir, identificar, dimensionar i analitzar l'anomenat ecosistema *mobile* a Catalunya i Barcelona a partir de les principals fonts disponibles¹. A les dues figures següents es representa de manera gràfica el conjunt de l'ecosistema *mobile* (que transcendeix el sector *mobile* estricte) tal i com s'ha d'entendre a efectes d'aquesta anàlisi.

Figura 1. Definició dels subsectors que conformen l'ecosistema *mobile*

1. Com són l'enquesta de Serveis que elaboren anualment l'Idescat i l'INE, el Baròmetre del sector tecnològic de Catalunya, que elabora també amb freqüència anual el Cercte Tecnològic de Catalunya, i el Sistema de Balanços Ibèrics (SABI), que recull els comptes anuals i les principals magnituds de les empreses espanyoles i portugueses.

Figura 2. Definició del sector TIC, les Telecomunicacions i l'ecosistema mobile

Font: OECD Communications Outlook 2011, Baròmetre de la comunicació a Catalunya 2012, Enquesta de Serveis de Catalunya (INE i Idescat), Directori Central d'Empreses (INE), Registres d'Afiliació a la Seguretat Social i SABI. Elaboració pròpia a partir de les diferents definicions del sector TIC, el sector de les telecomunicacions i el sector mobile de l'OCDE, la Comissió de Mercat de les Telecomunicacions i el GSMA

3. Les xifres globals de les telecomunicacions i del *mobile*

Al conjunt de països de l'OCDE, el sector de les telecomunicacions va generar uns ingressos de gairebé 1.160.000 milions de dòlars l'any 2009, el que suposa el 2,8% del PIB (v. Taula 01).

El serveis de veu segueixen representant la major font d'ingressos del sector, tot i la caiguda dels preus de les trucades. L'any 2000 els ingressos provinents de la telefonia mòbil suposaven el 24% dels ingressos totals de les telecomunicacions. Deu anys més tard, aquest percentatge s'ha més que doblat i ja suposen gairebé el 50% dels ingressos del sector. En concret, l'any 2009 hi ha 13 països de l'OCDE en què el seu mercat de telefonia mòbil és més gran que el de la telefonia fixa. Així doncs, els serveis mòbils han proporcionat la principal font de creixement de la indústria de les telecomunicacions en els últims anys.

El sector de les telecomunicacions és també un sector altament inversor. De fet, a la mitjana dels països de l'OCDE, la inversió que realitza suposa aproximadament el 15% dels seus ingressos.

El sector *mobile* va generar uns ingressos de gairebé 527.000 milions de dòlars als països de l'OCDE l'any 2009 (uns 420.000 milions d'euros) després de multiplicar la seva facturació per 2,9 en una dècada.

Així mateix, segons dades més recents de l'*European Mobile Industry Observatory*, que promou l'associació GSMA, per a l'any 2011, la indústria del mòbil genera uns 174.000 milions d'euros en el conjunt dels països de la Unió Europea, fet que suposa aproximadament l'1% del PIB de la zona.

Cal remarcar que, segons la mateixa font, la contribució de la indústria del mòbil a l'economia europea va més enllà dels ingressos directes que generen els operadors de telefonia mòbil (OTM). Tot l'ecosistema de la indústria del mòbil genera a la Unió Europea al voltant d'1,7 milions de llocs de treball (un 22% dels quals de manera directa i la resta de manera indirecta), i, a més, aporta al voltant de 83.000 milions d'euros a les arques públiques del conjunt de països de la Unió Europea, dels quals 65.000 provenen directament dels OTM.

Així doncs, la indústria de la telefonia mòbil és ara una indústria clau a Europa, comparable en grandària a la indústria aeroespacial (que s'estima que genera uns ingressos al voltant dels 147.000 milions d'euros) i fins i tot més gran que la indústria farmacèutica i de biotecnologia (95.000 milions d'euros).

Taula 1. Principals indicadors del sector de les telecomunicacions i del *mobile*

Any 2009. Mitjana OCDE

Indicadors d'oferta	Espanya	Països OCDE
Ingressos del sector de les Telecomunicacions (en milions de US Dollars)	58.000	1.158.978
% d'ingressos sobre el PIB que suposa el sector de les Telecomunicacions	3,96%	2,81%
"Ingressos del sector de la telefonia mòbil (en milions de US Dollars)"	20.074	526.855
% d'ingressos de la telefonia mòbil sobre el total d'ingressos de les Telecomunicacions	34,61%	45,46%
"Inversió pública en telecomunicacions (com a % dels ingressos del sector)"	10,20%	15,10%
Inversió pública en telecomunicacions per càpita (En US dollars)	129,3	143,2
"Patents en telecomunicacions 1997-2007 (Oficina de Patents Americana)"	515	88.021
"Patents en telecomunicacions 1997-2007 (Oficina Europea de Patents)"	153	100.068

Indicadors de demanda	Espanya	Mitjana països OCDE
"Despesa en telecomunicacions de les famílies (en % de la renda disponible de les famílies) 1"	2,8%	2,7%
Nombre de subscripcions de banda ampla per cada 100 habitants	21,3	23,1
% de llars que disposen de banda ampla	57,4%	61,0%
Nombre de telèfons mòbils per cada 100 habitants	111,2	102,6
"Penetració dels smartphones 2 (% de smartphones sobre el total de telèfons mòbils)"	51,1%	44,0%
% de població amb telèfons amb accés a 3G (2011) 3	60,0%	51,0%
% de població que utilitza la tecnologia 3G en el telèfon de manera activa (2011) 3	23,1%	21,0%

Font: OECD Communications Outlook 2011, ComScore, Wireless Intelligence (Economic Intelligence Unit), Comissió Europea

1 Dades per la UE27

2 Dades per la UE5 (França, Alemanya, Itàlia, Gran Bretanya i Espanya)

3 Mitjana ponderada de 30 països europeus

Avui dia, a més, els serveis de telefonia mòbil estan disponibles arreu, amb una taxa de cobertura de gairebé el 100% de la població i una taxa de penetració del 128% a Europa (davant del 100% al Japó i el 104% als Estats Units), sempre segons dades del GSMA. Això representa, per tant, 656 milions de subscripcions individuals (mesurats pel nombre de targetes SIM actives).

A aquest fet ja prou revelador, cal afegir-hi també un altre fenomen clarament transformador del sector, sobretot en els dos darrers anys: l'aparició i popularització dels anomenats smartphones. A més, a la vegada que ha crescut la penetració dels *smartphones*, també ha augmentat la inversió en aplicacions per a mòbils que, al seu torn, ha esperonat la utilització d'aquestes aplicacions per part dels usuaris. L'aparició dels smartphones, per tant, ha suposat un veritable efecte multiplicador per al sector ja que actua a la vegada com a canalitzador de l'oferta i la demanda de serveis mòbils.

Cal esmentar en aquest context que Espanya se situa entre els països capdavanters en la major part dels indicadors de demanda del sector telecomunicacions. Destaca especialment la forta penetració dels *smartphones*, que concentren el 51% dels telèfons mòbils (mentre que la mitjana del conjunt de països de l'OCDE és del 44%), el nombre de telèfons mòbils per cada 100 habitants (111,2, per una mitjana OCDE de 102,6), la població amb telèfons amb accés a 3G i l'ús d'aquesta tecnologia de manera activa (60% i 23,1% a Espanya, respectivament, mentre que la mitjana ponderada de 30 països europeus és del 51% i 21%).

El sector de les telecomunicacions va generar a Espanya uns ingressos de més de 58.000 milions de dòlars l'any 2009, fet que el situa com el tercer país en volum de facturació de la zona euro, només per darrera d'Alemanya i França. El pes de les telecomunicacions sobre el PIB estatal (4%) se situa 1,1 punts percentuals per sobre de la mitjana dels països de la OCDE, superat només per Estònia, Corea i Portugal. D'altra banda, la telefonia mòbil genera a l'estat espanyol uns ingressos de més de 20.000 milions de dòlars, de manera que se situa entre els quatre primers països de la zona euro, més que duplicant la facturació de la resta de països d'aquest àmbit. Tot i així, el pes dels ingressos de la telefonia mòbil sobre el total d'ingressos de les telecomunicacions d'Espanya (34,6%) és inferior a la mitjana de la OCDE (45,5%).

Pel que fa a l'ocupació en empreses de telecomunicacions, durant els últims anys (2007-2009) s'ha registrat una frenada del seu creixement (segons les dades disponibles de l'OCDE) en un context en què la crisi econòmica ha accelerat certs processos en curs de consolidació en la indústria. Per exemple, France Télécom i Deutsche Telekom es van fusionar el 2010 a la Gran Bretanya i van formar una empresa conjunta que ha

Taula 2. Països de la Zona Euro amb major volum d'ingressos del sector del mòbil i les telecomunicacions. Any 2009.

M \$	Mòbil	Telecom.	% Telecom.	% ingressos sector mòbil s/telecom.
Alemanya	30.139	84.167	2,53	35,8
França	26.460	73.894	2,79	35,8
Itàlia	24.583	47.083	2,23	52,2
Espanya	20.074	58.007	3,96	34,6
Holanda	9.240	19.669	2,48	47,0
Grècia	6.022	10.840	3,35	55,6
Bèlgica	5.701	13.421	2,85	42,5
Àustria	4.564	7.058	1,85	64,7
Portugal	4.199	10.514	4,52	39,9
Finlàndia	2.917	5.624	2,36	51,9

Font: OECD Communications Outlook, 2011

reduït el nombre d'operadors de xarxes mòbils en aquest país. Les dades d'ocupació de les grans empreses de telecomunicacions a nivell mundial (de l'OCDE i de països no pertanyents a l'OCDE) revelen que l'ocupació s'ha mantingut relativament estable durant els anys 2008-2009, mentre que es va incrementar un 8% de 2007 a 2008. De tota manera, cal tenir en compte que l'ocupació relacionada amb les xarxes de telecomunicacions, la construcció i el propi manteniment de la xarxa són sovint subcontractats², i aquest fet explica en part les tendències en l'ocupació del sector en alguns països. A finals de 2010, les tres empreses de telecomunicacions amb major nombre de treballadors eren China Telecom, ATT i Telefónica (amb 312.520, 272.450 i 261.649 empleats, respectivament).

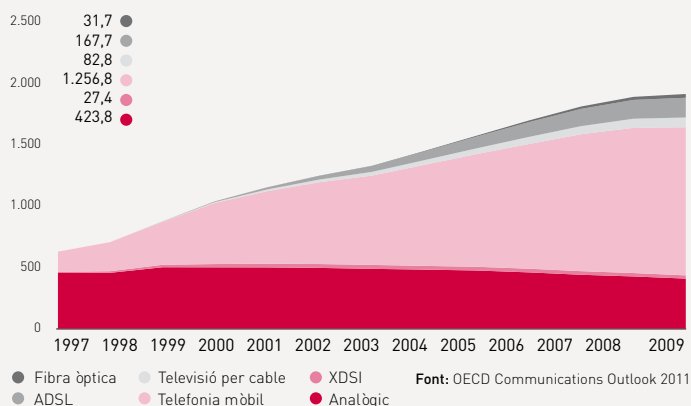
En conjunt, el sector de la telefonia mòbil encara té un llarg camí per recórrer i, amb tota probabilitat, experimentarà en un període molt curt de temps una profunda transformació, tant pel que fa al model de negoci com pel que fa als usuaris, els operadors i altres actors.

2. Mentre que abans la construcció i l'operació d'una nova xarxa de telefonia mòbil es duia a terme pels empleats directes d'un operador de serveis de telecomunicacions, ara és executada per un fabricant d'equips.

Les tendències mundials

- L'any 2009 hi havia als països de l'OCDE més de 285 milions de subscriptors de banda ampla, fet que suposa un creixement del voltant del 40% en tan sols una dècada.
- L'estructura de la despesa en serveis de telecomunicacions s'ha modificat reflectint l'extensió en l'ús del telèfon mòbil en el conjunt de la societat. Les persones amb ingressos alts van ser les primeres en adoptar les noves tecnologies sense fils, però l'any 2009 les persones amb ingressos més baixos que tenen accés a la telefonia mòbil ja han superat el 50%.
- D'altra banda, les generacions més joves han estat clarament líders en el procés transformador del sector de la telefonia i la transició des de la telefonia fixa a la telefonia mòbil. L'any 2009 els menors de 26 anys van dedicar més del 85% de les seves despeses de telecomunicacions a la telefonia mòbil, mentre que els majors de 75 anys hi van dedicar només el 25%.
- A la vegada, s'ha iniciat una transformació profunda del model de negoci del sector i de les relacions entre operadors, proveïdors de serveis i clients, a mesura que s'ha anat oferint un millor servei a preus més baixos.
- L'any 2010 es van superar, als països de l'OCDE, més de 2.000 milions de rutes d'accés a les comunicacions, el 63% de les quals corresponen a la telefonia mòbil.
- Segons dades de l'OCDE, entre 2000 i 2009 els ingressos de les 100 principals empreses a nivell mundial del sector de les telecomunicacions van experimentar un creixement del 8% anual i del 12% en termes de benefici net.
- L'espectre d'usos del telèfon mòbil s'ha ampliat clarament des de les simples trucades de veu fins a un ampli rang d'activitats multimèdia:

Figura 1. Evolució de l'accés a la xarxa als països de la OCDE

- El sector ha resistit relativament bé les dues crisis econòmiques de la darrera dècada gràcies, sobretot, a l'anomenada banda ampla de nova generació. Tot i així, no ha estat fins que els consumidors s'han convertit en un factor tractor de la demanda que la banda ampla s'ha popularitzat i ha generat la transició cap a nous models de negoci en el sector de les telecomunicacions.
- Els operadors de telefonia mòbil no estan deixant escapar les oportunitats i els reptes que la banda ampla de nova generació ha creat. I això és més que evident si s'observa el fort creixement del mercat d'aplicacions per a mòbils en els darrers dos anys.
- Pel que fa a Espanya, com en altres països, l'ús de telèfons mòbils està liderat per la telefonia (trucades realitzades i rebudes). El 2009, la majoria dels usuaris de telèfons mòbils (al voltant del 90%) va dur a terme aquesta activitat, i més del 80% ho va fer amb una freqüència diària.
- D'altra banda, a Espanya, els individus que reben o envien SMS han augmentat del 75% al 85% dels usuaris de mòbils en els darrers quatre anys. A banda del fenomen dels SMS, des de l'any 2005 s'han produït altres fets destacats en la relació entre els usuaris i els dispositius mòbils. Dos de cada tres usuaris utilitza el seu mòbil com una càmera, davant un de cada cinc a principis de 2005. A més, un de cada dos usuaris de mòbils utilitzen ara la tecnologia Bluetooth, davant de menys d'un de cada deu el 2005. Un nombre significatiu d'usuaris de mòbils també envia vídeos (38%) o missatges multimèdia (32%).
- Tot i així, hi ha un conjunt d'usos que encara es mantenen marginals, ja sigui perquè el mòbil no és la plataforma preferida, o perquè alguns usos estan encara en etapes molt preliminars del seu desenvolupament (com la descàrrega de jocs, el correu electrònic, l'accés a Internet, els serveis de localització mòbil o la televisió).
- No obstant això, el correu electrònic al mòbil s'ha incrementat durant els últims temps a Espanya i s'acosta al 10% dels usuaris de telefonia mòbil.
- L'única incògnita que resta per ara és poder discernir els efectes que tindrà el desenvolupament del subsector de la telefonia mòbil en les diferents cadenes de valor. En concret, quin efecte tindrà en els ingressos per publicitat dels diferents operadors i si, tal i com sembla que és la tendència, la publicitat es desplaçarà de la televisió cap a Internet, ja sigui al telèfon, a la tauleta o a l'ordinador.

4. Les telecomunicacions i l'ecosistema *mobile* a Catalunya i Barcelona

L'anàlisi sectorial que es presenta a continuació inclou un doble enfocament, des del vessant de l'oferta i des del vessant de la demanda. En l'àmbit de l'oferta s'ha fet una anàlisi de tipus macro de les empreses proveïdores de serveis de telecomunicacions i de l'ecosistema *mobile* en particular a Catalunya i Barcelona, tot analitzant les principals xifres que descriuen el sector, com el nombre d'empreses, el grau de concentració, l'ocupació o el volum de negoci.

Pel que fa a l'anàlisi de la demanda, s'apunten quins poden ser els principals agents consumidors i, en definitiva, agents tractors del sector *mobile*. En aquest sentit es citen sectors com la banca o la salut, i com a principals consumidors, no només les persones individualment sinó també l'administració pública, com a gran demandant dels serveis que la nova telefonia mòbil pot oferir tant a la pròpia administració com al consumidor final, en tant que usuari dels serveis que proveeix el sector públic.

4.1. Anàlisi de l'oferta

El Baròmetre del sector tecnològic de Catalunya que elabora anualment el Cercle Tecnològic de Catalunya (CTEco) mostra un any més que el sector tecnològic català té una gran capacitat innovadora, basada, sobretot, en el talent professional i en el domini de la tecnologia. A més, el sector afronta noves i clares oportunitats per créixer en sectors específics com el mòbil o la mobilitat, les smart cities, l'anomenat Internet de les coses o el cloud, sectors que per poder desenvolupar-se necessiten, segons els experts, projectes de major dimensió que els actuals i en els quals, segurament, la col·laboració públic-privada en serà la clau.

Així, segons les dades del Baròmetre, el sector TIC a Catalunya presentava un volum de facturació al voltant dels 12.000 milions d'euros l'any 2010 –que suposa el 15,2% del total a Espanya-. D'aquests 12.000 milions, el 51% corresponen al sector de les telecomunicacions i el 32% a les tecnologies de la informació. Les manufactures representaven només el 16,3% i el programari amb prou feines arribava a l'1% de la facturació.

Si s'observa el nombre d'empreses o l'ocupació, però, el subsector més important és el de les tecnologies de la informació, que representa gairebé el 80% de les empreses i el 67% de l'ocupació del sector TIC a Catalunya.

Amb un nombre relativament reduït d'empreses, a Catalunya la branca de les telecomunicacions genera la major part de la facturació de les TIC i ocupa més de 10.000 treballadors l'any 2010.

En conjunt, a Catalunya hi ha un total de 773 empreses en el sector de les telecomunicacions que ocupen al voltant de 10.300 persones i van generar un volum de negoci de 6.067 milions d'euros l'any 2010.

El Principat genera un 11,3% del volum de negoci d'aquest sector a Espanya, però cal tenir en compte que la ubicació de la seu central de les grans empreses operadores a la Comunitat de Madrid –com és el cas de Telefónica, Vodafone-Espanya i France-Télécom España (Orange) en el subsector de les telecomunicacions sense fils-, provoca que part dels ingressos generats en altres territoris siguin registrats en aquesta Comunitat Autònoma. D'altra banda, a Catalunya s'hi troba el 15,5% de les empreses i el 10,2% dels treballadors del conjunt de l'estat.

Taula 3. Principals xifres del sector de les Telecomunicacions a Catalunya i Barcelona.
Any 2010

	Nombre d'empreses	Nombre de treballadors	Xifre de negocis (M€)
En valors absoluts			
Barcelona ciutat	332	7.992	5.167
Barcelona província	631	9.662	5.858
Catalunya	773	10.287	6.067
Espanya	4.985	100.356	53.720
Pes en relació al següent territori superior			
Bcn ciutat / Bcn província	52,7%	82,7%	88,2%
Bcn província / Catalunya	81,7%	93,9%	96,6%
Catalunya / Espanya	15,5%	10,2%	11,3%

Font: Estimació del Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructures a partir del Sistema de Balances Ibèriques (SABI), els registres d'Afiliats a la Seguretat Social i l'Enquesta de Serveis de l'Idescat i el Baròmetre del sector tecnològic de Catalunya.

1 Sectors NACE que recull la taula, segons l'activitat principal que informa el SABI: 6110, 6120, 6130, 6190.

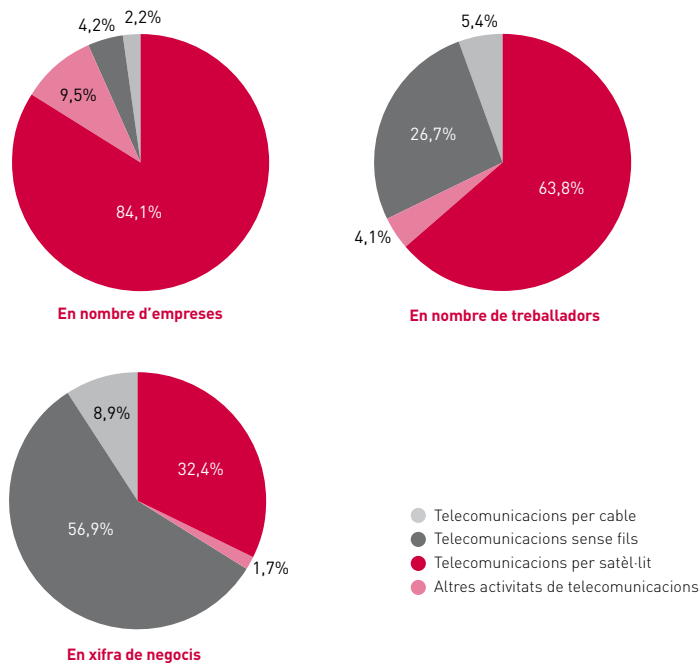
2 Sense tenir en compte les empreses de menys de 5 treballadors

El sector de les telecomunicacions a Catalunya, es concentra molt clarament a l'àrea Barcelona, on hi ha el 82% de les empreses i el 94% dels treballadors amb que compta al Principat. En particular, la ciutat de Barcelona aplega més de la meitat de les empreses de la província (52,7%) així com més de quatre cinques parts dels treballadors (82,7%) i de la xifra de negocis de les empreses d'aquest sector a la demarcació.

El subsector predominant en xifra de negocis és el de les telecomunicacions sense fils que absorbeix més de la meitat del sector (56,9%) , mentre que pel que fa al nombre d'empreses i treballadors, més de la quarta part (84,1%) i més de les dues terceres parts (63,8%) respectivament corresponen al subsector d'altres activitats de telecomunicacions .

Figura 3. El sector de les telecomunicacions a Catalunya

Any 2010. Pes de cada subsector sobre el total de les telecomunicacions

Segons les dades disponibles de l'any 2010, l'ecosistema *mobile* estaria configurat a Catalunya per unes 2.500 empreses, que ocupen al voltant de 29.600 persones i generen un volum de negoci proper als 3.900 milions d'euros. De manera semblant al que succeeix amb el sector de les telecomunicacions, l'ecosistema *mobile* a Catalunya es concentra pràcticament en la seva totalitat a l'àrea de Barcelona, on s'ubiquen el 86% de les empreses i el 93% dels treballadors

D'altra banda, considerant l'ecosistema *mobile* en la seva globalitat, Catalunya concentra prop de la quarta part (el 23%) de les empreses del conjunt d'Espanya, amb una quota de llocs de treball de gairebé el 14%, i un volum de negoci generat del 6,6% del total. Cal però tenir present que les fonts disponibles només registren l'activitat on hi ha la seu central de l'empresa, sense desagregar territorialment la repercussió de la resta dels seus centres de producció.

El sector del mòbil, i de la mobilitat, no presenta només unes clares oportunitats de creixement sinó que també pot actuar de tractor de tots aquells altres sectors que s'hi poden vincular de manera directa.

Taula 4. Principals xifres de l'ecosistema *mobile* a Catalunya i Barcelona¹

Any 2010

	Nombre d'empreses	Nombre de treballadors	Xifra de negocis (M€)
En valors absoluts			
Barcelona	1.169	16.878	2.492
Barcelona província	2.168	27.489	3.701
Catalunya	2.535	29.612	3.878
Espanya	11.003	213.441	58.443
Pes en relació al següent territori superior			
Bcn ciutat / Bcn província	53,9%	61,4%	67,3%
Bcn província / Catalunya	85,5%	92,8%	95,4%
Catalunya / Espanya	23,0%	13,9%	6,6%

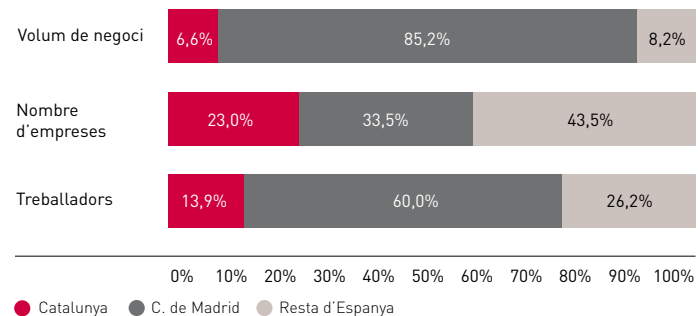
Font: Estimació del Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructures a partir del Sistema de Balances Ibèriques (SABI), els registres d'Afiliats a la Seguretat Social i l'Enquesta de Serveis de l'Idescat i el Baròmetre del sector tecnològic de Catalunya.

¹Sectors NACE que recull la taula, segons l'activitat principal que informa el SABI: 6120 i tot l'ecosistema auxiliar: 2611, 2612, 2630, 2651, 5821, 5829, 6201, 6202, 6190, 6311, 6312, 6399.

² Sense tenir en compte les empreses de menys de 5 treballadors

Figura 4. Distribució territorial de l'ecosistema *mobile* a Espanya

Any 2010. Pes sobre el total a Espanya

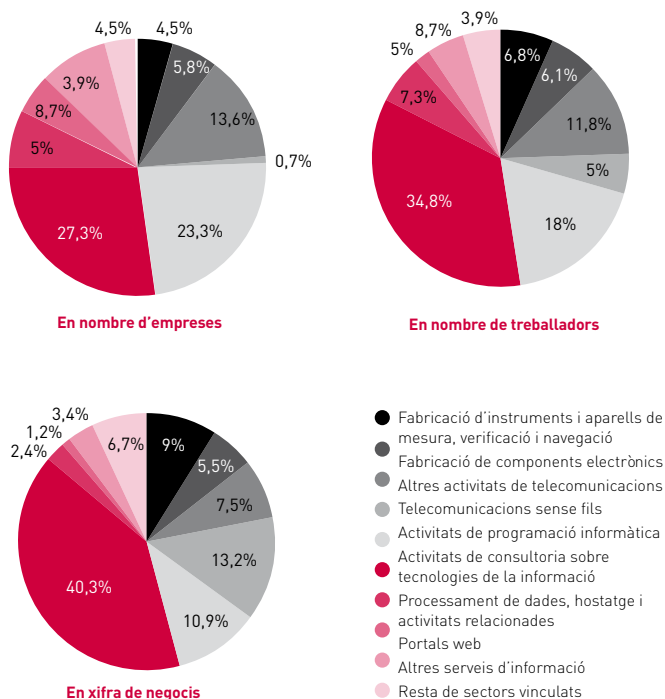
Font: Elaboració pròpia a partir del Sistema de Balances Ibèriques (SABI).

¹Sectors NACE que recull la taula, segons l'activitat principal que informa el SABI: 6120 i tot l'ecosistema auxiliar: 2611, 2612, 2630, 2651, 5821, 5829, 6201, 6202, 6190, 6311, 6312, 6399.

Els sectors vinculats, tot i que no de manera exclusiva, amb el sector de les telecomunicacions sense fils que configuren l'ecosistema *mobile* i que, per tant, poden beneficiar-se directament d'aquests creixement del sector es representen a la Figura 05. De tots aquests sectors, el més important, tant pel que fa al nombre d'empreses com per l'ocupació i el volum de negoci que genera, és el sector de les activitats de consultoria de tecnologies de la informació, que representa més d'un 27% de les empreses vinculades al sector del mòbil, ocupa el 38% dels treballadors i genera un 46% de la xifra de negocis del total dels sectors vinculats.

Dos dels altres sectors vinculats que també són rellevants, tot i que a més distància que les activitats de consultoria, són els sectors de programació informàtica i d'altres activitats de les telecomunicacions. En conjunt, aquests dos subsectors, representen el 40% de les empreses vinculades al sector de la telefonia mòbil i aporten el 24% de la xifra de negoci.

Figura 6. Estructura de l'ecosistema *mobile* a Catalunya
Any 2010. Pes de cada subsector sobre el total de l'ecosistema *mobile*

En l'àmbit industrial, el sector de la fabricació d'instruments i aparells de mesura, verificació i navegació que engloba des de la producció de sensors fins als sistemes de navegació per satèl·lit com el GPS és, juntament de fabricació de components electrònics, el sector d'activitat més representatiu dins dels sectors vinculats amb la telefonia mòbil. Aquests dos sectors industrials representen en conjunt l'11% de les empreses vinculades, però ocupen el 15% dels treballadors i generen gairebé el 20% del volum de negoci dels sectors vinculats.

D'altra banda, en l'estructura de l'ecosistema *mobile* les telecomunicacions sense fils –la branca més pròpiament *mobile*– representa el 13,2% de la xifra de negocis, el 5% del nombre de treballadors i el 0,7% del nombre d'empreses.

4.2. Anàlisi de la demanda

El creixement i la consolidació tant del sector del mòbil com dels seus sectors vinculats depenen, en gran mesura de l'existència d'un sectors potents que facin de tractors. I aquests sectors es troben en determinats àmbits empresarials, el sector públic i, també, en els propis usuaris de telefonia mòbil.

Com ja determinen les tendències internacionals anteriorment descrites, el creixement del sector de la telefonia mòbil en els darrers dos anys es deu a l'aparició i, sobretot, a l'ús més generalitzat, dels anomenats *smartphones* i *tablets* en el conjunt de la població.

Espanya se situa molt per sobre la mitjana europea pel que fa a les subscripcions a telèfons mòbils, al voltant del 23 milions, dels quals un 51% ja són *smartphones*. I és precisament aquest tipus de dispositiu el que ha permès l'aparició d'un nou sector vinculat a la telefonia mòbil que, ara com ara, és, segurament, el sector vinculat amb més perspectives de creixement. Es tracta del sector de les aplicacions per a telèfons mòbils, amb unes xifres relacionades cada vegada més eloqüents. A finals de l'any 2011, l'*App Store* d'Apple va superar 15.000 milions de descàrregues d'aplicacions i la botiga de Google per als telèfons Android, l'*Android Market*, va superar els 10.000 milions de descàrregues. El mercat, doncs, està en plena fase expansiva. Segons dades de la consultora tecnològica International Venture Consultants, s'estima que l'any 2014 el mercat mundial d'aplicacions per al mòbil ingressi al voltant de 6.170 milions d'euros, el que suposa més que doblar els ingressos actuals del sector. Per a Espanya la mateixa consultora estima uns ingressos per al 2014 del voltant dels 200 milions d'euros.

L'alta penetració en el mercat dels *smartphones* i les *tablets* obre una nova oportunitat per al sector del programari per a mòbils, o *apps*

D'altra banda, segons dades de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, a la província de Barcelona hi ha contractades 4.047.976 línies de telefonia mòbil de postpagament, el que suposa una taxa de penetració del 73,5% molt per sobre la mitjana espanyola (que és del 66,9%). Aquesta alta penetració del telèfon mòbil, juntament amb l'alta penetració dels *smartphones*, fan de la ciutat de Barcelona i els seus ciutadans un ecosistema capaç d'actuar com a tractor de la demanda d'aplicacions per a telèfons mòbils, i, per tant, de generar un determinat clúster al voltant de la telefonia mòbil (i sobretot de les *apps*).

Aquesta és una tendència, doncs, que el sector català ha de saber aprofitar. Avui Barcelona es troba ben posicionada en la plataforma de sortida d'un mercat que està en ple desenvolupament i amb molta competència, però queda molt encara per recórrer i la capitalitat de Barcelona com a seu permanent del *Mobile World Congress* fins al 2018 és una oportunitat oberta per assentar aquest sector.

Però a més, les tendències mundials també assenyalen alguns sectors específics com a clars tractors del propi ecosistema *mobile*. Es tracta de sectors que tenen una notable importància tant a la ciutat de Barcelona com al conjunt de Catalunya, que en alguns casos els converteix en referents internacionals en l'àmbit corresponent. En una primera onada de creixement del mercat de les aplicacions i atesa la seva rellevància en l'economia local, s'apunten com a sectors tractors d'aquest creixement: la banca, el turisme, la salut i els serveis als ciutadans des de l'administració pública.

Els sectors de la banca, el turisme, la salut i els serveis als ciutadans són els que es posicionen com a tractors de l'ecosistema *mobile* que s'estima doblarà els seus ingressos en menys d'un any

1. Banca: Tot i l'actual conjuntura tant de l'economia com del sector de la banca espanyola, la inversió en tecnologia i sistemes del sector no ha caigut. De fet, el sector financer està traslladant la seva activitat de banca per Internet cap a banca al mòbil. El 60% dels grans bancs espanyols ja tenen un portal mòbil i l'any 2012 s'espera que s'arribi a gairebé el 90% dels bancs. El 10% de la població espanyola usuària d'*smartphones* ja accedeix als seus comptes a través del telèfon mòbil i un 5,2% fa pagaments electrònics mitjançant un dispositiu mòbil, uns percentatges molt per sobre la mitjana europea i de països més avançats en l'àmbit de les telecomunicacions com, per exemple, la Gran Bretanya.

La banca a través del mòbil permet oferir tots els serveis accessibles des de les pàgines web de les entitats, enviar alertes d'operacions i fins i tot fer ofertes de crèdits personalitzats. Les millores tant en les possibilitats de pagament com en la seguretat d'aquests que ofereix la banca mòbil generen, a la vegada, sinèrgies en d'altres sectors que poden créixer a través de la telefonia mòbil com per exemple el comerç electrònic, relativament consolidat a través d'Internet, però encara en una etapa molt inicial pel que fa als dispositius mòbils.

2. Turisme: Tal com indica l'*European Cluster Observatory*, el sector del turisme és un dels sectors que més clarament es posicionen com a tractors del sector de la telefonia mòbil i de les aplicacions.

L'aparició de la tecnologia mòbil ha suposat una revolució en quant a la forma en què els consumidors trien els seus hotels, reserven vols i es posen en contacte amb altres viatgers. Ara tot això és tan senzill com prémer un botó. L'impacte del mòbil en el sector turístic és evident: tres de cada quatre viatgers utilitza un dispositiu mòbil mentre està de viatge, el 17% ha buscat un viatge en una aplicació mòbil o en un lloc web per a mòbils, el 12% s'ha descarregat una aplicació per mòbil relacionada amb viatges, el 75% dels viatgers usuaris de smartphones es connecta al Wi-Fi de l'aeroport per consultar detalls del vol, el temps fins a la porta d'embarcament o el temps d'espera en el control de seguretat. Així doncs, avui qualsevol persona amb un telèfon avançat (*smartphone*) disposa de nombroses aplicacions que li poden facilitar aspectes com el transport, la cultura o l'oci en una ciutat determinada.

Atesa la importància del sector turístic a la ciutat de Barcelona, aquests és un camp que té, a priori, un gran recorregut. De fet a les grans botigues d'aplicacions per a mòbils ja es troben nombroses guies en diferents idiomes sobre la ciutat de Barcelona a més d'aplicacions més extenses de geolocalització dins la ciutat que permeten la localització d'espais d'oci (com bars o restaurants) fins a equipaments culturals o punts d'interès a la ciutat.

3. Salut: Les aplicacions mòbils per millorar la salut i el benestar són una tendència que ha experimentat un creixement exponencial durant l'últim any. Segons les previsions actuals, s'espera que el sector augmenti un 800% fins a 2013, i que el 2015 les aplicacions mèdiques per a dispositius mòbils siguin utilitzades per 500 milions de persones a tot el món.

Les aplicacions mòbils en l'àmbit de la salut abasten un conjunt d'usuaris molt divers, des d'empreses farmacèutiques, proveïdors de material mèdic i consultors de la indústria de la salut fins a metges, pacients i organitzacions governamentals. El nou mercat de les aplicacions mèdiques mòbils, que ja concentra més de 6.000 aplicacions, s'ha creat en poc més de dos anys. Avui dia, el nombre de metges que utilitzen smartphones ha crescut fins al 72% i el 2012 es preveu que la xifra arribi al 82%. Aquesta última dada és significativa ja que es calcula que el 95% dels facultatius que disposen de smartphones usen aplicacions mèdiques.

4. Serveis al ciutadà: La mobilitat, doncs, és ja una realitat en la nostra societat, i els ciutadans la utilitzen no només com a eina de comunicació personal sinó també com a eina professional, gràcies al fet que les empreses han començat a apostar per la innovació que representa poder disposar de tota la informació de l'empresa en qualsevol lloc i moment per millorar la productivitat dels seus treballadors. En el cas de l'administració pública, el salt a la mobilitat li permet oferir dues categories principals de serveis:

- Els serveis orientats al ciutadà que millorin la seva interacció amb l'administració, com els serveis d'atenció per SMS, alertes i missatges de text, consulta d'informació bàsica del municipi, o localització de col·lectius sensibles.

- Els serveis orientats als treballadors públics per augmentar la seva productivitat, com per exemple aplicacions de gestió d'inspectors, suport a serveis municipals (transports, residus, etc.) o suport a la sanitat pública.

La tecnologia mòbil, doncs, permet "reinventar" la relació entre l'administració i el ciutadà, millorar l'eficiència i l'eficàcia del servei que s'ofereix als ciutadans, i fins i tot, afegir nous serveis i noves interaccions. I és en aquesta nova relació entre el ciutadà i el sector públic que neix el nou model de ciutat intel·ligent o smart city. La ciutat intel·ligent, doncs, ha de ser capaç de processar i comunicar informació, capaç d'aprendre, preveure i reaccionar al comportament de la ciutadania.

La ciutat de Barcelona ja ha començat a treballar per aplicar les TIC sobre el terreny amb l'objectiu de proveir la ciutat d'una infraestructura que garanteixi un desenvolupament sostenible i un major increment de la qualitat de vida dels ciutadans. De moment s'estan fent proves al 22@ dirigides bàsicament a 5 àrees temàtiques relacionades amb les smart cities: medi ambient, mobilitat i transport, energia sostenible, col·laboracions públiques-privades i qualitat de vida, cultura i coneixement. El projecte batejat amb el nom de *Smart City Campus*, és un espai de prova en el mateix 22@ de solucions innovadores per a empreses que desitgin treballar en qualsevol d'aquests àmbits.

Però s'ha d'entendre que l'*smart city* no ha de servir només per a què les grans empreses generin negoci, sinó que ha de repercutir en millores reals per als ciutadans i també per a impulsar projectes en les empreses, els clústers i els sistemes d'innovació locals. Per tant, un repte clau per a les ciutats és poder integrar les iniciatives privades com a valor públic per tal que donin solució a les problemàtiques que actualment no tenen resoltes des del punt de vista de la gestió de les seves infraestructures i equipaments que, al cap i a la fi, donen servei al ciutadà.

5. L'ecosistema *mobile* de Barcelona: reptes de futur i noves oportunitats

Davant el repte de convertir Barcelona en referent internacional de l'ecosistema *mobile*, resulta rellevant conèixer el posicionament actual de la ciutat en l'àmbit de les telecomunicacions i de l'economia global. En aquest sentit, s'aporten dos indicadors sintètics considerats de referència que contribueixen a aproximar la intensitat de l'esforç necessari per assolir els objectius marcats en un termini raonable, com és l'horitzó 2020.

En primer lloc, es presenta l'indicador de qualitat de les telecomunicacions que la consultora Cushman & Wakefield publica anualment en el marc del *European Cities Monitor* a partir de l'enquesta de percepció a alts executius europeus. La ciutat de Barcelona, l'any 2011, ocupava el lloc número 20 en aquest rànquing encapçalat per les ciutats de Londres, París i Frankfurt. Cal tenir present, però, que la posició de la ciutat ha anat oscil·lant al llarg de la última dècada entre el lloc 13 i el 21, fins ara sempre alguns esglaons per sota del top ten europeu.

Figura 6. Les millors ciutats europees en qualitat de les telecomunicacions
Evolució del posicionament de Barcelona

Font: Cushman & Wakefield, European Cities Monitor. Diversos anys

Taula 5. Les millors ciutats europees en qualitat de les telecomunicacions.
Any 2010 i 2011.

Rànquing 2010	Ciutat	Rànquing 2011
1	Londres	1
2	París	2
3	Frankfurt	3
4	Escotom	4
5	Munic	5
6	Berlín	6
7	Amsterdam	7
8	Helsinki	8
11	Brussel·les	9
13	Zuric	10
9	Madrid	11
9	Manchester	12
18	Hamburg	13
15	Birmingham	13
12	Düsseldorf	15
13	Ginebra	16
20	Leeds	17
19	Copenhaguen	17
24	Glasgow	19
15	Barcelona	20
27	Oslo	21
22	Lió	21
17	Milà	21
24	Viena	24
24	Edinburgh	25
21	Dublín	25
33	Bratislava	27
23	Roma	28
33	Moscú	29
30	Varsòvia	29
36	Istanbul	31
27	Lisboa	31
30	Atenes	33
35	Praga	34
30	Budapest	34
29	Bucharest	34

Font: Cushman & Wakefield, European Cities Monitor 2011

En segona instància, s'ha recollit l'indicador d'atractiu global (global appeal) de l'informe *Benchmarking global city competitiveness* publicat pel programa de recerca Hot spots, desenvolupat per *The Economist Intelligence Unit* que analitza la competitivitat de les 120 principals ciutats del món. Segons aquest informe, Barcelona ocupa el lloc 41 del rànquing general, que considera vuit factors d'anàlisi, un dels quals és l'atractiu global, en el que la ciutat ocupa el lloc 9 a nivell mundial i que valora la presència de seus d'institucions de reputació mundial a la ciutat (empreses, universitats, escoles de negocis i *think-tanks*) i la seva orientació internacional (quantificada en termes de freqüència de vols internacionals i d'organització de convencions i congressos internacionals).

Taula 6. Atractiu global de les 120 principals ciutats del món. Any 2011

Rànquing 2010	Ciutat	Rànquing 2011
1	Londres	65,1
2	París	64,8
3	Tòquio	44,4
4	Singapur	43,2
5	Pequín	41,5
6	Hong Kong	37,7
7	Amsterdam	36,3
8	Nova York	35,7
9	Barcelona	33,8
10	Viena	33,3
11	Washington	32,7
12	Madrid	32,3
13	Seül	30,6
14	Berlín	30,3
15	Boston	27,2
16	Toronto	26,8
17	Zurich	26,1
18	Sydney	25,5
19	Taipei	24,8
19	Copenhaguen	24,8

Font: The Economist Intelligence Unit, Hot spots - Benchmarking global city competitiveness 2012

En conseqüència i com a valoració de conjunt, es pot concloure que Barcelona se situa en un bon lloc a escala mundial per "fer que les coses passin", com demostrarien el fet d'ocupar un lloc al top ten mundial al rànquing d'atractiu global o la contundència de l'aposta formalitzada per un actor internacional de la rellevància de GSMA al designar-la *Mobile World Capital* fins al 2018. A més, tot i que resulta evident que ha de fer un esforç intens per guanyar dimensió ràpidament fins a fer-se visible tant a escala europea com mundial, l'ecosistema *mobile* de Barcelona i els projectes que l'animen constitueixen un prometedor punt de partida per erigir-se com un dels sectors estratègics de l'economia local en l'horitzó 2020.

En aquest sentit, les dades analitzades apunten l'emergència a casa nostra i al nostre entorn del sector del mòbil i d'aquells altres que, sigui de manera directa o de manera tangencial, hi estan vinculats. Aquesta tendència al creixement es veu reforçada dia a dia per les notícies que el sector genera en termes de nous projectes i noves inversions relacionats específicament amb la ciutat de Barcelona, tot i la situació global de crisi. A mig i llarg termini, tot allò que estigui relacionat amb l'àmbit del mòbil serà un motor indubtable de creixement. A més es tracta d'un entorn amb un model de negoci de ràpida escalabilitat, així com amb facilitat per a la internacionalització. Ara bé, malgrat els fermes indicis i les bones expectatives, com ja s'ha anat apuntant, encara són molts els reptes que cal afrontar per tal de consolidar al nostre país un ecosistema *mobile* de referència.

Amb l'aprofundiment de l'impuls institucional iniciat als anys 90, Barcelona aposta per convertir-se en una ciutat amb infraestructures i serveis intel·ligents que facilitin el desenvolupament de l'economia del coneixement i on les TIC juguen un paper clau per a la competitivitat empresarial. Els dos pilars més visibles d'aquesta estratègia són la capitalitat mundial del mòbil i l'aplicació del concepte d'*smart city*. Del grau d'èxit d'aquestes dues iniciatives dependrà en bona mesura en quina escala (global, regional o local) Barcelona pot aspirar a exercir efectivament de referent urbà, amb les corresponents repercussions econòmiques que cada cas implica.

Per començar, Barcelona vol anar més enllà de la dimensió congressual en l'exercici de la capitalitat del mòbil, liderant la definició d'aspectes com la governança o la implicació empresarial en el projecte i vetllant des de l'inici pel llegat que aquesta designació deixarà a la ciutat des del punt de vista productiu i industrial.

El GSMA estima que des de que l'any 2006 va començar a organitzar a Barcelona el seu congrés mundial de telefonia mòbil, aquest esdeveniment ha tingut una repercussió en l'economia local de 1.500 milions d'euros. Però l'evolució de les diferents iniciatives vinculades a la designació de Barcelona com a *Mobile World Capital* amplia la repercussió econòmica estimada per a tot el període fins als 3.500 milions d'euros, dels quals uns 300 milions correspondrien a aquest primer any.

Per tal de gestionar els programes i projectes que suposa aquesta designació, s'ha constituït la Fundació Barcelona *Mobile World Capital* amb cinc patrons fundadors: l'Ajuntament de Barcelona, la Generalitat de Catalunya, el Ministeri d'Indústria, Turisme i Energia, la Fira de Barcelona i la pròpia GSMA.

El desplegament de la capitalitat inclourà quatre eixos d'activitat:

- el *Mobile World Congress*,
- el *Mobile World Festival*, i el *Mobile World Centre* -de major incidència social i ciutadana-,
- el *Mobile World Hub* o el projecte de llegat industrial (legacy), que és la dimensió més transcendent per la ciutat.

En síntesi, l'esmentat projecte de llegat industrial consisteix en desenvolupar un nou sector industrial a l'entorn de la mobilitat i en transformar Barcelona en ciutat de referència tecnològica global, amb la visió de:

- Promocionar Barcelona com a *mobile hub* global, a partir de:
 - i. La producció i disseny de solucions mòbils.
 - ii. El desplegament de solucions mòbils per millorar la qualitat de vida dels ciutadans.
 - iii. La creació d'iniciatives de negocis, formació i serveis diferencials orientades a d'altres ciutats.

- Posicionar Barcelona arreu del món com a ciutat tecnològica amb serveis d'alt valor afegit, sumant aquest element als atributs habitualment associats a la marca Barcelona.
- Desenvolupar clústers d'alta tecnologia.

Així, la promoció de Barcelona com a *Mobile World Hub* inclou l'habilitació d'un espai de negocis on es pugui desenvolupar el projecte industrial al voltant de les comunicacions mòbils. Aquest espai de negocis es concep com la clau de volta que agrega totes les capacitats per desenvolupar el pla de mobilitat de Barcelona, que es concreta en sis accions estratègiques (*M-Program*, *M-Law*, *M-News*, *M-Talent*, *M-Entrepreneurship* i *M-Cluster*). Una d'aquestes sis accions, el *M-Program*, està destinada a ser el catalitzador de les iniciatives innovadores multisectorials amb impacte socioeconòmic, a partir del compromís de tots els agents rellevants de l'ecosistema local, tant públics com privats. De moment, aquesta acció incorpora cinc àmbits de treball: *m-Wallet*, *m-Smart City*, *m-Health*, *m-Contents* i *m-Travel*.

De fet, els sectors productius clau per a l'economia del territori ofereixen un enorme potencial de desenvolupament a l'ecosistema *mobile* local, per l'efecte tractor de la demanda. En general, es tracta de sectors madurs però on els hàbits dels consumidors finals estan evolucionant, de manera que existeix un incentiu immediat per a aplicacions tecnològiques més intenses (per exemple, en el cas concret del turisme, nous sistemes de promoció o guies i experiències de viatge personalitzades) i constitueixen una oportunitat real per al sector. A més, de retruc suposarien també un important revulsiu per a l'economia de Barcelona i de Catalunya.

D'altra banda, les ciutats intel·ligents (*Smart Cities*) estan a l'agenda d'interès polític i ciutadà de manera creixent. Barcelona ha fet un esforç en aquesta àrea, arribant a acords a grans empreses (com Cisco Systems, Schneider Electric, Telefónica, Indra, Abertis Telecom, Agbar o NXP) per esdevenir un laboratori internacional, i és una de les ciutats que lideren aquest canvi arreu del món. Les tecnologies al voltant de les ciutats intel·ligents tenen també una escalabilitat i capacitat d'internacionalització relativament ràpida (tot i que no tant com el mòbil), i és convenient seguir concentrant recursos per donar resposta a la creació d'*smart cities* arreu del món.

Com a iniciativa pionera, l'aposta de Barcelona en aquest sentit és el *City Protocol*, concebut com a sistema de certificació de ciutats propi de la societat de la informació, atesa la creixent rellevància de les noves tecnologies i el seu impacte sobre la transformació urbana. Aquest protocol es concreta en la mesura del grau d'eficiència i qualitat de la ciutat a partir d'indicadors que avaluen aspectes estructurals, funcionals, metabòlics i socials de la ciutat en el curt, mig i llarg termini. El *City Protocol* promou la incorporació de ciutats, empreses i centres de coneixement

capdavanters en el desenvolupament i la transformació urbana, amb la finalitat de crear un estàndard d'avaluació mundial que ajudi a definir futurs models, propostes, projectes i solucions.

Altres iniciatives destacades en la mateixa direcció de propulsar el desenvolupament de l'ecosistema *mobile* local figuren entre les 30 mesures plantejades per la Taula Barcelona Creixement per reactivar l'economia. Així, es preveu implantar una zona franca d'emprenedors al districte 22@ de Barcelona, que ofereixi incentius de tota mena (també fiscals) a les empreses amb projectes emprenedors i innovadors que desenvolupin o apliquin per als seus nous models de negoci l'ús de les tecnologies mòbils. També es pretén crear un mercat de treball anual que connecti les startups i altres empreses amb elevat potencial de creixement de la ciutat amb el talent més qualificat disponible. O actualitzar en clau de promoció econòmica i cooperació empresarial els acords de col·laboració i *crosslanding* amb les principals ciutats del món (per començar, Nova York, San Francisco, Boston, Ciutat del Cap, Sao Paulo, Xangai i Berlín). Tot plegat, els resultats esperats passen per l'atracció de talent i de noves iniciatives que projectin ocupació futura i un compromís de retorn a la ciutat.

Per acabar, es destaquen algunes iniciatives concretes ja llençades el 2012 a la ciutat:

D'una banda, l'Ajuntament impulsa el desplegament massiu a Barcelona de la tecnologia de pagament sense contacte amb el mòbil. En una primera fase, abans que es generalitzin els terminals amb tecnologia *Near Field Communication* (NFC), el pagament es podrà fer a través de targetes. *Tap and Go*, tal com s'anomena aquest projecte, és liderat pel Consistori, conjuntament amb La Caixa, Telefónica i Indra estarà implantat de manera global a la ciutat d'aquí a poc més de tres anys. El sistema, basat en la tecnologia NFC, permet fer pagaments ràpids sense contacte de manera còmoda i segura. El sistema permet la identificació dels ciutadans per fer pagaments, accedir a informació i serveis i utilitzar de manera més accessible els caixers automàtics.

Així mateix l'Ajuntament de Barcelona ha posat en marxa la mesura de govern MES –Mobilitat, E-Administració i Smart Cities – que per aprofitar les dades obertes en el marc del projecte OpenDataBCN convoca els concursos *APPS:Apps4bcn* amb l'objectiu de premiar les aplicacions més innovadores que contribueixin clarament a crear o millorar serveis relacionats amb Barcelona i les seves persones, empreses, emprenedors i administracions. A més, s'ha aprovat una altra mesura de govern per a la dinamització de la indústria d'aplicacions mòbils a Barcelona que pretén l'elaboració periòdica de concursos d'idees innovadores anomenats *Bcn APPS Jam* de temàtiques específiques – amb la participació dels diferents actors de la ciutat (Fundació Barcelona Digital, Barcelona

Activa, Universitats ...)- pel disseny de prototips que serveixin de base per a posteriors models de producte o servei desenvolupats sobre plataformes mòbils.

En conjunt, i en un entorn global en el que la tecnologia mòbil es perfila com un vector de creixement tant de les telecomunicacions com del conjunt de l'economia, la designació de Barcelona com a *Mobile World Capital* fins al 2018 constitueix una oportunitat estratègica per a posicionar la ciutat com a referent internacional en l'àmbit tecnològic. A partir de l'actual dimensió econòmica de l'ecosistema *mobile* de Barcelona i Catalunya, els projectes en curs per al seu desenvolupament –en particular el de llegat industrial o *legacy* i l'aplicació del concepte d'*smart city*- junt amb l'atractivitat global de la ciutat, li donen el potencial d'erigir-se en un dels sectors estratègics de l'economia local en l'horitzó 2020.

Bibliografia i fonts consultades:

Documents consultats:

- Baròmetre del sector tecnològic a Catalunya 2012. Cercle Tecnològic de Catalunya (CTecnol). 2012.
- 2012 *Mobile Future in focus. Key insights from 2011 and what they mean for the coming year.* ComScore. Febrer 2012.
- *OECD Communications Outlook 2011.* OECD. Juny 2011.
- Estudio de mercado del sector de aplicaciones móviles en España. IVC International Venture Consultants. Abril 2012.
- La movilidad en la administración pública. Tempos 21, Innovación en Aplicaciones móviles. Juny 2011.
- *Tech Cities Ranking 2012.* Buck Consultants International. Març 2012.
- El sector empresarial de les TIC a Catalunya 2009. I2TIC, UOC, Secretaria de Telecomunicacions de la Generalitat i FOBSIC (Fundació Observatori per la Societat de la Informació de Catalunya). Abril 2010.
- *Clusters in the Mobility Industry.* European Cluster Observatory. Desembre 2010.
- *European Mobile Industry Observatory 2011.* GSMA. Novembre 2011.

Fonts consultades:

- Institut d'Estadística de Catalunya.
- Instituto Nacional de Estadística.
- OECD Database.
- Eurostat.
- Sistema de Análisis de Balances Ibéricos (SABI).
- Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones.

